

РЕШЕНИЕ

«19» март 2024 г.

г. Альметьевск

КАРАР

№ 140

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Әлмәт шәһәре
территориясен төзекләндерү
кагыйдәләре турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Әлмәт шәһәре» муниципаль берәмлеге Уставына таянып һәм 2023 елның 25 декабрендәге ачык тыңлаулар нәтиҗәләрен исәпкә алып,

Әлмәт шәһәр Советы КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Әлмәт шәһәре территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен расларга (1 нче кушымта).
2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Әлмәт шәһәр Советы карарлары үз көчен югалткан дип танырга:
 - «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Әлмәт шәһәре территориясен төзекләндерү кагыйдәләре турында» 2019 елның 25 мартындагы 147 номерлы;
 - «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Әлмәт шәһәр Советының «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Әлмәт шәһәре территориясен төзекләндерү кагыйдәләре турында» 2019 елның 25 мартындагы 147 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2021 елның 17 июнендәге 38 номерлы карары.
3. Әлеге карарны «Альметьевский вестник» газетасында бастырып чыгарырга, «Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталында» (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Әлмәт муниципаль районы сайты «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникацион челтәрендә урнаштырырга.
4. Әлеге карар рәсми рәвештә басылып чыкканнан соң үз көченә керә.
5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны шәһәр Советының торак коммуналь хужалык һәм төзекләндерү мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Шәһәр Башлыгы

Т.Д. Нагуманов

Татарстан Республикасы
 Әлмәт муниципаль районы
 Әлмәт шәһәр Советының
 2024 елның 19 мартындагы
 140 номерлы карарына 1 нче
 кушымта

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Әлмәт шәһәре
 территориясен төзекләндерү кагыйдәләре

1 Бүлек. Гомуми нигезләмә

1.1 статья.

1. Әлеге Кагыйдәләр «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон, «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 1998 елның 24 июнendәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон, «Житештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июнendәге 89-ФЗ номерлы Федераль законнар, Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2021 елның 29 декабрендәге 1042/пр номерлы «Муниципаль берәмлекләр территорияләрен төзекләндерү нормаларын һәм кагыйдәләрен эшләү буенча методик тәкъдимнәрне раслау турында» боерыгы, Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 2020 елның 30 декабрендәге 913/пр номерлы «Шәһәр мохитен үстерү мәсьәләләрен хәл итүгә гражданның, аларның берләшмәләрен һәм башка затларны җәлеп итү буенча методик тәкъдимнәрне раслау турында» боерыгы белән нигезендә эшләнгән.

1.2 статья.

1. Әлеге Кагыйдәләр түбәндөгеләрне билгели: биналарны (торак йортларны кертеп), корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен карап тоту буенча таләпләр, тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы күренеше һәм коймаларының тышкы күренешенә, аларны үтәүнең төзеклеге һәм чиратлылыгы буенча эшләр исемлеге; биналар (алардагы урыннар) милекчеләренә һәм янәшәдәге территорияләргә төзекләндерүдә корылмаларның катнашу тәртибе; Әлмәт шәһәре территориясен төзекләндерүгә оештыруга (урамнарны яктыртуны, территорияне яшелләндерүне, урамнар һәм йортларның номерлары белән күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп; янәшәдәге территорияләр чикләрендә мондый йортлар төзелмәгән яисә төзелмәгән күпфатирлы йортлардагы урыннарның милекчеләргә һәм (яисә) башка законлы хужаларыннан тыш) катнашу.

1.3 статья.

1. Әлеге Кагыйдәләр Әлмәт шәһәре территориясендә барлык физик һәм юридик затлар тарафыннан да үтәлгә тиеш.

1.4 статья.

1. Беркетелгән территорияләргә һәм ишегалды территорияләрен тотуга һәм җыештыруга җаваплы затлар (алга таба - текст буенча - җаваплы затлар) -

гражданнар, вазыйфаи һәм юридик затлар, жир кишәрлекләре, биналар, корылмалар, корылмалар, жир асты һәм жир асты инженерлык коммуникацияләре, аларның конструктив элементлары һәм инженер тәэминаты объектлары милекчеләре һәм алардан файдаланучы индивидуаль эшкуарлар, шулай ук төзелгән шартнамәләр нигезендә территорияләренә тоту һәм жыештыру эшләрен башкаручы юридик һәм физик затлар.

1.5 статья.

1. Эчке эшләр органнары (киләшү буенча), санитар-эпидемиологик күзәтчелек (киләшү буенча) һәм башка вәкаләтле органнар, оешмалар ярдәмендә өлгә Кагыйдәләренң үтөлешен тикшереп торуны аларның компетенцияләре нигезендә тәмин итә.

1.6 статья.

1. Өлгә Кагыйдәләр Өлмәт шәһәре территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын жыюны, алып китүне, транспортировкалауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләренә җайга салмый.

2 Бүлек. Төп төшенчәләр

2.1 статья

Өлгә Кагыйдәләренә гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

- **авария хәлендәге жир эшләре** - аварияләренә һәм авария хәлендәге хәлләренә бетерү максатыннан башкарыла торган, шулай ук кешеләренң яшәү һәм сәламәтлегенә гамәлдәге куркыныч янауны, жир асты корылмаларында һәм коммуникацияләрендә, биналарда, юлларда һәм башка корылмаларда гадәттән тыш хәлләренә бетерү өчен житештерелә торган ашыгыч үтөлеш таләп итә торган эшләр;

- **гомуми файдаланудагы автомобиль юлы** - алар буенча йөрү һәм аларга транспорт чаралары керү өчен гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге транспорт инфраструктурасы объекты;

- **жирле әһәмияттәге автомобиль юлы** - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә урнашкан һәм алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

- **хужасыз транспорт чарасы** - милекчесенә яисә милекчесенә билгеле булмаган яисә милекчесенә милек хокукыннан баш тарткан законнар белән башкасы каралмаган транспорт чарасы;

- **территорияне төзекләндерү** - торак пунктлар территорияләрен һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләренә, жир участокларын, биналарны, корылмаларны, янәшәдәге территорияләренә карап тоту һәм аларның санитар һәм эстетик торышын яхшырту буенча гражданнарның яшәү шартларын тәмин итүгә, аларның уңайлылыгын яхшыртуга юнәлтелгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлегә;

- **Сосновский борщевигы** - үләнчел эре үсемлек, зонтиклы үсемлекләр гаиләсенә керә. Үсемлек озак вакыт төзәлми торган көчле пешүләр китереп чыгарырга сәләтле;

- **ташланган транспорт чарасы** - милекче тарафыннан алты айга һәм аннан да күбрәк вакытка калдырылган транспорт чарасы, аңа башка затларның да ирекле керү мөмкинлеген бар (кузов, кузовның башка элементлары, ишекләре ябылу, ишекләр ачылу мөмкинлеген булмау сәбәпле), шулай ук билгеләнү (төшерелгән тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр булмау, башка конструктив детальләр) буенча куллану мөмкинлеген булмау һәм шул ук вакытта транспорт чараларын саклауга, жәяүлеләр, транспорт үтүгә, махсус чүп-чар жыю урыннарына һәм машиналар, чүп-чар-чар жыю таләпләрен бозуга каршы килмәгән гомуми файдалану урыннарында (йорт яны территорияләрендә) торган транспорт чарасы;

- **бункер** - эре габаритлы калдыкларны жыю өчен билгеләнгән чүп-чар жыю урыны;

- **велосипед юлы** - транспорт йөрү өлешеннән һәм тротуардан конструктив аерылган юл элементы (яки аерым юл), ул велосипедчылар һәм индивидуаль мобильлек чараларын хәрәкәтләндерү өчен кулланыла торган затлар хәрәкәте өчен һәм 4.4.1 билгесе белән билгеләнгән.

- **велосипед парковкасы (велопарковка)** - аларның тотрыклылыгын һәм сакланышын тәмин итү өчен стойкалар яисә башка махсус конструкцияләр белән жиһазландырылган велосипедларны кыска сроклы саклау урыны;

- **вертикаль яшеллеләндерү** - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, балконнарны, көймәләрне, галереяларны, терәк стеналарны һ.б.ларны да кертәп, аларга стационар һәм мобиль яшел утыртмалар урнаштыру өчен файдалану;

- **коммуникацияләр милекчесе** - жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары, шул исәптән элемент, газ, су белән тәмин итү, су чыгару һәм жылылык белән тәмин итү челтәрләре, шулай ук физик затлар, мәче милкәндәге затлар балансында булган оешмалар.

- **квартал эчендәге (жирле) юл** - магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

- **каты коммуналь калдыкларны чыгару** - каты коммуналь калдыкларны аларны туплау урыннарыннан алып каты коммуналь калдыкларны эшкөртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү өчен файдаланыла торган объектларга кадәр ташу;

- **газон** - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чөчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөһтәкыйль элементы булып тора;

- **кунаклар өчен стоянка** - вакытлыча торак зоналарга керүче жиңел автомобильләргә кую өчен билгеләнгән ачык майданчык;

- **ишегалды корылмалары** - жир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, сарайлар һ.б.);

- **ишегалды территориясе** - бер яисә берничә күпфатирлы йорт янәшәсендәге һәм анда яшәүче затларның гомуми кулланылышында формалашкан территория.

- **балалар майданчыгы** - балалар уеннары өчен билгеләнгән объектлар (таулар, карусельләр, таганнар, комлыклар һәм (яисә) башка шундый объектлар урнашкан жир кишәрлеге);

- **йорт биләмәсе** - ишегалды корылмалары булган шәхси торак йорт һәм өлгә йорт урнашкан жир кишәрлеге;

- **йорт билгеләре** - аншлаг (урам, майдан, проспект исемнәре күрсәткече), номерлы билге (йорт һәм корпус номеры күрсәткече), подъезд һәм фатирлар номеры күрсәткече, инвалидлар өчен объекттан файдалану халыкара символы, флаг тоткычлар, истәлек такталары, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезик билгеләр күрсәткече, магистраль камералары һәм су үткәргеч челтәр коелары күрсәткечләре, канализация жир асты газүткәргече корылмалары күрсәткече;

- **эшләр заказчысы** - объектның хужасы (яисә хужасы булган зат) тарафыннан вәкаләт бирелгән, жир кишәрлеген, объектларны төзүне, реконструкцияләүне һәм ремонтлауны (капиталь ремонтлауны) тәмин итә торган, шулай ук инженерлык эзләнүләрен башкару, объектларны төзү, реконструкцияләү, ремонтлау өчен проект документациясен әзерләүче юридик яисә физик зат;

- **яшел үсентеләр** - билгеле бер территориядә тупланган агач-куаклык һәм үлән үсемлекләре җыелмасы;

- **жир участогы** - жир өслегенәң федераль законнарға ярашлы билгеләнгән чик өлеше;

- **жир эшләре** - Әлмәт шәһәре территориясен төзекләндерү белән бәйле эшләр комплексы, ул туфракны казуны (эшкөртүне), аны күчүне, туфракны тигезләү һәм тыгызлау белән җәюне, янәшәдәге эшләрне үз эченә ала;

- **кышкы чор** (1 ноябрь 31 март) туфрак һәм тышкы һава температурасына бәйле рәвештә, жир эшләрен башкарырга, яшеллекләрен, тышлыкларны торгызу, шулай ук төзекләндерү буенча башка эшләрне башкарырга мөмкинлек бирми торган чор;

- **эшләр алып бару зонасы** - төзелеш, инженер коммуникацияләре салу, капитал һәм башка ремонт эшләре рәхсәт ителгән көртәләнгән территория. Эшләрнең теләсә нинди төрләрен (аварияләрдән тыш) үткөрү, җиһазларны, материалларны, калдыкларны, техник инвентарьны тиешле коймалардан тыш алып бару тыела;

- **инженер коммуникацияләре** - инженер-техник тәмин итү челтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торба үткәргечләр, электр тапшыру линияләре, элемент һәм башка инженерлык корылмалары, алар Әлмәт шәһәре территориясендә исәпләнә яки салына;

- **контейнер** - каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы калдыклардан тыш, чүп җыю өчен билгеләнгән махсус савыт;

- **бозылган төзекләндерүне комплекслы торгызу** - юлның, тротуарның бөтен киңлегенә ясалма япманы сыйфатлы торгызу, бордюр ташын кире урнаштыру, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газон үләннәре чөчү һәм бозылган яшеллекләр утырту белән борон астындагы газоннарны ремонтлау, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызу;

- **контейнер майданчыгы** - әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнары һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итү өлкәсендә Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп төзелгән, контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчен билгеләнгән каты коммуналь калдыклар туплану урыны (майданчыгы);

- **зур габаритлы калдыклар** - каты коммуналь калдыклар (мебель, көнкүреш техникасы, торак биналарны ремонтлаудан калган калдыклар һ. б.), аларның күләме аларны контейнерларда туплауны тормышка ашырырга мөмкинлек бирми;

- **яңгыр канализациясе** (яңгыр) технологик яктан бер - берсе белән бәйләнгән (яңгыр кабул итүче корылма, тәлинкәләр һәм торбалар), жир өстендәге (яңгыр, эрегән), су сибү һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән инженерлык корылмалары комплексы;

- **чүп өөмө** - контейнер майданчыгында яки телөсө кайсы башка территориядә каты көнкуреш калдыклары һәм үз белдеге белән ташлау нәтижәсендә барлыкка килгән, 1 куб. м. дан артмаган эре габаритлы чүп тупланмасы;

- **тышкы яктырту** - тәүлекнең караңгы вакытында юлларны, урамнарны, майданнарны, паркларны, скверларны, ишегалларын һәм жәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыйелмасы;

- **жир белән ныклы бәйләнешләре булмаган корылмалар** - конструктив характеристикалары ягыннан аларны күчерү һәм (яки) демонтажлау, төзелешләрнең, корылмаларның (шул исәптән киоскларның, навесларның һәм башка шундый корылмаларның) төп характеристикаларын үзгәртмичә һәм максатларына зур зыян китермичә җыюны тормышка ашырырга мөмкинлек бирә торган капитал булмаган корылмалар;

- **рөхсәтсез чүплек** - юридик яки физик затлар эшчәнлегә барышында каты көнкуреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны 50 кв. м. артык майданда һәм 30 куб. м. артык күләмдә үз белдеге белән (рөхсәтсез) ташлау (урнаштыру) яки җыю нәтижәсендә барлыкка килгән;

- **төзекләндерү объектлары** - жир кишәрлекләре өслегенең ясалма япмалары (асфальт-бетон, бетон япма һ. б.), иҗтимагый-эшлекле, торак һәм рекреацион зоналарда биналар һәм корылмалар белән биләнмәгән жир кишәрлекләре өслегенең башка өлешләре, шул исәптән майданнар, урамнар, юллар, юллар, велосипед хәрәкәте өчен инфраструктура объектлары һәм жәяүлеләр коммуникацияләре, ишегалды эчендәге киңлекләр, балалар, спорт һәм спорт-уен майданчыклары, хужалык майданчыклары; жирле әһәмияттәге автомобиль юллары; аеруча саклана торган табигый объектлар һәм тарихи-мәдәни әһәмияткә ия жирләр территориясе, шулай ук зиратларны төзекләндерү элементы буларак каралучы жирләр; яшеллекләр (агачлар, куаклар, газон һ. б.); тышкы яктырту һәм архитектура-сәнгать яктырту җайланмалары; коймалар, капкалар; балалар, спорт һәм спорт-уен майданчыклары җиһазлары объектлары; бөйрәм ландшафты һәм башка бизәлеш әйберләре; территорияне санитар тоту өчен билгеләнгән урыннар, җиһазлар һәм корылмалар, житештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару өчен корылмалар; житештерү зоналары һәм аерым житештерү объектлары территорияләрен, инженерлык инфраструктурасы зоналарын, махсус билгеләнештәге зоналарны, шулай ук тиешле санитар-саклау зоналарын төзекләндерү объектлары буларак каралучы жирләр; аерым торак йортларның, житештерү һәм инженерлык корылмаларының фасад өлешенең тышкы күренеше; хокук субъектларының гамәлләре законнарда билгеләнгән төзекләндерү кагыйдәләре һәм нормалары белән көйләнә торган башка объектлар;

- **төзелеш эшләрен алып баруга мәҗбүри таләпләр** - биналарны, корылмаларны, корылмаларны төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү, яшелләндерү буенча чаралар, инженерлык коммуникацияләрен салу, үзгәртеп кору һәм ремонтлау белән бәйле жир эшләре, стационар булмаган объектларны, ясалма төзекләндерү объектларын урнаштыру, юллар төзү һәм ремонтлау буенча эш алып баруга мәҗбүри таләпләр - билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рөхсәт һәм проект документациясе, махсуслаштырылган оешмалар белән килешүләр һәм Әлмәт шәһәре территориясенең иминлеген тәэмин итү, санитар нормаларны үтәү һәм эстетик торышын дәүләт һәм муниципаль стандартларга туры китереп саклау буенча чаралар комплексын үтәү;

- **яшелләндерү** - үсемлек компонентларын актив кулланып шәһәр мохитен формалаштыруны тәэмин итүче территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оештыру, шулай ук инженерлык әзерлегенең төрле төрләре (вертикаль

планлаштыру, террасалау, кронировкалау һ. б.) һәм яшеллөндерелгән территорияләргә агачлар, шул исәптән эре үлчәмле агачлар, куаклар утырту юлы белән төзекләндерү буенча эшләр башкару белән бәйлә комплекслы процесста үләнле газоннар, чәчәк бакчалары, альпинарийлар һәм рокарийлар, махсус бакчалар төзү һ. б.;

- **яшеллөндерелгән территория** - гомуми файдаланудагы, төрле ял итү формалары өчен (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары) билгеләнгән территорияләр;

- **чикләнгән файдаланудагы яшеллөндерелгән территорияләр** - дөвәләү, балаларның уку һәм фәнни учреждениеләре, сәнәгать предприятиеләре, спорт комплекслары, торак кварталларның яшеллөндерелгән территориясе;

- **махсус билгеләнештәге яшеллөндерелгән территорияләр** - санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшеллөндерү, үсентеләр питомниклары;

- **чүп-чар таралу урыны** - каты коммуналь калдыклар, үз белдәге белән ташлау нәтижәсендә барлыкка килгән күләмә буенча 30 м³ кадәр, мәйданы 50 м² кадәр территориядәге зур габаритлы калдыклар тупланмасы;

- **жир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер)** - күрсәтелгән эшләргә башкаруны координацияләү һәм эшләр барышында бозылган төзекләндерү элементларын торгызуны контрольдә тоту максатыннан бирелә торган жир эшләрен башкаруга хокук бирүче документ;

- **аеруча саклана торган табигый территорияләр** - жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлегә участокларында табигый саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм сәламәтләндерү әһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яки өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән табигый комплекслар һәм объектлар урнашкан территория;

- **жәмәгать транспортын күтү тукталышы** - жәмәгать транспортын туктату, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы, жәмәгать транспорты пассажирларын күтү зонасы булган махсус жиһазландырылган майданчык;

- **пандус** - халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәргә өчен төрле объектларга керү мөмкинлеген тәмин итү өчен авыш майданчык;

- **парковка (парковка урыны)** - махсус билгеләнгән һәм кирәк булганча жиһазландырылган урын, ул шул исәптән автомобиль юлының бер өлеше һәм юлның, тротуарның, юл кырыеның, эстакаданың яки күпернең, эстакада астындагы яисә күпер астындагы киңлекләргә, майданнарның һәм урам-юл чөлтеренең башка объектларының бер өлеше булып тора һәм оешкан автомобиль юлының хужасы, жир участогы хужасы карары буенча түләүле яки түләүсез нигездә эшләүче транспорт чаралары тукталышы;

- **бина фасадларының колористик чишелеше паспорты (фасадларның төсле чишелеше)** - бердәм архитектура һәм төсле чишелешне билгеләүче һәм аерым торган бина фасадының тышкы бизәлешенә таләпләр билгеләүче, билгеләнгән тәртиптә киңештерелгән һәм расланган документ;

- **жәяүлеләр коммуникацияләре** - шәһәр территориясендә жәяүлеләр элементсен һәм хәрәкәттен тәмин итүче тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар. Торак пункт территориясендә жәяүлеләр коммуникацияләрен урнаштырганда транспорт коммуникацияләргә белән киселешләрнең минималь санын, жәяүлеләр коммуникацияләргә системасының өзлексезлеген, кешеләрнең, шул исәптән инвалидларның һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәренәң куркынычсыз, киртәсез һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеген тәмин итү карала.

- **су басу** - елгаларда, сусаклагычларда суның артуы, юл участогын, транспорт тоннельларын, территорияләрнең бер өлешен атмосфера явым-төшемнәргә, кар

зрәүе, юлларның, тротуарларның асфальт-бетон япмасын сыйфатсыз салу, инженер системаларыннан һәм коммуникацияләрдән суның агып китүе яки су басу аркасында барлыкка килгән жир асты сулары дәрәжәсенә күтәрелүе жәяүлеләр, автотранспорт, пассажирлар транспорты хәрәкәтенә комачаулаучы су кабул итү жайланмаларына һәм жир өстө су агызу корылмаларына хезмәт күрсәтү кагыйдәләрен бозу. 2 квадрат метрдан артык мәйданлы территориядә 3 см тирәнлектә су булса су астында калган дип санала;

- **йорт яны территориясе** - шәхси йорт хужалыгына яки күп фатирлы йортка турыдан-туры тоташкан, технологик һәм функциональ яктан алар белән бәйлә территория;

- **янәшәдәге территория** - Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртипкә ярашлы рәвештә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән жир участогы барлыкка килгән очракта бина, корылма, жир участогына тоташкан гомуми файдаланудагы территория;

- **продуктив хайваннар һәм кошлар** - сөт, йон, йомырка һәм башкалар продуктлар алу өчен кат-кат яки даими кулланыла торган хайваннар һәм кошлар;

- **эш житештерүче** - жир эшләре житештерүче физик яки юридик зат, эш башкаруга рөхсәт (ордер) булып үз көче белән эш башкаrsa, заказчы да, эш житештерүче дә була ала;

- **территорияне санитар чистарту** - билгеле бер территориядән жыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

- **авыл хужалыгы хайваннары** - хайваннардан алынган продукция һәм башка авыл хужалыгы продукциясе житештерү, кыйммәтле тиреләр өчен кулланыла торган хайваннар, куяннар, бал кортлары һ. б.;

- **территорияләргә карап тоту** - биналар, корылмалар, кече архитектура формалары, коймалар, төзелеш мәйданчыклары, яшеллекләр, жир асты инженерлык коммуникацияләре һәм аларның конструктив элементлары, жир участогында урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларын вақытында ремонтлау һәм карап тоту белән бәйлә чаралар комплексы;

- **юлларны, квартал эчендәге юлларны һәм башка юл инфраструктурасын тоту** - аларны тиешле тәртиптә һәм чисталыкта тоту, автомобильләрнең һәм жәяүлеләрнең юлларда, тротуарларда, юл кырыенда, квартал эчендәге юлларда һәм юл хужалыгының башка элементларында тоткарлыксыз хәрәкәт итүен тәмин итү буенча чаралар комплексы;

- **күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), жир асты коммуникацияләре корылмаларын тоту** - гамәлдәге дәүләт һәм муниципаль таләпләргә ярашлы рәвештә жир асты коеларының һәм камераларының, яңгыр канализациясенә һәм жир асты инфраструктурасының башка элементларының эшчәнлеген, куркынычсызлыгын, тиешле хезмәтләр өчен уңайлылыгын һәм эстетик күренешен саклау буенча чаралар комплексы стандартлар;

- **махсус автостоянка** - махсус жиһазландырылган күчерелгән, ташландык, хужасыз транспорт чараларын саклау өчен билгеләнгән һәм аларны саклау өчен мәйданчык;

- **махсуслаштырылган оешмалар** - төрле оештыру-хокукий формадагы юридик затлар, алар муниципаль контрактлар нигезендә Әлмәт шәһәре территориясен төзекләндерү өлкәсендә махсус эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыралар, шул исәптән транспорт чараларын махсуслаштырылган автостоянкага күчерү мөмкинлегенә ия;

- **транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннар** - закон нигезендә оештырылган автомобильләр тукталышлары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм башка биналар, техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән биналар; Россия Федерациясә Министрлар Советының - Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 1993 елның 23 октябрәндәге 1090 номерлы карары белән расланган «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында»гы Россия Федерациясә Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковкалар (парковка урыннары) .

- **спорт майданчыгы** - жир участогы, аның өсләгендә физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән объектлар (баскетбол щитлары, брусъялар, гимнастика стеналары, турниклар һәм (яки) башка шундый объектлар)урнашкан территория;

- **тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы** - «Кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы (оешманың фирма исеме, аның урнашкан урыны (адресы), эш режимы турында нигезендә күрсәтелергә тиешле мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен оешма урнашкан урында турыдан-туры товарны сату, биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында билгеләнә торган территорияне төзекләндерү элементы, шулай ук закон нигезендә яки эшлекле әйләнеш таләбе буенча урнаштыру мәжбүри һәм ул реклама белән бәйлә максатларны күздә тотмый;

- **төзелеш майданчыгы**- яңа (шул исәптән төмамланмаган төзелеш объектлары) төзелеш урыны, шулай ук реконструкция, техник яңадан коралландыру һәм ремонтлау, күчәмсез милек объектларын демонтажлау, шулай ук корылмаларны төзү һәм монтажлау, ремонтлау, реконструкцияләү һәм техник яктан яңадан коралландыру урыны;

- **тактиль тышлык** -өстәге катлам фактурасы сизелерлек үзгәргән тышлык;

- **гомуми файдаланудагы территорияләр** - чикләнмәгән төркем кешеләр тоткарлыксыз файдаланган территорияләр(шул исәптән майданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буйлары, скверлар, бульварлар);

- **транспорт чарасы** - транспорт чарасы составында хәрәкәт итү өчен кешеләрне, йөкләрне яки анда урнаштырылган жиһазларны (шул исәптән прицепларны, ярымприцепларны һәм башка жайланмаларны) юллар буенча ташу өчен билгеләнгән жайланма;

- **каты коммуналь калдыклар**-физик затлар куллану процессында торак урыннарда барлыкка килгән калдыклар, шулай ук шәхси һәм көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерү максатларында физик затлар тарафыннан торак урыннарда, куллану үзлекләрен югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегә процессында барлыкка килгән һәм составы буенча физик затлар куллану процессында торак биналарда барлыкка килгән калдыкларга охшаш калдыклар керә;

- **территорияләрне жыештыру**-житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарга жыю, чыгару белән бәйлә эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

- **вәкаләтле органнар**- үз компетенциясә чикләрендә Әлмәт шәһәре территориясен төзекләндерүне оештыруны, координацияләүне һәм контрольдә тотуны гамәлгә ашыручы башкарма комитетның функциональ һәм территориаль органнары;

- **урна** -чүп жыю өчен хезмэт итүче 0,2 дөн 0,5 куб метрга кадәр күләмендөгө махсус сыйдырышлылык (чиләкләр, тартмалар һәм башка шундый ук сыйдырышлылыклы әйберләр) ;

- **фасад** - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң зур күрү зонасына ия, кагыйдә буларак, үзәк яки башка урамнар ягыннан кабул итүгә юнәлдерелгән;

- **төзекләндерү элементлары**-декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, яшеллөндерү элементлары, төрле жиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән бина фасадлары, корылмалар, кече архитектура формалары, капитал, стационар булмаган корылмалар,мәгълүмат щитлары һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр;

3 Бүлек. Биналарның, корылмаларның, жир кишәрлекләре милекчеләренең яки башка законлы хужаларның (күп фатирлы йортларның жир кишәрлекләре, башка законлы хужаларынан тыш, алар астында жир кишәрлекләре барлыкка килмәгән яки мондый йортлар чикләре буенча төзелгән) янәшәдәге территорияләргә тотуда катнашуы,шул исәптән финанс яктан.

3.1 статья.

1.Биналарның, корылмаларның, жир кишәрлекләренең милекчеләре һәм башка законлы хужалары (күпфатирлы йортлардагы милекчеләрдән һәм башка законлы хужалардан тыш, алар астында мондый йортлар, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләр чикләре буенча жир кишәрлекләре барлыкка килмәгән яки төзелгән) янәшәдәге территорияләргә тотуда, шул исәптән финанс яктан да, катнашалар.

2. Янәшәдәге территорияне тоту буенча эшләргә керә:

- үләнне чабу (үлән катламының биеклегә 15 см дан артмаса тиеш);
- чүп жыю;
- язгы-жәйге чорда жәяүлеләр зоналарын себерү;
- кардан жыештыру, жәяүлеләр зоналарын бозга каршы материаллар белән эшкөртү (күлдән тыш);
- территорияне төзекләндерү проектына яки булган колористик карар буенча кече архитектура формаларын буяу;
- урналарны һәм чүп жыю урыннарын, муниципаль милектә булган урналардан тыш, чүп-чардан чистарту;
- яшеллөндерү элементларының эчтөлөгө.

4 Бүлек. Территорияләргә төзекләндерүгә, тотуны оештыруга һәм жыештыруга гомуми таләпләр

4.1 статья.

1. Өлмөт шөһәренең бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (шул исәптән торак йортлар) һәм корылмалар (алга таба биналар, корылмалар) төзекләндерелгә, тотылырга һәм жыештырылырга тиеш.

2. Гомуми файдаланудагы территорияләргә, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар биләгән жир кишәрлекләргә тотуны һәм жыештыруны үз вәкаләтләре чикләрендә вәкаләтле органнар оештыра.

3. Физик һәм юридик затлар, оештыру-хокукий формаларына карамастан, милек хокукында яки башка әйбер хокукында (алга таба - жир участкалары хокук

ияләре) үзләренә караган жир участкаларын вакытында һәм сыйфатлы җыештыруны һәм тотуны тәмин итәргә тиеш. Башка территорияләргә җыештыру һәм тоту жирле үзидарә органы тарафыннан башкарыла.

4. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, арендаторлар арасында территорияләргә җыештыру чикләрен билгеләү пропорциональ рәвештә тигез өлешләрдә башкарыла.

5. Әгәр бина, корылма милек хокукында яки башка әйберләр яки мәҗбүри хокук белән берничә кешегә карый икән, җыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы яки күчмә милек объектына башка хокукның өлешенә пропорциональ рәвештә билгеләнә.

6. Әгәр жир участогы территориясендә төрле кешеләргә караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм җыештыру чикләре яктан килешү белән билгеләнә. Килешү булмаганда, җыештырылырга тиешле территория барлык милекчеләр яки биналарның, корылмаларның башка хужалары (кулланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә. Физик яки юридик зат милкәндәге жир участогы билгеләнгән төрлөчә рәсмиләштерелмәгән очракта, хужалыктагы жир участогының чынлыкта барлыкка килгән чиге буенча территория җыештырылырга тиеш.

7. Шәһәр территориясендә үз эшчәнлекләрен алып баручы гражданның (шәхси торак йортларның милекчеләре яки яллаучылары), юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр, җыю, транспортлау, файдалану эшчәнлегенә лицензияләргә булган махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән килешүләр нигезендә, катлы коммуналь калдыклар, биологик калдыклар, медицина калдыклары, эре габаритлы һәм төзелеш чүп-чарларын чыгаруны, зарарсызландыруны, калдыкларны урнаштыруны оештыралар.

8. Контейнерларны һәм бункерларны тутыру һәм артык йөкләү, шулай ук аларга икенчел чимал булган калдыкларны, ягулык-майлау материалларын, авторезин, газ разрядлы һәм люминесцент лампаларны ташлау тыела. Күрсәтелгән калдыклар махсус бу максатлар өчен бүлгәп бирелгән савытларда һәм биналарда сакланарга, калдыкларны җыю, куллану, транспортлау, зарарсызландыру, урнаштыру буенча эшчәнлеккә лицензияләргә булган махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

4.2 статья.

1. Җаваплы затлар территорияләргә, шул исәптән янәшәдәге территорияләргә дә төзекләндерү турында килешүләр нигезендә җыештыралар:

- бинаның, корылманың, койманың, төзелеш мәйданчыгының, сәүдә объектларының һәм башка корылма объектларының бөтен территориясә буенча озынлыгы;

- киңлеге буенча урамның йөрү өлешендәге бордюр полосасына кадәр.

Периметр буенча янәшәдәге территориянең зурлыгы:

- капитал булмаган корылмалар, коймалар, остаханәләр, киосклар (кибетләр) һәм жир асты җәяүлеләр кисеше 10 м;

- реклама конструкцияләргә аерым участкалар чикләрендә, шулай ук реклама конструкцияләргә тирәсендә өзелгән һәм таралган плакатлардан, баннерлардан һ. б.;

- сыек һәм газ ягулыгы белән ягулык салу станцияләренә, автомобиль юл постларына, транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү станцияләренә (автосервис, шиномонтаж һ. б.), кибетләргә, офисларга, супермаркетларга, сәүдә йортларына, универсалларга, административ биналарга, учреждениеләргә, сәүдә-сатып алу базаларына хезмәт күрсәтү һәм халыкка хезмәт күрсәтү объектларына

20 м;

- төзелеш майданчыклары 50м;
- контейнер майданчыклары (шул исәптән чүп жыю урыннары) 5м;
- житештерү, сәнәгать һәм башка максатлар өчен базалар һәм калган территорияләр 20м;

- автомобиль юллары янында урнашкан бункер майданчыклары 20м;

2. Җаваплы затлар бурычлы:

территориядә урналар булуны тәэмин итү, ә канализацияләнмәгән биналарда, корылмаларда һәм сыек калдыклар өчен жыентыклар (выгреблар) (санитар таләпләргә ярашлы) жиһазландыру;

контейнерларга һәм контейнер майданчыкларына иреккә керү мөмкинлеген тәэмин итү;

ТКО жыю өчен контейнерларны, аларны тутыруны һәм шөһәр территорияләрен пычратуны булдырмаучы урналарны төзек хәлдә тотуны тәэмин итү;

урналарны, контейнерларны һәм контейнер майданчыкларын, сыек калдыклар өчен жыентыкларны (выгребларны) вакытында чистартуны һәм дезинфекцияләүне тәэмин итү;

житештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм аларны бетерү графигының үтөлешен контрольдә тотуны тәэмин итү;

ТКОны вакытында чыгару;

контейнерларны һәм контейнер майданчыкларын вакытында буяу һәм юю;

чүп-чарны, яфракларны, ботакларны, карны һәм бозларны вакытында жыю, үләннең 15 см артык үләнгә юл куймау;

территориядә велосипед парковкасы (велопарковка) булуны тәэмин итәргә.

4.3. статья.

1. Җаваплы затлар жыештыралар һәм тротуарларны тоту һәм жыештыру буенча чаралар комплексын гамәлгә ашыралар:

1) урамнар һәм юллар буйлап урнашкан яки юл өлешеннән газон белән аерылган һәм торак һәм административ биналарның подъездларыннан турыдан-туры чыгу юллары булмаган юл өлешен жыештыру һәм тоту өчен җаваплы кешеләргә йөкләнә;

2) инженерлык корылмаларына һәм баскыч керү урыны әлеге территорияләргә жыештыру өчен беркетелгән җаваплы затларга йөкләнә;

3) юл өлешеннән һәм юллардан газон белән аерылган, торак йортларның, ишегалды территорияләренең, ишегалды һәм башка чыгу урыннарының подъездларыннан, шулай ук йорт хужалыгы территориясендә урнашкан җәяүлеләр юлларыннан турыдан - туры чыгулары булган йорт хужалыклары идарәсендә булган кешеләргә йөкләнә.

4.4 статья.

1. Территорияләргә (жир кишәрлекләргә) жыештыру, чистарту һәм санитар тоту буенча эшләргә башкару бурычлары оештыру-хокукий формасына бәйсез рәвештә оешмаларга, шулай ук шәхси торак йортлар түбәндәгә тәртиптә урнашкан жир кишәрлекләргә хужаларына (яңәшәдәгә территорияләргә жыештыру (төзекләндерү) турында килешү нигезендә) йөкләнә:

1) Күпкатлы торак төзелеше торак милекчеләре ширкәтләренә, торак кооперативларына яки башка махсуслаштырылган куллану кооперативларына һәм торак биналар милекчеләре исеминнән торак фонды белән идарә итүне гамәлгә ашыручы идарәче оешмаларга йөкләнә. Әгәр күп катлы торак төзелеше

территориясендә торак фонды белән идарә итүне гамәлгә ашыручы берничә идарәче (хезмәт күрсәтүче) оешма булса, тоту һәм жыештыру буенча эшләрне оештыру һәр идарәче (хезмәт күрсәтүче) оешманың торак майданына пропорциональ рәвештә якларның килешүе белән билгеләнә. Идарәче оешмалар күпфатирлы йортларның йорт яны территориясен жыештыруны тәэмин итә, анда түбәндәге элементлар керә: торак йорт астындагы жир участкалары, отмокта, барлык тротуарлар һәм юллар, шулай ук өлгә территориянең социаль мөһим өлешләре, аларга яшелләнделерелгән территорияләр, автостоянкалар, хужалык билгеләнешендәге майданчыklar, ТКО туплану урыннары һәм уен майданчыклары керә.

2) шәхси торак төзелеше шәхси торак йортлар урнашкан жир участкалары хужаларының милекчеләренә һәм (яки) яллаучыларына йөкләнә;

3) социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) бирелгән жир участогы чикләрендәге территорияләр, шулай ук учреждение территориясе алдында төп фасад ягыннан урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) һәм башка яклардан;

4) күпфатирлы торак йортларда урнаштырылган торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар, идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, янәшәдәге территорияне жыештыралар, биналарның бөтен озынлыгы буенча, юлның бордюрына кадәр киңлектә (объект юл буенда урнашкан очракта). Күп фатирлы торак йортларда урнаштырылган торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче берничә кеше булганда, торак булмаган биналар арасында территорияне саклау һәм жыештыру буенча эшләрне оештыру яклар килешүе буенча башкарыла;

5) барлык милек формасындагы сәнәгать предприятиеләре һәм оешмалары аларга керү юллары, тротуарлар, аларга тоташкан коймалар, санитар - күзәтү зоналары. Предприятиеләрнең санитар-күзәтү зоналары гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар таләпләренә туры китереп билгеләнә;

6) төзелеш оешмалары төзелеш майданчыкларының янәшәдәге территорияләре һәм аларга керү юллары гамәлдәге төзелеш нормаларына һәм кагыйдәләренә ярашлы;

7) торак йортлар хужалары бирелгән жир участогы чикләрендәге территория (яки жир участогы билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта жир участогы чиге буенча) һәм йорт хужалыгы алдындагы территория урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

8) стационар булмаган объектлар (лоткалар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хужалары объектны урнаштыру өчен бирелгән жир участогы территориясе һәм урынның тышкы чигеннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) янәшәдәге территория;

9) базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануын оештыру (рестораннар, кафелар, кибетләр) бирелгән жир участогы чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) янәшәдәге территорияләр;

10) биналарның, корылмаларның милекчеләре бина периметры буенча, бирелгән жир участогы корылмасы яки чиге буенча һәм участок чикләреннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) янәшәдәге территория;

11) сыек һәм газлы ягулык белән ягулык салу станцияләре, автомобиль юу постлары, автомобиль юлына бүлөп бирелгән полоса чикләрендә һәм башка жир

кишәрлекләрендә урнашкан транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү станцияләре (автосервис, шиномонтаж һ. б.) - бирелгән җир кишәрлегенә чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр янәшәдәге территорияләр;

12) гараж кооперативлары (жәмгыятьләр) бирелгән җир участогы чикләрендәге территорияләр, участок чикләреннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр һәм аларга керү юллары;

13) бирелгән җир участогы территориясендә һәм участок чикләреннән алып урамның йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) гражданның бакчачылык, бакчачылык һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре;

14) җирләү урыны бирелгән җир участогы һәм участок чикләреннән янәшәдәге территория чикләрендә;

15) реклама конструкцияләре аерым участоклар чикләрендә, шулай ук өлгә конструкцияләр тирәсендә югарыда күрсәтелгән конструкцияләрдә урнаштырылган өзелгән һәм таралган реклама плакатларына, баннерларга һ. б. кадәр;

16) бирелгән җир участогы һәм аның тирәсендәге территориядә, шулай ук өлгә нокталар тирәсендә чүп җыю техникасының чүп җыю техникасына кадәр килү һәм тукталу нокталары;

17) чүп җыю бункерлары, автомобиль юллары янында, бирелгән җир участогы һәм аның тирәсендәге территориядә, шулай ук бункерлар тирәсендә чәчелгән һәм таралган чүп-чарга кадәр урнашкан майданчыklar;

18) гомуми файдаланудагы территорияләр вәкаләтле органнарга;

19) физик һәм юридик затлар, муниципаль берәмлек территориясендә таралуны булдырмау максатыннан, үзләренә караган җир кишәрлекләрендә (шул исәптән биналар һәм корылмалар коймалары һәм фасадлары буйлап) һәм аларга якин территорияләрдә үсентеләр үсүенә юл куймаска тиеш.

4.5. статья

1. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын, тротуарларны тоту һәм җыештыру өлгә төр эшләрне башкаруга муниципаль контрактлар төзегән оешмалар тарафыннан тәмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләмәсә нәтижеләре буенча башкарыла.

2. Автомобиль юлларының юл яны полосасында яки аларга якин урнашкан сервис объектлары (кибетләр, кафелар, кунакханәләр, АЗСлар, СТО, ял итү майданчыklары һ.б.) өчен бүлеп бирелгән территорияләрне тоту һәм җыештыру мондый объектларның хужасы (хужасы) тарафыннан башкарыла.

4.6 статья.

1. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын саклау һәм карау:

1) бирелгән җир участогы чикләрендә җир участогы милекчеләре яки башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә тәмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләмәсә нәтижеләре буенча өлгә эшләрне башкаруга муниципаль контракт төзелгән вәкаләтле орган яки оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятие, оешма, учреждение) һәм махсус билгеләнештәге (санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә өлгә объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә күп фатирлы йортларда торак биналар хужалары яки идарәче оешмалар, шул исәптән төзекләндерү элементлары (балалар һәм башка майданчыklar, рекреацион әһәмияттәге

зоналар, транспорт чараларын саклау һәм тукталыш урыннары) белән төзелгән ишегалды территориясен дә кертеп;

5) жир өсте коммуникацияләренең саклау зоналарында, шул исәптән электр челтәрләрендә, яктырту челтәрләрендә, радиолинияләрдә күрсәтелгән коммуникацияләренең хужалары;

6) жир асты коммуникацияләренең саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) күрсәтелгән коммуникацияләренең хужалары.

4.7. статья

1. Урамнардан һәм юллардан жир асты һәм жир өстендәге суларны читкә алып китү өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыештыру һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар тарафыннан башкарыла.

2. Яшеллекләргә жимерү, күчереп утырту, кисү һәм жимерү, яшеллекләргә жимерү өчен рөхсәтсез, шулай ук бирелгән рөхсәт шартларын һәм срокларын үтәмәү яшеллекләргә рөхсәтсез жимерү буларак таныла. Рөхсәтсез жимерү өчен гаеплеләр җаваплылыкка тартыла һәм зыянны исәпләүнең гамәлдәге методикаларына ярашлы исәпләнгән зыянны түләтәләр.

3. Үлән катламының биекlege 15 см дан артмаска тиеш.

4.8 статья.

1. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнарға, санитар кагыйдәләргә һәм нормаларға ярашлы билгеләнә. Туалетларның санитар һәм техник торышы өчен аларның хужалары, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәткән махсус оешмалар җаваплы.

4.9. статья.

1. Төзекләндерү, жыештыру һәм тоту буенча эшләрнең вакытлычалыгы объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, заказчы тарафыннан билгеләнә.

4.10 статья.

1. Вәкаләтле органнар билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә Әлмәт шәһәре территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләргә тоту һәм жыештыру буенча эшләрнең үтәлешен контрольдә тоталар.

5 Бүлек. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләргә тотуга гомуми таләпләр

5.1. статья

1. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир участкаларын аларның милекчеләре яки башка хокук ияләргә үзләргә яки махсус оешмаларны үз акчалары хисабына җәлеп итү юлы белән тоталар.

2. Биналар, корылмалар һәм алар урнашкан жир участкалары үз эченә ала:

1) биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегә;

2) жир кишәрлеген жыештыру, урып-жыю һәм санитар-гигиена чистарту;

3) гражданныр, оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегә нәтижәсездә барлыкка килгән җитештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм чыгару;

4) жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү

элементларын тоту һәм карау;

5) керү узелларының козырькаларын кардан, боздан һәм сосулеклардан вакытында чистарту, бозны, карны һәм сосулекларны кәрнизләрдән, балконлардан һәм лоджияләрдән бетерү, агач ботакларын зыяннан саклау чараларын тәэмин итү;

6) кышкы вакытта биналарның хужалары (арендаторлары) һәм торак фонды белән идарә итүче идарәче оешмалар тарафыннан керү узелларының түбәләрен һәм козырькаларын кардан, боздан, шулай ук түбәләрдәге карны алар барлыкка килү, туплануга карап вакытында чистарту оештырылырга тиеш;

7) тышкы су агу җайланмасы булган түбәне калынлыгы 30 см артык булган кар катламы барлыкка килмәсен өчен вакыт-вакыт кардан чистартырга, ә эрегәндә карны азрак калынлыкта төшерергә кирәк;

8) биналарның түбәләрен кардан, боздан һәм җәяүлеләр зоналарына чыга торган боз эленмәләреннән, алар барлыкка килгән саен, билгеләнгән нормаларга ярашлы рәвештә куркыныч участокларны алдан саклау чаралары белән чистартырга;

9) барлык төр түбәләрдә, шул исәптән керү узелларының балконнарында һәм козырькаларында кар түбәләре барлыкка килүенә юл куймаска;

10) биналарның түбәсен һәм керү узелларының козырькаларын, тәрәзә тишекләренең агызылуын кардан, боздан чистартырга һәм аларны тротуарларга урамга караган түбә авышлыгының өслегеннән, тәүлекнең якты вакытында гына ташларга. Түбәнең башка урыннарын, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташларга кирәк. Кар ташлар алдыннан кешеләрнең иминлеген тәэмин итүче сак чаралары үткәргә кирәк. Биналарның түбәләреннән төшерелгән кар һәм боз гомуми файдаланудагы юлларга җыелган һәм юлның прилотка өлеше буйлап урнаштырыла, юл өлешен җыештыручы кеше белән төзелгән килешүгә ярашлы рәвештә, карны чыгару белән бер үк вакытта чыгарыла;

11) керү узелларының түбәсеннән һәм козырькаларынан кар төшергәндә агачларны, куакларны, урам электр яктыртуының һава линияләрен, сузгычларны, реклама конструкцияләрен, светофор объектларын, юл билгеләрен, элемтә линияләрен, элмә такталарны тулысынча саклауны тәэмин итүче чаралар күрергә кирәк.

6 Бүлек. Биналарның, корылмаларның, керү төркемнәренең, түбәләренең һәм йорт билгеләренең тышкы күренешенә һәм эчтәлегенә гомуми таләпләр

6.1. статья

1. Биналар, корылмалар фасадлары өчен төп шарт булып архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төсләренең стиль бердәмлеге тора.

2. Фасадның локаль участоклары, детальләре, элементлары һәм өстәмә җиһазлары комплекслы карарга ярашлы урнаштырылырга тиеш.

3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары расланган тышкы мәгълүмат чаралары паспортына ярашлы урнаштырылырга тиеш.

6.2. статья

1. Төс чишелеше фасадның характеристикаларына һәм стиль чишелешенә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш.

2. Йортларның урамнан каралган очлары (күрше фасадлары), аркалы юлларның стеналары һәм япмалары тулысынча төп фасад төсенә буяла, фасадның төсле карары паспортына ярашлы.

6.3. статья

1. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәлешкә һәм инженер элементларына зыян китермәскә тиеш һәм тиешле эстетик хәлдә тотылырга тиеш.

2. Биналарның, корылмаларның фасадларын аерым детальләргә бетерү яки үзгәртү белән бәйләү үзгәрешләр норматив хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә рәхсәт ителә.

3. Бина фасадының төсләр гаммасы бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты буенча билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яки ремонтлаганда төснә үзгәртү рәхсәт ителми.

4. Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм Дәүләт саклау өлкәсендә законнарга һәм мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проектына ярашлы рәвештә мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм Дәүләт саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килешү буенча башкарыла һәм биналар архитектурасы стилидә башкарыла, шул исәптән, урам төзелешенең гомуми стиль чишелешендә.

6.4. статья

1. Биналар, корылмалар фасадларының эчтәлегенә үз эченә ала:

1) фасадларның конструктив элементларын һәм бизәлешен, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырькаларын, балконнар һәм лоджияләр, кәрнизләр, канатлар һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычлар, витриналар, декоратив детальләр һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм торгызу, һәм аларның буяуларын;

2) су агымы, су агымы торбалары һәм агызылуларның булу-булмавын һәм төзек хәлдә тотылуын тәмин итү;

3) шофларны, ярыкларны һәм тишәкләргә герметизацияләү, ябу һәм чигү;

4) отмостокларны, цоколь тәрәзәләре һәм подвалларга керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

5) фасадта урнаштырылган электр яктыртуны төзек хәлдә тоту һәм караңгы төшкәч аны эшләтеп җибәрү;

6) фасадларның торышына һәм эксплуатация шартларына бәйләү рәвештә, аларның өсләген вакытында чистарту һәм юып чыгару;

7) тәрәзәләргә һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләргә вакытында юу;

8) язудан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

2. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәлеш аларның нормаль тузган халәттә яки аларның кинәт зыян күрү шартлары (аварияләр, стихияле афәтләр, янгын һ.б.) килеп чыкканда, өлгә шартлар гамәлдә булмаудан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш.

6.5 статья.

Биналар, корылмалар һәм корылмалар фасадлары элементлары составына:

1) подвал бүлмәләренә керү урыннары һәм чүп камералары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, периллар, керү урынындагы козырькалар, коймалар, стеналар, ишекләр һ. б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) стеналар яссылыгы;

5) фасадларның чыгып торган элементлары (балконнар, лоджияләр,

эркерлар, кәрнизләр һ. б.);

6) түбөләр, шул исәптән вентиляция һәм төтен торбалары, рәшәткәләре, түбәгә чыгу юллары һ. б.;

7) архитектура детальләре һәм тышлыклары;

8) функцияләренә дә кертәп, су торбалары;

9) парапет һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;

10) тәрәзәләренә, балконнарны, билбауларны, цокольнең өскә чыгуларын, түбәләренә һ. б. металл белән бизәү;

11) эленеп торган металл конструкцияләр (флаг тоткычлар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция жиһазлары һ. б.);

12) панельләр һәм блоklar арасында горизонталь һәм Вертикаль тегүләр (зур панельле һәм зур блоклы биналарның фасадлары);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналарга тоташкан стационар коймалар.

6.6 статья.

1. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның башка хокук ияләре һәм тиешле бурычлар йөкләнгән башка затлар:

1) кирәк булганда, әмма елына бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, фасадларны махсус техника һәм методика буенча юып чистартырга;

2) кирәк булганда, әмма елына ике тапкырдан да сирәгрәк түгел, яз көне (жылыту системалары сүнгәннән соң) һәм көз көне (жылыту сезоны башланганчы), кагыйдә буларак, химик чаралар белән чистартырга һәм юарга, тәрәзәләренә, балкон һәм лоджия ишекләренә, подъездлардагы керү ишекләренә эчке һәм тышкы өслеген, пыяла белән чистартырга;

3) тышлыкның, штукатурканың, текстур һәм буяу катламнарының жирле жимерелүен, штукатуркадагы ярыкларны, тышлык җепләреннән, кирпич һәм вак блоклы кирпичтән эремә буяуны, тулы җыелган биналар тоташуларының герметизацияләү заделкаларын жимерелүен, стеналарның чыгып торган өлешләрендә металл тышлыкларның зарарлануын яки тузуын ачыклаган саен бетерү, су агымы торбалары, дымлы һәм тутыккан таплар, биеклеklәр өслегенә гомуми пычрануы, парапетларның жимерелүе һ. б. ачыкланган саен, аларның алга таба үсешенә юл куймастан, бетерелергә тиеш;

4) өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, фасадның аерым элементларын (цокольләр, баскычлар, приемкалар, керү ишекләре, капкалар, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм лоджияләр, су агымы торбалары, тәрәзә төбене, сызыклы ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ремонтлауны башкарырга;

5) фасадларның чыгып торган конструкцияләре жимерелү куркынычы янаган очракта саклау-кисәтү чараларын (капкалар, челтәрләр урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен демонтажлау һ.б.) башкарырга.

6.7. статья

1. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

1) биналар һәм корылмалар фасадларының стеналары өслегенә зарарлануы (пычрануы): агып чыгу, буяуның кубуы, ярыклар, катламланган штукатурка, тышлык, кирпичнең, тимер-бетон конструкцияләренә саклагыч катламының катламы һ. б. зарарлануы;

2) биналарның һәм корылмаларның архитектура һәм сәнгать-скульптура детальләренә зыян килү (алар проект документациясендә каралган очракларда юк);

3) панельләр арасындагы тоташуларны герметизацияләүне бозу;

4) штукатурканың, тышлыкның, фасадларның, биналарның яки корылмаларның цоколь өлешендөге буяу катламының зарарлануы (катламлануы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, керү приемкаларының конструкциясе төзексезлеге;

5) биналар һәм корылмалар фасадларының чыгып торган элементларына зыян китерү (пычрану): балконнар, лоджияләр, эркерлар, тамбурлар, кәрнизләр, козырькалар һ. б.;

6) балконнарның, лоджияләрнең, парапетларның, түбәләрнең һәм башкаларның коймаларын җимерү (булмау, пычрану).;

7) фасадны һәм аның элементларын төсә буенча әлеге бина өчен билгеләнгән корылмадан аерылып торган материаллар, буяу проектлы колер паспорты белән белән бизәү;

8) урам, тыкрык, мәйдан, бина номеры, корылма, корпус яки корылма номерлары күрсәткечләрен вәкаләтле орган белән килешмичә урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

9) бинаның фасадында һәм үбәсендә урнаштыру һәм эксплуатацияләү, вәкаләтле орган белән килешкән проект булмаса, флаглар, флаг тоткычлар корылмасы;

10) бинаның фасадында һәм түбәсен эксплуатацияләү, вәкаләтле орган белән килешкән дизайн-проектсыз тышкы мәғлүматны урнаштыру чараларын төзү;

11) яңа архитектура детальләрен алу, алмаштыру, яңа яки булган тишекләргә төзү, тәрәзә формасын үзгәртү, яңа балконнар һәм лоджияләр, аркалар үзгәртеп кору яки урнаштыру, балконнар арасындагы араны килешмичә һәм билгеләнгән тәртиптә рәхсәт алмыйча төзү;

12) җимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызганчы фасадларны буяу;

13) фасадларның өлешчә төсә (биналарның беренче катларының тулы төсә генә);

14) фасадларның төслә чишелешен, рәсемен, тышлыкларының калыңлыгын һәм башка элементларын, шул исәптән тәрәзәләргә һәм витриналарны, ишекләргә, балконнарны һәм лоджияләргә иреккә үзгәртү, фасадның гомуми архитектура карарына туры килми;

15) булган козырькаларны һәм түбәләргә өстәмә элементлар, биналар һәм корылмалар фасадлары җайланмалары белән җиһазландыру, аларның декоратив карарын һәм тышкы кыяфәтен бозу;

16) гомуми файдалану территорияләреннән чыга һәм карала торган фасадлары булган биналарда, корылмаларда металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектура карарына, фасадтагы башка керүләргә характерына һәм төслә карарына туры килмәгән ишек тутыруларын урнаштыру;

17) фасад яссылыгына карата ишек блогының урнашуын һәм үзгәрүен күчерү;

18) тәрәзә һәм ишек тартмасы фасадның тышкы кыяфәтен начарлатучы тишекләр арасындагы сыйфатсыз чишелеш;

19) ачыклыкны иреккә үзгәртү, пыяла өслеген буяу һәм декоратив пленкалар белән каплау, пыяланы пыяла блоklar белән алыштыру;

20) балконнарда, тиешле рәхсәтсез лоджияләрдә нинди дә булса үзгәрешләр ясау, келәмнәр, киёмнәр, балконнарның тышкы ягыннан кер юу, урамга чыккан биналарның төп фасадларының лоджияләргә һәм тәрәзәләргә эленеп торы, шулай ук аларны төрлө көнкүреш әйберләргә белән тутыру;

21) тышкы кондиционерларны һәм антенналарны архитектура детальләренә,

декор элементларына, кыйммәтле архитектура белән бизәлгән өслөктәргә урнаштыру, шулай ук архитектура өслөгенә зыян китереп беркетү;

22) фасадның булган декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәү һәм реклама белән ябу;

23) биналарның, корылмаларның стеналарына тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын үз белдәге белән (законсыз) беркетү;

24) афишаларны, белдерүләрне, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басу продукциясен элгән һәм ябыштырган, шулай ук бина, корылма фасадларына граффити ясау.

6.8 статья.

1. Антенналарны урнаштыру рәхсәт ителми:

1) төп фасадларда;

2) түбәдә, ишегалды фасадларында һәм урамнан күренгән брендмауэрларда;

3) биналарның түбәсендә, биналарның һәм корылмаларның силуэтлы төмамлануларында (башняларда, гөмбәзләрдә), парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;

4) фасадның почмак өлешендә;

5) балконнар, лоджияләр коймаларында.

6.9 статья.

1. Тышкы күзәтү видеокамералары навеслар, козырькалар, балконнар, эркерлар астында, фасадның архитектура детальләреннән, декордан, кыйммәтле бизәү элементларыннан азат булган участкаларында урнаштырыла. Тышкы күзәтү видеокамераларын колонналарда, фронтонарда, кәрнизләрдә, пилястраларда, порталларда, козырькаларда, балконнар цоколендә урнаштыру рәхсәт ителми.

6.10 статья.

1. РФ гамәлдәге законнарына ярашлы рәвештә рәхсәт ителә:

1) подъездларга керү урынында вәкаләтле орган белән килешкән мәгълүмат стендларын урнаштыру;

2) биналарда тышкы кондиционерлар һәм антенналар урнаштыру.

7 Бүлек. Керү төркемнәрен карап тоту

7.1. статья.

1. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җиһазлары, түбәтәй (козырька), өслөген тоташтыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәрен күчерү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, периллар һ. б.) белән җиһазландыру.

2. Керү төркемнәрен проектлауда, яңартуда, бина, корылма фасадларын үзгәртүдә рәхсәт ителми:

1) фасадның булган декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бизәкләр һәм реклама белән ябу;

2) подвалга һәм цоколь катына керү урыннары, идән дәрәжәсе җир дәрәжәсеннән 1,2 м югарырак урнашкан биналар, гомуми файдалану территориясендә чыга торган фасадларда;

3) жәүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементлар (колонналар, терәкләр һ. б.) төзелеше;

4) бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан да күбрәк керү урыннарын (булганнарын исәпкә алып) төзү;

5) тротуарлар зонасында тротуарның минималь норматив киңлеге булган урам-юл челтәрен җиңел конструкцияләрдән (адымнар, пандуслар, веранда, яшелләндерү) керү төркеме элементларын янәшәдәге тротуарга 0,5 м артык урнаштыру;

6) кызыл сызыклардан тыш җиңел конструкцияләрдән керү төркемнәрен 1,5 м артык урнаштыру;

7) күп фатирлы йортка керү төркемен күп фатирлы йортның милекчеләренең ризалыгын алмыйча урнаштыру;

8) торак бинаның хужасының ризалыгын алмыйча керү төркемен төзү өчен балкон куллану;

9) күп фатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килешмичә үз белдеге белән урнаштыру.

8 Бүлек. Түбәне карап тоту

8.1. статья

1. Биналарның, корылмаларның түбәсе, су агызу системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары башлыклары төзек хәлдә тотылырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаса тиеш.

2. Кышкы вакытта биналар һәм корылмалар хужалары (арендаторлары) түбәләрен кардан, боздан һәм сосулеклардан вакытында чистартуны оештырырга тиеш.

3. Тышкы су агызу белән авыш түбәләренең түбәләрен 30 см калынлыктагы кар катламы барлыкка килмичә, вакыт-вакыт кардан чистартырга кирәк. түбәләрен чистарту участокларны саклау һәм барлык кирәкле саклык чараларын күрү белән һәм тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш.

4. Түбәнең башка битләреннән, шулай ук яссы түбәләрдән карны эчке ишегалды территорияләренә ташларга кирәк.

5. Түбәдән җәяүлеләр юлы, җәмәгать транспортын көтү тукталышы, кар һәм бозның йөрү өлеше шунда ук җыештырылырга тиеш.

6. Түбәләрдән кар төшергәндә агачларны, куакларны, урам электр яктыртуының һава линияләрен, сузгычларны, мәгълүмат урнаштыру чараларын, светофор объектларын, юл билгеләрен, элемтә линияләрен һәм башка объектларны тулысынча саклауны тәмин итүче чаралар күрелергә тиеш.

7. Биналарның, корылмаларның түбәсендә түбәләрен (көрәкләр, кыстыргычлар, ватыклар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, кулланылмый торган механизмнарны һәм башка әйберләрен җыю рәхсәт ителми.

8.2 статья.

1. Биналарның, корылмаларның түбәләрендә су агымы булырга тиеш, ул агып торган суның җәяүлеләр һәм җәяүлеләр зоналарына турыдан-туры эләгуенә юл куймаса тиеш. Су агымы, чокырлар, су агымы өзелмәскә тиеш һәм җыелган су күләмен үткәргә исәпләнгән булырга тиеш. Җәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыккан су агымы җәяүлеләр юллары чикләреннән читкә китергә тиеш.

8.3 статья.

1. Рәхсәт ителми:

- 1) биналар һәм корылмалар түбәсендә кар массасы һәм бозлар тупланмасы;
- 2) бина түбәләреннән боз, кар һәм чүп-чарны су агымы торбалары воронкаларына ташлау.

9 Бүлек. Йорт билгеләрен карап тоту

9.1. статья

1. Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазландырылырга тиеш.
2. Биналар, корылмалар унификацияләнгән (форма, зурлык, төсле карар, шрифтлы язу) торак йортларның адреслашу билгеләре (аншлаглар һәм номер билгеләре) подъезд һәм фатир номерлары күрсәткечләре белән жиһазландырылырга тиеш.

9.2 статья.

1. Аншлаглар Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә бер үк зурлыктагы шрифт белән башкарыла.
2. Аншлагларны урнаштыруга гомуми таләпләр булып:
 - 1) урнаштыру урыннарын унификацияләү, урнаштыруның бердәм кагыйдәләрен үтәү;
 - 2) жәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте шартларын, кабул итү дистанцияләрен, биналар архитектурасын, яктыртуны, яшеллекләрен исәпкә алып яхшы күренүчәнлек.

9.3 статья

1. Аншлагларны урнаштыру түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:
 - 1) жир өстендәге биеклек 2,53,5 м (хәзерге төзелеш районнарында 5 м);
 - 2) фасадның архитектура детальләреннән азат булган участогында урнаштыру;
 - 3) стенаның вертикаль күчешенә, фасадның архитектура әгъзаларына бәйләү;
 - 4) күрше фасадларда билгеләрне урнаштыруның бердәм вертикаль билгесе;
 - 5) тышкы каплаучы объектларның (агачларның, корылмаларның) булмавы.
2. Номер билгеләре урнаштырылырга тиеш:
 - 1) төп фасадта фасадның уң ягындагы стенада;
 - 2) бер яклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда фасад ягында, транспорт хәрәкәте юнәлеше буенча якынрак;
 - 3) төп керү урынында уң якта яки тишек өстендә;
 - 4) ишегалды фасадларында квартал эчендәге юл ягыннан стенада;
 - 5) сәнгать предприятиеләре коймаларында һәм корпусларында төп керү урынының уң ягында, керү урынында;
 - 6) урам чатында фасадның почмак өлешендә стенада;
 - 7) номер билгесе янында бердәм вертикаль күчерештә;
 - 8) номер билгесе өстендә.
3. Керү һәм фатир номерлары күрсәткечләре ишек уемы өстендә яки ишек уемы тутыру импостында (горизонталь табличка), яки ишек уемының уң ягында 2,02,5 м биеклектә (вертикаль күрсәткеч) урнаштырыла.
4. Аншлаглар һәм номер билгеләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны тоту өчен җаваплы кешеләр җаваплы.

9.4. статья

1. Флагштоктарны йорт фасадына билгеләнгән тәртиптә расланган проект буенча урнаштырырга кирәк.

2. Яңгыр гидрантларының урнашу күрсәткечләрен, полигонометрик билгеләрне, геодезия билгеләренә урнашу күрсәткечләрен биналар, камералар, магистральләр һәм суүткәргеч һәм канализация челтәрләре коелары цокольләрендә урнаштырырга кирәк.

9.5 статья

1.Рәхсәт ителми:

1) номер билгесе янында чыгып торган элмә такталар, консольләр, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыра торган объектлар урнаштыру;

2) номерлы билгеләрне һәм күрсәткечләрне фасадның чыгып торган элементлары янында яки фасадның тирәнәйтелгән участкаларында, декор элементларында, кәрнизләрдә, капкаларда урнаштыру;

3) аншлагларны билгеләнгән урыннан иреккә күчерү.

10 Бүлек. Жир участкаларын, жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын һәм аларга якин территорияне төзекләндерү

10.1. статья

1.Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту һәм аларга якин территорияне төзекләндерү белән тәэмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләмәсе нәтижеләре буенча өлгегә төр эшләрне башкаруга муниципаль контрактлар төзегән оешмалар шөгыльләнә.

2.Жир участкалары территорияләрен тоту үз эченә ала:

1) чүп-чардан, яфрактардан, картдан һәм боздан (боздан)көн саен жыештыру;

2) юлларның, күперләрнең, урамнарның, тротуарларның, юлларның, жәяүлеләр территорияләренә йөрү өлешен бозга каршы материаллар белән эшкәртү (күлдән тыш);

3) карны жыю;

4) кар һәм боз (боз формацияләрен) кар-боз формацияләрен саклау һәм утильләштерү буенча махсуслаштырылган майданчыкларга чыгару;

5) контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыктар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләрне, кечкенә архитектура формаларын һәм башкаларны чисталыкта һәм техник яктан төзек хәлдә тоту һәм тоту;

6) чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

7) яңгыр һәм эрегән суларны читкә чыгару;

8) каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыктарны жыю һәм чыгару;

9) тузан барлыкка килүне киметү һәм һаваны дымландыру өчен территорияне сугару;

10) яшеллекләрне саклау һәм аларны карау;

11) коммуналь билгеләнештәге объектлар, инженерлык коммуникацияләре (корылмалар), юллар, күперләр, жәяүлеләр үтү урыннары төзелгәннән, реконструкцияләнгәннән һәм ремонтланганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка жир эшләре үткөрү;

12) гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә ярашлы рәвештә күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясе), жир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) тоту;

13) тмайданчыкларының, шул исәптән төзелеп бетмәгән объектларның

коймаларын тоту. Эшләр башкарылмаган төзелеш объектлар тиешле эстетик күренешкә ия һәм кешеләрнең һәм транспортның иминлеген тәмин итүче төзелеш чөптөрләрә белән ябылырга тиеш;

14) жимерелгән (сүтелгән) биналарның, корылмаларның жир участкаларын саклау һәм саклау, чит кешеләрнең территориягә үтөп керү һәм калдыкларны санкцияләnmөгән урыннарға урнаштыру мөмкинлеген булдырмау.

11 Бүлек. Юлларны карап тоту

11.1. статья

1.Юлларны тәмин итүне тәмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләмәсә нәтижеләрә буенча өлегә төр эшләрне башкаруга муниципаль контрактлар төзөгән оешмалар башкара.

2.Юл территорияләрен тоту үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендөгә юлларны ремонтлау;

2) тротуарлардан (йөтүче зоналарыннан, юллардан) һәм юлның йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм боз (бозлык) жыю;

3) юл япмаларын юу һәм сугару;

4) газоннар һәм яшеллекләр турында кайгырту;

5) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

6) ясалма юл корылмалары составына керүче Күзөтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык телинкөләрне төзү, ремонтлау һәм чистарту;

7) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кечкенә архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу.

11.2 статья.

1.Юридик затларга, шәхси эшмәкәрләргә һәм милекләрендә һәм (яки) файдалануында транспорт чаралары булган гражданнырга транспорт чараларының чиста тышкы кыяфәтен тәмин итәргә.

11.3. статья

1.Рөхсәт ителми (тыела):

1) йөкне арба белән китерү;

2) урамнарда рельсларны, бүрәнәләрне, тимер балкаларны, торбаларны, кирпичне, башка авыр әйберләрне, конструкция детальләрен йөкләү-бушату эшләрә вакытында ташлау, шулай ук аларны һәм туфракны юлларда, тротуарларда, бүленгән майданчыклардан тыш газоннарда жир эшләрә үткөргөндә жыю;

3) каты япмалы юллар, гусеницалы һәм пневмоходлы машиналар буенча ара;

4) квартал эчендөгә жәяүлеләр коммуникацияләрендә автотранспортны урнаштыру һәм табу;

5) моның өчен билгеләнгән урыннардан тыш транспорт чараларын юу;

6) асфальт белән капланган юлларда үз юлы белән гусеницалы механизмлы машиналар хәрәкәте;

7) үз юлы белән авыр, авыр Үзйөрешле машиналар һәм механизмнар хәрәкәте, аларның йөрү өлешенә удельный авырлыгы билгеләнгән нормалардан һәм күрсәтмәләрдән артык;

8) жир, чүп-чар, сыек төзелеш материаллары, жиңел савыт, брезент яки территорияләрнең пычрануын булдырмаучы башка материал белән капланмаган

яфраклар ташу;

9) юлларның йөрү өлешенә һәм аларга якин территориягә кар, боз, пычрак, житештерү һәм куллану калдыкларын ташлау;

10) юлларда, тротуарларда, газоннарда һәм яшеллекләрдә пычрак, чүп-чар жыярга;

11) жылы чорда юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен дымландырмыйча жыештырырга;

12) юлның юл өлешен юганда газоннарда, тротуарларда һәм башка транспорт инфраструктурасы объектларына пычрак һәм чүп-чарны юарга;

13) юлның йөрү өлешенә, тротуарга транспорт чарасы белән ташу вакытында бетон эремәсе, битум салу, шулай ук аларны бу максатлар өчен билгеләнмәгән транспорт чаралары белән ташу;

14) теләсә нинди сыеклыкны юл өлешенә, тротуарга, кюветка, яшеллекләр белән территориягә ташлау;

15) юлларда, тротуарларда, газоннарда бетон, башка төзелеш эремәләре әзерләү;

16) ел фасылына карамастан, автотранспортны күпкатлы йортның керү тамбуры алдындагы мәйданчыкта, газоннарда һәм яшеллекләрдә, елның вакытына карамастан, балалар, спорт һәм уен мәйданчыкларында, кер киптерү һәм келәмнәрне чистарту мәйданчыгында, тротуарларда, ял итү урыннарында, кешеләрнең күпләп булу урыннарында, пляжларда, скверларда урнаштыру һәм табу;

17) транспорт чараларының (махсус транспорт чараларынан тыш) су саклау зоналары чикләрендә урнашуы һәм керүе, аларның юллар буенча хәрәкәт итүеннән һәм юлларда һәм каты япмалы махсус жиһазландырылган урыннарда тукталуыннан тыш;

18) шәхси автотранспорт хужаларына кышкы вакытта озак вакыт (2 сәгатьтән артык) транспорт чараларын саклау һәм урнаштыру өчен торак пункт урамнарының һәм ишегалды эчендәге юлларның йөрү өлешен куллану тыела;

19) авыр йөк транспорт чараларының, шулай ук махсус рөхсәтсез махсус техниканың йөрүе, Әлмәт шәһәре территориясен жыештыру вакытында чүп-чарны оешкан рәвештә чыгаруны гамәлгә ашыручы транспорт чараларынан тыш;

20) төзелеш мәйданчыкларынан, авария, ремонт һәм башка төр эшләр башкару урыннарынан автотранспорт төгәрмәчләре белән туфрак һәм пычракны чыгару;

21) тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар урнаштыру аша юлларның, тротуарларның йөрү өлешен үз белдеге белән ябу.

22) механик транспорт чараларының велосипед һәм велосипед жәяүлеләр юллары буенча хәрәкәте, юл-эксплуатация һәм коммуналь хезмәтләр машиналары хәрәкәтеннән тыш, шулай ук сәүдә һәм башка предприятиеләргә юл кырында, тротуарларда яки жәяүлеләр юлларында урнашкан объектларга йөкләр алып баручы транспорт чараларының иң кыска юлы буенча керү юлы, башка керү мөмкинлекләре булмаганда. Шулай ук вакытта хәрәкәт иминлегә тәэмин ителергә тиеш.

11.4 статья.

1. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

1) металл юнәлеш бирүче жәяүлеләр коймаларын һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамлангандан соң, төзекләндерү айлыгы уздырылган чорда башкарыла. Буяу алдыннан коймалар ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылырга һәм туфракка салынырга тиеш;

2) Барлык юл билгеләре заказчы билгеләгән срокларда һәм чират тәртибендә юл билгеләрен ясау өчен расланган паспортларга (схемаларга) ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш;

3) юлларны билгеләү таләп ителгән төс һәм яктылык - техник характеристикаларны, тоташтыру коэффициентын, эксплуатация чорында майдан буенча саклануны тәмин итәргә тиеш;

4) юл билгеләрен ныгыту конструкцияләре һәм системалары күрү шартларына һәм монтажлау мөмкинлегенә бәйле рәвештә сайлана;

5) юл билгеләре төзек хәлдә тотылырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

2. Вакытлыча урнаштырылган юл билгеләре аларны урнаштыру кирәклеген китереп чыгарган сәбәпләрне бетергәннән соң бер тәүлек эчендә алына.

3. Визуаль-коммуникацион система элементлары (Транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, Әлмәт шәһәренең планлаштыру-структура элементлары күрсәткечләре (торак пунктлар, техник объектлар һ.б.), аларга хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен юлларда һәм транспорт кисешендә урнаштырыла.

11.5. статья

1. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру (алга таба юллар) юлның йөрү өлешен, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп - чардан, кардан һәм боздан чистарту буенча чаралар комплексын үз эченә ала.

2. Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юуны, сугаруны, тузанлылыкны бетерүне, сөртүне һ.б. үз эченә ала. көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чарны, карны һәм бозны, пычракны жыештыруны һәм чыгаруны, юлларны бозлавыкка каршы материал белән сибүне күздә тоту.

3. Экстремаль шартларда юлларны жыештыру өчен вәкаләтле орган тарафыннан юлларны жыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан авария хәлэндәге эш планы әзерләнәргә тиеш.

11.6. статья

1. Юлның йөрү өлешен, күчеп йөрү һәм резерв полосаларын, юлларның лотковый зоналарын, юлларны сөртү (алдан дымландырып) көндәзге вакытта 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә транспортның интенсив хәрәкәте булган урамнарны төнге вакытта 23.00 дән 7.00 гә кадәр башкарыла.

2. Юлның бөтен киңлегенә, майданнарның, урамнарның һәм юлларның ясалма япмаларын, ясалма юл корылмаларын төнге (23.00 сәгатьтән 7.00 сәгәتكә кадәр) һәм көндәзге (7.00 сәгатьтән 23.00 сәгәتكә кадәр) юалар. Юлны юганда, эссе көннәрдә (һава температурасы 25 градустан югары булганда) тротуарларга, газоннарга, жәмәгать транспортын көтү тукталышларына, биналарның якын урнашкан фасадларына, сәүдә объектларына һ.б. су агымы белән смета һәм чүп-чарны чыгарырга ярамый. Су юл өлешен сугару 12.00 сәгатьтән 16.00 сәгәتكә кадәр ике сәгать аралыгында башкарыла.

3. Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә бер тапкырдан да сирәгрәк, тукталыш майданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

4. Автобусларны көтү тукталышлары, автобусларның борылыш-борылыш майданчыклары тулысынча чүп-чардан чистартылырга тиеш.

5. Жәмәгать транспортының соңгы тоткарлык-борылыш майданчыклары калдыкларны жыю өчен контейнерлар белән жиһазландырыла. Жәйге чорда майданчыклар пычрактан һәм тузаннан чистартыла, кышкы чорда карны чистарту һәм чыгару башкарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар

белән эшкәртү үткәрелә (күлдән тыш).

11.7.статья.

Жәмәгать транспортын көтү павильоны тузансыз булырга, буялырга һәм юылырга, санкцияләнмәгән мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш. Жәмәгать транспортын көтү павильонын җыештыру җәйге чорда аена сигез тапкырдан да ким булмаса тиеш, кышкы чорда- кирәк булганда.

11.8 статья

1.Аерым элементлар буенча җәйге юл җыештыру таләпләре:

1) юл өлеше төрле пычраклардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеккә юылырга тиеш. Көйләү сызыклары белән билгеләнгән күчерелмә, резерв полосалар даими рәвештә комнан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш;

2) ике метрлы лотковый зоналарда туфрак-күл наносы һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Кечкенә генә ком кисәкчәләре һәм төрле вак чүп-чар белән пычрануга юл куела, алар махсус машиналарның эш циклы арасында барлыкка килергә мөмкин;

3) тротуарлар һәм аларда урнашкан жәмәгать транспортын көтү тукталышлары туфрак-күл наносларыннан, төрле чүп-чардан тулысынча чистартылырга һәм юылырга тиеш. Җыештыру циклары арасында барлыкка килергә мөмкин булган ком һәм вак чүп-чар белән аерым пычранулар рәхсәт ителә;

4) юл кырыйлары зур габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

5) аергыч полосалар даими рәвештә бөтен өслегендә комнан, пычрактан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш. Тавыштан саклаучы стеналар, металл коймалар, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына ким дигәндә ике тапкыр юылырга тиеш. Газоннар рәвешендә эшләнгән бүлү полосалары чүп-чардан чистартылырга тиеш, үлән катламының биеклегә 10- 15 смдан артмаса тиеш;

6) юллар бүлөп бирелгән полосада үлән катламының биеклегә 10-15 смдан артмаса тиеш.

11.9. статья

1.Кышкы чорда юлларны җыештыру:

1) юлны кардан һәм боздан чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, карны сөртү, валларга күчерү һәм карны чыгару;

2) кар ява башлаганнан бирле һәм бозлавык барлыкка килгәннән бирле юл өлешен, тротуарларны, жәмәгать транспортын бозлавыкка каршы материаллар (күлдән тыш) белән көтү тукталышларын эшкәртү;

3) юлларның йөрү өлешеннән кар Башкарма комитет җитәкчесенең хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә килешенгән махсус билгеләнгән урыннарда чыгарылырга тиеш;

4) юллар, тротуарлар, парковкалар (парковка кесәләре), жәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан карны җыештыру кар катламы урнаштырылганнан соң вакытында башкарылырга тиеш;

5) кар яуган вакытта тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортын көтү тукталышларын җыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Жәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан, юл чатында, жәяүлеләр үтү урыннарыннан кар тәүлек дәвамында чыгарылырга тиеш;

6) юлларның йөрү өлешен механикаштырылган ысул белән (урып-җыю техникасы комплекслары) җыештырганда һәм Кар валлары барлыкка килгәндә, валларны жәяүлеләр үтү урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре),

жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, юллар алдында күчерергә кирәк;

7) юлларның һәм аларга тоташкан тротуарларның йөрү өлешеннән чистартылган кар киң урамнарда, майданнарда һәм проспектларда аергыч полосага, юл кырыенда булган юлларда, юл кырыенда, калган урамнарда юлның прилотка өлешенә (юлның киңлегенә бәйле рәвештә урамның бер яки ике ягыннан) күчә һәм валларга формалаша;

8) юл чатында, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, жәяүлеләр үтү урыннарында, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар валлары чистартыла: юл чатында - юл чатында киңлегенә, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту майданчыгы озынлыгына, жәяүлеләр үтү урыннарында - юл чатында киңлегенә, әмма 5 метрдан да ким булмаган урыннарда, яңгыр кабул итү урыннарында коелар 1,5 метрдан да ким түгел, кар валының киңлегә 2 метрдан артмаска тиеш;

9) карны чыгару беренче чиратта күперләрдән һәм юл үткәргечләрдән, жәмәгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар юллардан һәм урамнарда, пассажир транспорты тукталышларынан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чараларының мөмкин булган башка урыннарыннан башкарыла;

10) кар яуган вакытта юлның йөрү өлешеннән кар махсус билгеләнгән урыннарда чыгарылырга тиеш, алар билгеләнгән тәртиптә, ул төмамланганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча килештерелгән. Махсус билгеләнгән урыннар керү юллары, яктырту, көнкүреш биналары һәм коймалар белән җиһазландырыла;

11) юлларны җыештырганда тышкы яктырту терәкләренә, терәк калканнарының, идарә итү шкафларының һәм башка корылмаларының, агачларының, куакларының саклануын, шулай ук юл буйлап механикалаштырылган кар җыю вакытында яшеллекләренә саклануын тәэмин итәргә кирәк.

11.10. статья

1. Рөхсәт ителми (тыела):

1) квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш майданчыкларынан, сәүдә объектларынан һәм аларга якин территорияләрдән 8.00 сәгатьтән соң, шулай ук юл өлешен җыештыручы зат яки оешма белән килешү булмаганда чистартыла торган кар, боз чыгарырга яки юлның йөрү өлешенә күчерергә;

2) техник тоз һәм сыек хлорлы кальцийны бозга каршы реагент буларак тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшеллекләр белән территорияләрдә кулланырга;

3) бозга каршы материал белән пычранган карны, шулай ук җыелган бозны газоннарда, чәчәк бакчаларына, куакларга һәм башка яшеллекләргә роторлы күчерү;

4) кар эретү станцияләренә яки махсус билгеләнгән урыннарда җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган карны кабул итү;

5) билгеләнгән тәртиптә килешмәгән урыннарда карны чыгару һәм саклау.

2. Кар валлары формалашу:

1) юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәжәдә һәм тимер юл кичүләре янында күрү өчпочмагы зонасында;

2) жәмәгать транспортын көтү тукталышларынан 20 метр якынарак;

3) транспорт коймалары яки югары бордюр белән җиһазландырылган юл участокларында;

4) тротуарларда;

5) янәшәдәге территорияләргә керү юлларында (ихаталар, квартал эчендәге

юллар һәм йорт яны территорияләре).

12 Бүлек. Шәхси торак йортларны тоту һәм аларга якин территорияләргә төзекләндерү

12.1. статья.

1. Шәхси торак йортларның милекчеләре (яки) яллаучылары (алга таба торак йортларның хужалары), әгәр закон яки килешүдә башкасы каралмаган булса, :

1) торак йортлар фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт хужалыгы чикләрендәге башка корылмаларның тиешле торышын тәмин итәргә һәм аларны ремонтлау һәм буяу вакытында башкарырга;

2) торак йортта номер билгесе булу һәм аны төзек хәлдә тоту;

3) караңгы вакытта (алар булганда) яктырту фонарьларын кабызыгыз;

4) йорт хужалыгы территориясен тәртиптә тоту;

5) йорт хужалыгы чикләрендә яшеллекләргә тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисү, газүткәргечләрнең, кабель һәм һава электр тапшыру линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең саклау зонасында агачлар утыртуга юл куймау;

6) су агымы өчен канауларны һәм торбаларны чистартырга, язгы чорда эрегән суларны үткөрүне тәмин итәргә;

7) янәшәдәге территориядән чистартылган карны транспорт йөрүе, инженерлык коммуникацияләргә һәм корылмаларына керү, хәяүлеләр үтүе һәм яшеллекләргә саклануы тәмин ителсә өчен җыярга;

8) үзекләштерелгән канализация булмаганда бирелгән җир участогы чикләрендә санитар нормаларга ярашлы рәвештә җирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф җиһазландырырга, аларны вакытында чистартырга һәм дезинфекцияләргә;

9) каты һәм зур габаритлы калдыкларны махсус майданчыларда урнаштырылган контейнерларга җыюны башкарырга;

10) билгеләнгән тәртипкә ярашлы рәвештә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны вакытында җыюны һәм чыгаруны тәмин итәргә.

12.2 статья.

1. Шәхси торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

1) йорт читендә койма урнаштыру;

2) йорт хужалыгы территориясендә тирес, күмер, савыт, утын, эре габаритлы калдыклар, төзөлеш материаллары җыярга;

3) "Әлмәт шәһәре" муниципаль берәмлегә җирләрендә йорт хужалыгы территориясеннән тыш транспорт чараларын юарга;

4) вәкаләтле органнар белән килешмичә йорт хужалыгы территориясендә ишегалды корылмалары төзү, чокырлар төзү;

5) бу территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-җыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яки аларга комачаулый торган киртләр урнаштырырга;

6) территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга, сулыкларны тыгарга;

7) Комплекстыз (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт хужалыгы территориясендә, Әлмәт шәһәре муниципаль берәмлегә җирләрендә сакларга һәм урнаштырырга;

8) тирә-юньне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

9) чүп-чар, кар, боз чүплекләргә оештыру.

13 Бүлек. Яңгыр канализациясе челтәрләрен карап тоту

13.1 статья

1. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспортның һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәмин итүче төзек хәлдә тотылырга тиеш.

2. Яңгыр канализациясе челтәрләренең төзек техник торышы өчен җаваплылык (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

13.2 статья

1. Кабул итү, тупик, күзәтү һәм башка коеларны һәм камераларны саклау, чистарту һәм техник яктан төзек хәлдә тоту аларның хужалары тарафыннан гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә ярашлы рәвештә тәмин ителә.

2. Әлмәт шәһәрендә магистраль һәм квартал эчендәге яңгыр канализациясе челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү махсуслаштырылган оешмалар белән шәһәр бюджетында бу максатларга каралган акчалар чикләрендә төзелгән килешүләр нигезендә башкарыла. Яңгыр канализациясенең ведомство челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмаларның акчалары хисабына башкарыла.

3. Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны тотуны гамәлгә ашыручы махсус оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә тотылырга тиеш.

4. Яңгыр кабул итүче коелар рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткөрү сәләтен чикләүче рәшәткәләрне һәм коеларны тыгып, тутырырга ярамый. Яңгыр канализациясенең күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылмый. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган пычрануның барлык төрләре махсус майданчыларда кичекмәстән чыгарылырга һәм утильләштерелергә тиеш.

13.3. статья

1. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, суүткәргеч, канализация, яңгыр җайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмалар төзек булмау сәбәпле су агып китүдән бозлар барлыкка килү, шулай ук газоннарда, тротуарларда, урамнарда һәм ишегалды территорияләренә су ташлау, суырту яки агызу рөхсәт ителми.

2. Әлмәт шәһәре территориясендә, вәкаләтле органнар белән килешмичә, суырткыч коелар, парга әйләндерү майданчылары урнаштырырга ярамый.

13.4 статья.

1. Күзәтү коелары люкларын тоташтыру бер дәрәжәдә башкарылырга тиеш, юллар, тротуарлар, жәяүлеләр юллары, яшел зоналар белән капланган. Күзәтү коелары люкларының юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр юллары, яшел зоналар белән 2 см - дан артык булмаган, яңгыр кабул итү коелары белән 3 см-дан артык булмаган тоташу дәрәжәсе тайпылырга мөмкин.

13.5 статья.

1. Капкачлары яки рәшәткәләре җимерелгән яки юк булган коммуникация коелары, ачыкланганнан соң ук, челтәрне эксплуатацияләүче оешма тарафыннан

кәртәләнергә, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнергә һәм билгеләнгән срокларда алыштырылырга тиеш.

13.6 статья.

1. Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр вакытында канализация агынтыларын канализация челтәренә иң якин коеларына, суүткәргеч суына һәм жылылык челтәрләреннән суны яңгыр канализациясенә (ул булганда) агуы башкарыла. Юлга су агуы тыела. Башка техник калдыкларны (шул исәптән нефтьле сыеклыкларны, шламнарны һәм тозлы техник суны) ташлау норматив-хокукий актларга һәм технологик регламентларга төгәл туры китереп башкарыла. Агып чыгу нәтижәләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтәрләре хужалары көче һәм акчалары хисабына башкарыла.

14 Бүлек. Техник элемент чаралары челтәрләрен карап тоту

14.1 статья.

1. Торак пунктлар чикләрендә биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән кабель элемент линияләрен, телевидение, радио, интернет һәм башка шундый челтәрләргә урнаштыру җир асты ысулы белән башкарыла (траншеяларда, каналларда, тоннельларда).

2. Тышкы коммуникацияләргә биналарга башка ысул белән (һава, җир өстендәгә) кертү аларны эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән җир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

3. Әлмәт шәһәре территориясендә кәрәзле элементның база станцияләрен урнаштыру өчен билгеләнгән терәкләргә (мачталар һәм манаралар) яктырту терәкләре, электр транспорты яки максималь рөхсәт ителгән биеккә 30 метрдан артмаган электр тапшыру линиясә терәкләргә урынына икеләтә билгеләнелә терәкләр рәвешендә урнаштырырга рөхсәт ителә. Терәкләргә тышкы күренешенә таләпләр Әлмәт шәһәре Башкарма комитетының муниципаль хокукий акты белән раслана.

4. База станцияләрен урнаштыру өчен аерым терәкләргә 3 кв.м (3 x 1 м) артык булмаган җир участогында, тарихи территорияләрдән (истәлекле урыннар, мәдәни мирас объектлары һ. б.) читтә, шәһәр мохитенә эстетикасына таләпләргә югары булган төп һәм гомумшәһәр юлларынан тыш, шулай ук шәһәр мохитенә визуаль акцентларынан 200 м-дан да якинрак урнаштырырга ярамый. Әгәр урнаштырылган объектның 1/3 радиусында торак һәм (яки) күп фатирлы йортлар урнашкан булса, терәкләр урнаштыру рөхсәт ителми.

5. Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель үтүләрен ныгыту сыйфатында кулланырга ярамый:

1) автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл коймалары, светофорлар, юл билгеләргә урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

2) биналарның һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, стеналары элементлары (төтен чыгару, вентиляция, телевидение һәм радионың коллектив кабул итү системалары антенналары, фронтонар, козырькалар, ишекләр, тәрәзәләр).

6. Рөхсәт ителми:

1) элемент кабельләрен бер бинадан икенчесенә һава ысулы белән җәю вакытында юлларны кисеп чыгу;

2) кабель запасларын тарату муфтасы шкафыннан читтә урнаштыру.

14.2. статья

1. Милекчеләр (хужалар) техник элемент чараларын (кабельләр, кабельләрне ныгыту элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник жайланмаларны тиешле хәлдә (изоляция тышчасы өзәлүгә һәм/яки булмауга, буяу булмауга, коррозиягә һәм/яки механик зыянга юл куймау, чыбыкларны бәйләү һәм/яки аларны терәкләргә төрү яктырту һәм электр тапшыру линияләре).

15 Бүлек. Тышкы яктырту объектларын карап тоту

15.1. статья

1. Тышкы яктырту элементларына: яктырткычлар, кронштейннары, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, энергия чыганаклары (шул исәптән жыюлар, туклану пунктлары, идарә итү тартмалары) керә.

15.2. статья

1. Торак пунктлар территориясендә урамнар, юллар, мәйданнар, жәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук ижтимагый һәм торак биналарның аншлаглари һәм номер билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, мәгълүмат элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

2. Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, микрорайон территорияләрен тышкы яктырту кичке караңгыда табигый яктырту дәрәжәсе 20 лк кадәр кимегәндә, ө иртәнге караңгыда 10 лк кадәр күтәрелгәндә сүндерелә.

3. Торак йортларның подъездларын тышкы яктырту жайланмаларын, йортларның аншлаглари һәм номер билгеләрен һәм урам күрсәткечләрен, шулай ук архитектура-сәнгать яктырту системаларын эшләтеп жибәрү һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

4. Биналарның һәм корылмаларның милекчеләре, милек формаларына карамастан, закон нигезендә килешенгән проектка ярашлы рәвештә биналарның һәм корылмаларның архитектура-сәнгать яктыртуының булуын һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

15.3. статья.

1. Төп юлларда, мәйданнарда һәм урамнарда эшләми торган яктырткычлар саны 5 проценттан артмаска тиеш, башка территорияләрдә (квартал эчендәге юллар, ишегалды территорияләре) 10 процент.

2. Терегөмөшле газ разрядлы лампалар махсус бу максатлар өчен бүлөп бирелгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарылырга тиеш. Күрсәтелгән лампаларны чүплекләргә һәм чүп эшкәртү заводларына чыгарырга ярамай.

15.4 статья.

1. Металл терәкләр, кронштейннары һәм тышкы яктырту жайланмаларының башка элементлары чисталыкта булырга, крен, коррозия очагы булмаска һәм кирәк булганда милекчеләр (хужалар, кулланучылар) тарафыннан буялырга тиеш, әмма өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, һәм төзек хәлдә тотылырга тиеш. Тышкы яктырту баганалары буялырга, язудан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек хәлдә һәм чисталыкта тотылырга тиеш.

2. Бердәм тышкы яктырту системасына тоташтырылган юл, урам һәм йорт

яны яктыртуларын тотуны һәм ремонтлауны тәэмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләмәсе нәтижәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга муниципаль контракт төзегән вәкаләтле орган яки оешма башкара.

3. Торак йортларның кереш бүлү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктыртуын саклау һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

4. Яктырту терәкләренә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәте өчен әлеге терәкләрнең хужасы (кулланучысы) җаваплы.

5. «Әлмәт шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту терәкләре, электр тапшыру линияләре һәм югары вольтлы линияләр тирәсендәге территорияләргә жыештыру өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләү өчен җаваплы затларга йөкләнә.

6. Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә, автомат режимда эшләүче башка инженерлык корылмаларына (хезмәт күрсәтүче персоналсыз) якын территорияләргә жыештыру өчен җаваплылык территория хужаларына, әлеге объектларның милекчеләренә йөкләнә.

15.5 статья.

1. Тышкы яктырту терәкләрен алыштырганда, күрсәтелгән конструкцияләр өч тәүлек эчендә сүтелергә һәм чөлтәр хужалары тарафыннан чыгарылырга тиеш. Тышкы яктыртуның җимерелгән терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы тарафыннан шундук, калган территорияләрдә мондый ихтыяҗ ачылганнан соң (демонтажланганнан соң) бер тәүлек дәвамында башкарыла.

2. Аерым яктырткычларның балкып тору вакыты җитешсезлекләр ачылганнан яки тиешле хәбәр килгәннән соң 10 тәүлектән артмаска тиеш.

15.6 статья.

1. Тышкы яктырту жайланмаларын чыбыклар өзәлгәндә, терәкләр, изоляторлар зыян күргәндә файдалануга рәхсәт ителми. Электр чыбыкларының өзәлүе яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйлә тышкы яктырту жайланмаларының эшендә бозылуларны ачыклаганнан соң ук төзәтергә кирәк.

2. Сымнарны һәм кабельләрне тышкы яктырту чөлтәрләренә һәм жайланмаларына үз белдеге белән тоташтыру һәм тоташтыру рәхсәт ителми.

15.7 статья.

1. Тышкы яктырту объектлары яки тышкы яктырту чаралары белән җиһазландырылган объектлар, шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмаларның милекчеләре (хужалары) :

1) урамнарның, юлларның тиешле яктыртылуын, терәкләрнең һәм яктырткычларның, яктырту жайланмаларының сыйфатын күзәтергә, бозылган яки зыян күргән очракта вакытында ремонт ясарга;

2) билгеләнгән тәртип буенча яктыртуны кабызу һәм сүндерүне күзәтергә;

3) тышкы яктыртуны урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү һәм бизеү кагыйдәләрен үтәргә;

4) тышкы яктырткычларны вакытында алыштырырга.

15.8 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясендә тәүлекнең караңгы вакытында сәнгатьле визуаль мохит формалаштыру, караңгылыктан һәм образлы интерпретациядән архитектура, тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен, инженерлык һәм монументаль сәнгатьне, кече архитектура формаларын, доминант һәм истәлекле объектларны,

ландшафт композицияларен, яктылык ансамбльларен булдыру, шулай ук бәйрәм һәм декоратив иллюминация җайланмаларын ачыклау өчен архитектура-Башкарма комитет тарафыннан расланган шәһәрнең яктылык бизәлеше концепциясенә ярашлы рәвештә сәнгатьле яктырту.

2. Архитектура-сәнгатьле яктырту объектларны стационар яки вакытлыча яктырту җайланмалары белән, биналарның, корылмаларның фасад өслеген, шулай ук яшелләндерү һәм ландшафт элементларын тышкы яктырту юлы белән башкарыла. Объектларга юнәлдерелгән яктылык приборларын монтажлаганда, аларны куркынычсыз урнаштыру һәм эксплуатацияләү тәэмин ителергә тиеш.

3. Биналарның һәм корылмаларның фасадлары, Әлмәт шәһәренә яктылык бизәлеше концепциясенә ярашлы рәвештә, мәҗбүри архитектура-сәнгать яктыртуына дучар ителә.

4. Архитектура-сәнгать яктырту системаларын һәм иллюминация җайланмаларын шәһәр территориясендә урнаштыру Башкарма комитет тарафыннан килештерелә.

5. Шәһәр территориясендә бәйрәм яктылыгы бизәлешен урнаштыру һәм демонстрация Башкарма комитет билгеләгән срокларда башкарыла. Бәйрәм бизәлеше концепциясе чаралар программасы һәм Башкарма комитет тарафыннан расланган бәйрәм бизәлеше объектларын һәм элементларын урнаштыру схемасы белән билгеләнә.

16 Бүлек. Кече архитектура формаларын карап тоту

16.1 статья.

1. Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәү элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен җайланмалар, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, Әлмәт шәһәре территориясендә коммуналь-көнүреш һәм техник җиһазлар керә.

2. Кече архитектура формаларын тоту бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә хокук ияләре тарафыннан тәэмин ителә-вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин итүче (подрядчы, башкаручы) билгеләмәсе нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга муниципаль контракт төзегән оешма белән контракт (киләшү) нигезендә тәэмин ителә.

16.2 статья.

Кече архитектура формалары ияләре:

- 1) кечкенә архитектура формаларын чисталыкта һәм төзек хәлдә тоту;
- 2) язгы чорда кече архитектура формаларын планлы тикшерү, аларны иске буядан, тутымдан чистарту, юып, буяу, шулай ук сынган элементларны алыштыру;
- 3) кышкы чорда кечкенә архитектура формаларын, шулай ук аларга якынлашу юлларын кардан һәм боздан чистартырга;
- 4) җайлы койма өслеге булган комлыкларны җайлаштыру, комлыкларда елына бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә комны үзгәртү;
- 5) балалар, спорт, хужалык мәйданчыклары һәм ял итү мәйданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм куркынычсызлыгы таләпләренә туры килүен күзәтергә;
- 6) фонтаннар эшләгән чорда су өслеген чүп-чардан көн саен чистартуны башкарырга.

16.3 статья.

Рөхсәт ителми:

- 1) максатсыз кечкенә архитектура формаларын куллану (балалар уен майданчыкларында өлкөннәрнең ял итүе, спорт майданчыкларында кер киптерү һ. б.);
- 2) теләсә нинди мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектура формаларына элсргә һәм ябыштырырга;
- 3) кечкенә архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын вату һәм бозу;
- 4) фонтаннарда су коену.

17 Бүлек. Стационар булмаган объектларны карап тоту

17.1 статья.

1. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны урнаштыру схемасы буенча муниципаль хокукий акт белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

2. Стационар булмаган объектның тышкы габаритлары буенча максималь гомуми майданы 60 кв. м.

3. Стационар булмаган сәүдә объектн урнаштыру өчен килешүләр срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект хужалык итүче субъект тарафыннан демонтаж ителсргә, ә территориясә азат ителсргә һәм беренчел хәлгә китерелсргә тиеш: асфальт яки башка беренчел япма, газоннар, яшеллекләр торгызыла.

17.2 статья.

1.Стационар булмаган объектларның хужалары булган юридик һәм физик затлар:

1) аларны ремонтлау һәм буяу. Ремонт проект документациясәндә билгеләнгән тышкы күренешне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

2) янәшәдәге территориядә яшеллекләрнең, газоннарның, бордюр ташының, кечкенә архитектура формаларының (алар булганда) саклануын күзәтергә, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләргә ярашлы рәвештә күрсәтелгән территорияне тотарга;

3) стационар булмаган объектлар янында урналар урнаштырырга, урналарны көн дәвамында кирәк булганда, әмма тәүлегенә бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, калдыклардан чистартырга, урналарны елына бер тапкырдан да сирәгрәк буярга.

17.3 статья.

1.Рөхсәт ителми:

1) стационар булмаган объектларга пристройкалар, козырькалар, навеслар һәм проектларда каралмаган башка конструкцияләр төзү;

2) стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыту жиһазларын кую;

3) стационар булмаган объектларда һәм аларның түбөләрендә савыт-саба, товарлар, детальләр, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка әйберләрне жыярга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатлары өчен куллану;

4) стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләрне жиһазлар, калдыклар белән тутыру;

5) стационар булмаган объектларны биналарның аркаларында, газоннарда,

мәйданчыктарда (балалар, ял, спорт, транспорт тукталышлары), сууткәргеч һәм канализация челтәрләренә, торба үткәргечләренә саклау зонасында, шулай ук торак биналарның тәрәзәләренә, сәүдә предприятиеләре витриналарына кадәр - 15 м, агач ботакларына кадәр - 3 м.

18 Бүлек. Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

18.1 статья.

1. Төзелеш мәйданчыктарын һәм аларга якин территорияләргә тоту, ремонт, төзелеш һәм башка эш төрләргә тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

2. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланганчы:

1) төзелеш мәйданчыгы территориясенә бөтен периметры буенча башкарма комитетның хокукий актлары таләпләренә туры китереп типовой койма урнаштырырга;

2) төзелеш мәйданчыгының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәмин итү;

3) төзелеш мәйданчыгының тиешле техник торышын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән вакытында чистартылуын күзәтергә;

4) төзелеш мәйданчыгы территориясенә кәргәндә төзелеш объектының гәмәлдәгә төзелеш нормалары һәм кагыйдәләргә таләпләренә җавап бирүчә мәгълүмат щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

5) җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуарлар төзелешен тәмин итәргә;

6) төзелеш мәйданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тәмин итәргә;

7) төзелеш мәйданчыгына төзекләндерелгән керү юлларын, мәйданчык эчендәгә юлларны һәм урамнарның (юлларның) йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чарны чыгаруны булдырмаучы транспорт чаралары төгөрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын җиһазландырырга;

8) төзелеш мәйданчыгына керү юлларында ябык циклы йөк автотранспорты хәрәкәте маршрутын (10 тоннадан артык) Килештерү, юлларның һәм юлларның саклануын тәмин итәргә;

9) транспорт чарасы хуҗасына вәкаләтле орган (Федераль юл агентлыгы) тарафыннан бирелгән авыр йөклә һәм (яки) эре габаритлы транспорт чарасының Әлмәт муниципаль районының җирле әһәмияттәгә автомобиль юллары буенча хәрәкәт итүгә махсус рөхсәт алырга;

10) төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар булуын тәмин итәргә;

11) төзелеш мәйданчыгы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

12) төзелеш мәйданчыгы территориясеннән җыелган һәм калдыктар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килешенгән махсус билгеләнгән урыннарда чыгаруны тәмин итәргә;

13) эш башкарганда төзелеш мәйданчыгының янәшәдәгә территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан (елның (кыш, җәй) вакытын исәпкә алып) көн саен җыештыруны тәмин итәргә;

14) эш башкарганда җир асты инженер коммуникацияләренә, тышкы яктырту челтәрләренә, яшеллекләренә һәм кече архитектура формаларының саклануын тәмин итәргә.

3. Төзелеш һәм (яки) ремонт эшләре алып барылуның бөтен чоры дәвамында әлеге кагыйдәләр таләпләрен үтәргә, шулай ук эш башкарганда җимерелгән һәм зыян күргән юл япмаларын, яшеллекләрен, газоннарны, тротуарларны, битләүләрен, кечкенә архитектура формаларын торгызырга;

4. Төзелеш материаллары, җиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче биналар, эшчеләрне һәм хезмәткәрләрен вакытлыча табу өчен көнкүреш вагончылары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау өчен урыннар төзелеш оештыру проектына ярашлы рәвештә төзелеш мәйданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

18.2 статья.

1.Рөхсәт ителми:

1) торак зона янында төзелеш, ремонт, йөкләү-бушату һәм башка эшләрен оештыру һәм үткөрү, (алар тынлыкны бозу белән бергә бара), коткару, авария-тергезелеш һәм гражданның шәхси, җәмәгать иминлеген тәэмин итү белән бәйле башка кичектергесез эшләрдән тыш, 22.00 сәгатътән иртәнге сәгать 6.00 гә кадәр. (эш көннәрендә), 22.00 сәгатътән. сәгать 9.00 гә кадәр. (ял һәм бәйрәм көннәрендә);

2) Башкарма комитетның тиешле рөхсәтеннән башка юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен тарайту яки ябу;

3) чүп-чарны яндыру һәм төзелеш калдыкларын утильләштерү;

4) җир, чүп-чар, сыек төзелеш материаллары, җиңел савыт-саба, киселгән агачларны юлларны пычратуны булдырмаучы брезент яки башка материал белән капланмаган килеш, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-күл эремәсе, бетон катнашмалары) юл, тротуар, юл кырыена агызу мөмкинлеген булдырмаучы чаралар күрмичә ташырга.

19 Бүлек. Җирләү урыннарын крап тору

19.1 статья.

1. Этик, санитар һәм экологик таләпләргә туры китереп бирелгән җирләү урыннарын тоту федераль закон таләпләренә һәм муниципаль хокукый акт белән билгеләнгән җирләү урыннарын тоту кагыйдәләренә ярашлы рәвештә башкарыла.

2. Җирләү урыннарын санитар рәвештә тәэмин итүчелә (подрядчы, башкаручы) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрен башкаруга муниципаль контракт төзегән оешма башкара.

19.2 статья.

1.Җирләү урыннарын тоту таләпләре:

1) зиратлардагы җәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Җәмәгать бәдрәфләре территориясендәге урналар чистартылырга тиеш.

2) зират территориясендәге чүп контейнерлары һәм урналар чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен, 3 көнгә бер тапкырдан да сирәгрәк чыгарылырга тиеш;

3) авария хәлендә дә ауган агачлар булырга тиеш түгел. Авария хәлендәге агачлар сүтелергә тиеш;

4) җирләү урыннарында чөчәк культураларыннан һәм түбән үскән агач куакларыннан тыш, биек үскән агач токымнарын (чыршы, имән, тополь, җиләк-җимеш агачлары һ. б.) утырту тыела;

5) зират территориясендә йорт хайваннарын йөртү һәм терлек көтүе тыела.

2. Кышкы чорда җирләү урыннарының үзенчәлекләре:

1) зиратларның үзек юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз калдыклары булмаган тигез кар өермәсе булырга мөмкин;

2) үзек юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш (күлдән тыш). Юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен эшкәртү кар яуганнан соң ук башланырга тиеш;

3) беренче чиратта карны чыгару, бозны казу һәм үзек һәм керү юлларыннан кар-боз формацияләрен бетерү;

4) жирләү урыннарының жәяүлеләр зоналарында бозга каршы материаллар кулланырга, юллардан чистартылган тозлы карны һәм бозны каберләргә, газоннарغا, куакларга җыярга ярамый.

3. Жәйге чорда жирләү урыннарының үзенчәлекләре:

1) үзек юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм күмелгән урыннарда гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

2) яшеллекләргә санитар кисү, чүп үләннәрен агач-куаклык үсемлекләрен бетерү буенча чаралар ел саен үткәрелергә тиеш.

4. Жирләү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (, һәйкәлләр, плителәр, зиратлар һ.б.) карау, чөчөкләр һәм декоратив куаклар утырту, башка карауны ире(ой), туганнары, үлгән кешенең законлы вәкиле яки санитар таләпләргә мәжбүри үтәп башка кеше башкара.

20 Бүлек. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарында тоту

20.1 статья.

1.Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарын (алга таба-тукталыш) һәм аларга якин территорияләргә тоту гамәлдәгә төзелеш нормаларына һәм кагыйдәләргә, шулай ук өлегә Кагыйдәләргә ярашлы рәвештә тукталышны урнаштыру өчен бирелгән жир участогының Хокук иясе (алга таба - хужа) тарафыннан башкарыла.

20.2 статья.

1.Милекчеләр бурычлы:

1) тукталыш территорияләргә бөтен периметры буенча механик тәэсирләргә һәм тышкы мохит тәэсирләргә чыдам булырга тиешле койма урнаштырырга;

2) тукталышларның тиешле техник торышын, аларның чисталыгын, пычрактан, кардан, боздан, мәгълүмати-басу продукциясеннән вакытында чистартылуын күзәтергә;

3) материалларны җыюга, комплектланмаган транспортны, тукталыш территорияләрендә һәм тукталышларга якин территорияләрдә төрле конструкцияләргә саклауга юл куймаска;

4) парковкаларны дежур персонал өчен биналар белән җиһазландырырга. Тукталыш территорияләрендә гомуми мәйданы 10,0 квадрат метрдан артмаган, җиңел типтагы конструкцияләрдән эшләнгән, тышкы стеналарны нейтраль төсләр гаммасының заманча бизәү материаллары белән бизәгән капитал булмаган объектлар урнаштырырга рөхсәт ителә;

5) тукталыш территорияләргә гамәлдәгә нормалар һәм кагыйдәләр таләпләргә туры килгән яктылыкны тигез бүлүгә тәэмин итүче тышкы яктырту белән җиһазландырырга;

6) тукталыш территорияләрендә проектта каралмаган башка капитал һәм вакытлыча биналар, корылмалар, сәүдә павильоны, киосклар, навеслар һ. б. төзелешенә юл куймаска;

7) тукталыш территорияләрендә автомобильләр юуга һәм ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр тукталышына юл куймаска;

8) санитар һәм янгынга каршы кагыйдәләренә үтәп, тукталыш территорияләрен тоту;

9) янәшәдәге территорияләренә санитар эшкәртү һәм чистарту (проектта каралган майдан чикләрендә), калдыкларны жыю өчен контейнерлар (урналар) урнаштыру, үләннәренә даими рәвештә кырып бетерүне һәм каты көнкүреш калдыкларын, карны чыгаруны тәмин итү;

10) каты япмалы тукталышка керү юлларын махсус, автостоянка урнашкан урынны һәм хезмәт күрсәтүне билгеләүче, билгеләр, шулай ук гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләренә ярашлы билгеләр белән җиһазландырырга;

11) барлык гомуми файдаланудагы парковкаларда, шул исәптән социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектлары (торак, ижтимагый һәм житештерү биналары, Корылмалар һәм корылмалар, шул исәптән физкультура-спорт оешмалары, мәдәният оешмалары һәм башка оешмалар урнашкан урыннар), ял итү урыннары янында, I, II төркем инвалидлар идарә итә торган транспорт чараларын бушлай парковкалау өчен урыннарның кимендә 10 проценты (ә ким дигәндә бер урын) бүлеп бирелә. Мондый инвалидларны һәм (яки) инвалид балаларны йөртүче транспорт чаралары. III төркем инвалидлары арасынан гражданның өлегә өлеш нормалары Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә таратыла. Күрсәтелгән транспорт чараларында «Инвалид» таныклык билгесе урнаштырылырга һәм өлегә транспорт чаралары турында мәгълүмат федераль инвалидлар реестрына кертелергә тиеш.

21 Бүлек. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту

21.1. статья.

1. Һәрбер хайван хужаның милке булып тора һәм, һәр милек кебек үк, закон белән саклана. Хайванны хужасыннан суд карары буенча гына тартып алырга мөмкин.

2. Йорт хайваннарын һәм кошларны тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаска тиеш, йорт хайваннары һәм кошлар китергән зыян өчен җаваплылык аларның хужаларына РФ гамәлдәге законнары нигезендә билгеләнә.

3. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннары экскрементларын җыештыралар һәм утильләштереләр.

21.2. статья.

1. Әлмәт шәһәрләндә яшәүчеләрнең авыл хужалыгы хайваннарын (сыерлар, сарыклар, көжәләр, дуңгызлар һәм башкалар) һәм кошларны тоту йорт яны участоклары булган шәхси торак йортлар территорияләрендә рөхсәт ителә.

2. Барлык продуктив хайваннар (эре мөгезле терлек, көжә, сарык, дуңгыз, ат) хайван хужалары булган гражданның яшәу урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә ел саен теркәлергә тиеш.

3. Йорт хайваннарын көтү жирле үзидарә органның норматив-хокукый акты белән билгеләнгән көтү урыннарында, хужасы күзәтүе астында яки аның кушуы буенча башка кеше тарафыннан рөхсәт ителә.

4. Йорт хайваннарын йөртү 7.00 сәгатьтән 22.00 сәгәткә кадәр рөхсәт ителә. Башка вакытта йөргәндә хужалар урамнарда һәм йорт ишегалларында тынлыкны

тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

5. Өч айга кадәр көекләрдән кала, этләрне торак һәм изоляцияләнгән биналардан уртақ ишегалларына һәм урамга кыска поводокта һәм бордникта гына алып чыгарырга була. Хужалар йорт хайваннары һәм ишегаллары, тротуарлар, урамнар, парклар, газонна Закон нигезендә теркәлгән этнең муенсасында аның идентификацион номеры күрсәтелергә тиеш. Этләрне муенсасыз йөртү торак пунктлар чикләреннән читтә, шулай ук этләрне махсус йөртү урыннарында рәхсәт ителә, алар янында мондый йөрүне рәхсәт итүче билгеләр урнаштырылган.

6. Хужалар йорт хайваннары һәм кошлары экскрементлары белән ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мәйданчыкларын, скверларны, мәйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын пычратуга юл куймаска тиеш. Этләр, мәчеләр һәм башка вак хайваннарны йөрткәндә, хужаның үзендә йорт хайваннарының табигый тизәкләрен тулысынча жыештыруны тәэмин итүче кирәк-яраклар булырга тиеш, алар мәйданчыклардагы чүп контейнерларына ташланырга тиеш.

7. Этне арбадан бары тик йөрү урыннарында гына төшерергә мөмкин. Махсус бүлөп бирелгән мәйданчыклар булмаганда, жирле үзидарә органнарының норматив-хокукий акты белән билгеләнгән чүлләрдә, калкулыкларда һәм башка урыннарда йөрергә рәхсәт ителә.

8. Этләрне өйрәтү бары тик яхшы көртәләнгән мәйданчыкларда яки Әлмәт шәһәре торак пунктлары территориясеннән читтә генә башкарыла ала.

9. Әлмәт шәһәре территориясендә йорт хайваннарын һәм кошларын көтү тыела (йорт яны территорияләрендә, газоннарда, паркларда һәм скверларда терлекләрен үз белдеге белән йөртү һәм көтү рәхсәт ителми). Йорт хайваннарын юллар буенча тәүлекнең якты вакытында гына куып чыгарырга кирәк, шул ук вакытта аларны мөмкин кадәр юлның уң чигенә якынарак юнәлтергә кирәк. Йорт хайваннарын асфальт белән капланган юлларда, туфрак юллар һәм сукмаклар буенча куып йөрү мөмкинлеге булганда, йөртү тыела.

10. Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек хужалары яшеллекләрен бозудан килгән зыянны һәм терлек көтүенә киткән чыгымнарны каплайлар.

11. Йорт кәжәләре бары тик йорт яны территориясендәге законнарда яки көтүлектәге хужалар күзәтүе астында гына тотылырга тиеш.

21.3 статья.

1.Рәхсәт ителми:

1) хайваннарны балалар мәйданчыкларына, мәктәп территорияләренә, балалар бакчаларына, ашханәләргә, поликлиникаларга, азык-төлек кибетләренә кертергә;

2) йорт хайваннарын пляжларда йөртү һәм сулыкларда коену;

3) тыю язуы булганда хайваннарны учреждениеләргә кертергә;

4) хайваннарны һәм кошларны торак пунктлар территориясендә озата йөрмичә чыгарырга;

5) этләрне алкоголь, наркотик яки токсик исерек хәлдә булган кешеләр, шулай ук яшьләре яки сәламәтлекләре аркасында этләрнең хәрәкәтләрен контрольдә тоталмаган һәм аларның агрессив тәртибен туктата алмаган кешеләр йөртә;

6) этләрне 14 яшькә кадәргә кешеләр белән йөртү, кечкенә этләрне йөртү очракларын исәпкә алмаганда;

7) йорт хайваннарын һәм кошларын балконнарда, лоджияләрдә, торак йортларның гомуми файдалану урыннарында (якындагы фатирлар коридорларында, баскыч ячейкаларында, чердакларда, подвалларда һәм башка

ярдәмче биналарда) даими тоту;

8) йорт хайваннарын торак пункт территориясендә махсус чаралар (күргәзмәләр һ.б.) уздыру урыннарыннан тыш, моның өчен билгеләнгән урыннардан тыш табу.

21.4. статья.

1. Бал кортлары белән аерым умарталарны жир кишәрлекләрендә урнаштыру түбәндәге таләпләргә үтәгәндә рөхсәт ителә:

бал кортлары булган умарталар саны 3 данәдән артмый;

яңәшәдәге участоклар чикләреннән 10 м ераклыкта;

умарталы участоклар торак зоналардан һәм башка жир участогыннан бина, корылма, тоташ койма яки баллы агачлар һәм ике метрдан да ким булмаган биеклектәге куе куаклык белән аерылырга тиеш.

21.5 статья.

1. Йорт хайваннары һәм кошлары хужалары бурычлы:

1) хайваннар авыруларын кисәтү һәм хайваннар продукциясенә ветеринария-санитария ягыннан куркынычсызлыгын тәмин итүче хужалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә мохитне терлекчелек калдыклары белән пычратуга юл куймаска, шулай ук ел саен яңадан теркәү чорында мәжбүри дөвалау-профилактика чараларын үткәргә;

2) хайваннарның кайда булуын даими контрольдә тоту, аларның Әлмәт шәһәре территориясендә булуына юл куймау;

3) хайваннар авырганда һәм аларның үлемә очрагында, шулай ук аларның гадәти булмаган тәртибе булганда ветеринария учреждениеләре белгечләренә кичекмәстән хәбәр итәргә. Алар килгәнче авыру билгеләре булган хайваннарны изоляцияләргә;

4) ветеринария белгечләре таләпләре буенча хайваннарны тикшерү, диагностик тикшеренүләр, саклагыч прививкалар һәм дөвалау-профилактика эшкәртүләре өчен бирергә.

21.6 статья.

1. Үлгән терлекләргә жирләү махсус оешма тарафыннан махсус билгеләнгән урында башкарыла.

21.7 статья.

1. Үз территориясендә сакчы этләргә булган оешмалар:

1) этләргә гомуми нигездә теркәү;

2) этләргә нык бәйләнештә тоту;

3) килүчеләрнең хайваннарга керү мөмкинлеген булдырмау;

4) этләргә эш туктатылганнан бирле яхшы киртәләнгән территориядә яки гомуми файдалану территориясеннән аерымлап киртәләнгән территориядә, территориягә кергәндә кисәтүче язу булганда гына бәйдән төшерергә.

21.8 статья.

1. Жәмәгать урыннарында ярдәмчеләргә булмаган караучысыз калган хайваннар тотылырга тиеш.

2. Муниципаль контракт шартларына ярашлы рәвештә, хужасыз хайваннарны тоту:

1) заказ нигезендә физик һәм юридик затларның мөрәжәгатьләргә нигезендә заказчы тарафыннан бирелгән хужасыз хайваннарны тоту буенча эшләргә

башкаруга наряд;

2) хужасыз хайваннарны тоту буенча планлы чараларга ярашлы.

3. «Хайваннар белән җаваплы мөгамәлә итү һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 27 декабрендәге 498-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә хужасыз хайваннар белән мөгамәлә итү эшчәнлегенә хужасыз хайваннарны тотуны, аларны аулау (шул исәптән дөваллау, вакцинацияләү, стерильләштерү), элеккегә яшәү урыннарына кайтуны һәм башкаларны үз эченә алган эшчәнлеккә нигезләнә.

4. Хужасыз хайваннар белән эш итү:

1) кеше һәм хайваннар өчен уртақ булган йогышлы авырулар таралу белән бәйле эпидемияләр, эпизоотияләр һәм (яки) башка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгуын кисәтү;

2) гражданның сәламәтлегенә һәм (яки) мөлкәтенә, юридик затларның мөлкәтенә зыян китерүне булдырмау;

3) хужалары булмаган хайваннарга кешәлеккә мөнәсәбәт;

4) хайваннар дөньясы объектларына һәм аларның яшәү шартларына зыян китерүне булдырмау;

5) үз тормышлары өчен куркыныч хәлдә булган хайваннарга ярдәм күрсәтү;

6) югалган хайваннарны хужаларына кайтару.

5. Рөхсәт ителми:

1) хайваннарны фатирлардан һәм шәхси йортлар территориясеннән судның тиешле карарыннан башка алып чыгарга;

2) этләргә кибетләрдә, даруханәләрдә, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләрендә һ. б. бәйдән ычкындырырга;

3) ветеринария органнары күрсәтмәсез тозаклар һәм башка тоту чаралары кулланырга.

6. Хайваннар белән хужасыз эш итүгә гамәлгә ашырганда чаралар үз эченә ала:

1) хужасыз хайваннарны тоту, шул исәптән аларны ташу һәм хайваннар приютына тиз арада тапшыру;

2) хайваннар приютында хужасыз хайваннарны тоту;

3) югалган хайваннарны хужаларына кайтару, шулай ук хайваннар приютына хужалары булмаган хайваннарга яңа хужалар эзләү;

4) закон нигезендә кирәкле чаралар үткәрелгәннән соң, мотивациясез агрессивлык күрсәтмәгән хужаларсыз хайваннарны элеккегә яшәү урыннарына кайтару;

Хужасыз хайваннарны кайтару тыелган урыннар һәм хужасыз хайваннарны элеккегә яшәү урыннарына кайтару турында карар кабул итүгә вәкаләтле затлар исемлегенә җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

5) хайваннар өчен приютта урнаштыру һәм анда хужасыз хайваннарны тоту, алар элеккегә яшәү урыннарына кайтарыла алмый, мондый хайваннар яңа хужаларга тапшырылганчы яки мондый хайваннарның табигый үлемгә җиткәнчә.

22 Бүлек. Бәйрәм бизәлеше.

22.1 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясен бәйрәмчә бизәү дөүләт, шәһәр һәм башка бәйрәмнәр, мәһим вакыйгалар белән бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла. Бәйрәм бизәлеше дөүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирляндалар, паннолар, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыруны, шулай ук бәйрәм иллюминациясә җайланмасын үз эченә

ала.

2. Бәйрәм бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен көйләүнең техник чараларын төшерергә, зарарларга һәм уңайсызларга ярамы.

23 Бүлек. Әлмәт шәһәре территориясен җыештыру тәртибе

23.1 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясен җыештыру һәм тоту:

1) җәйге чорда 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар Башкарма комитет тарафыннан һава шартларына карап төзәтелә.

2. Әлмәт шәһәре территориясен җыештыру:

- Әлмәт шәһәре территориясен саклау, җыештыру буенча системалы эшләр; Башкарма комитетның хокукый актларына ярашлы рәвештә бердәнбер массакуләм чаралар (өмәләр).

3. Җыелган чүп-чар, смета, яфраклар, кисеп алынган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләргә туры китереп чыгарылырга тиеш.

23.2 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясен җәйге чорда җыештыру Әлмәт шәһәре территориясенең пычрануын һәм тузанлылыгын киметү максатыннан, юыну, сугару, сөртү һәм Әлмәт шәһәре территориясен тоту буенча башка эшләрне башкару аша башкарыла һәм үз эченә ала:

1) ясалма япма белән капланган территорияләрне чистарту (коры һава торышында су сибү), урам-юл челтәре объектларын һәм яңгыр канализациясе белән җиһазландырылган ясалма япма белән башка территорияләрне тузаннан һәм пычрактан юу (механик һәм кул белән 23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр башкарыла). Юл япмаларын, майданнарны, тротуарларны һәм башка ясалма япма белән капланган территорияләрне юып чыгару япманың бөтен килгәндә башкарыла;

2) яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

3) барлык территориядән чүп җыю;

4) ел саен, 1 июньгә кадәр (датаны Башкарма комитетның тиешле хокукый акты белән күчерергә мөмкин), кече архитектура формаларын, бакча һәм урам җиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар майданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

5) үләнне вакыт-вакыт чабу (үләннең биеклегә 15 см артык булганда) һәм чабылган үләнне тәүлек дәвамында җыю;

6) яфраклар төшү чорында тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракларны җыю һәм чыгару;

7) территорияләрне, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янында автотранспорт парковкасы урыннарын җыештыру, ул 8.00 сәгатъкә тәмамланырга тиеш;

8) юганнан соң чүп-чардан чүп-чар янындагы лотокларны җыештыру.

23.3 статья.

1. Яфрак төшү чорында территорияләрне җыештыру өчен җаваплы оешмалар урамнар һәм юллар буйлап газоннардан коелган яфракларны җыялар һәм чыгаралар. Агачларның һәм куакларның көмә өлешенә Яфраклар җыю тыела,

жылылык сөюче үсемлекләрнең жылыну очраklarыннан тыш.

23.4 статья.

1. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияләрне жыйыштыру үз эченә ала:

1) юл япмаларын һәм тротуарларны кардан чистарту;
2) тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәч жәяүлеләр зоналарын, баскычларны, юл япмаларын бозлавыкка каршы материал белән эшкөртү (күлдән тыш);

3) язгы чорда карны йомшарту һәм эрегән суларны читкә чыгаруны оештыру.

2. Әлмәт шәһәре территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләрнең технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан, Транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

3. Кышкы чорда жәяүлеләр тротуарларын, жир өсте юлларын, баскычларны жыйыштыру үзөнчәлекләре:

1) жәяүлеләр тротуарлары, жир өсте юллары, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның жәяүлеләр өлеше киңлегенә яңа төшкән кардан чистартылырга тиеш. Кар беткәннән соң чистарту вакыты тугыз сәгатътән артмаска тиеш;

2) интенсив кар яуган чорда (төүлегенә 10- 15 см яңа төшкән кар) жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкөртеләргә (күлдән тыш) һәм чистартылырга тиеш;

3) бозлавык барлыкка килгәч, бозлавыкка каршы материаллар (күлдән тыш) белән беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкөртелә. Бозга каршы материаллар белән эшкөртү вакыты тайгаклык ачылганнан соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш;

4) калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган юеш карны газонга яки бу максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшеллекләр саклану һәм эрегән сулар агымын тәмин итү шарты белән жыйрга рөхсәт ителә. Жыйлган карның биеклегә 1,5 метрдан артмаска тиеш;

5) кышкы чорда юллар, бакча диваннары, урналар һәм кече архитектура формаларының башка элементлары, керү тамбурлары, подъездларга, сәүдә павильоннарына, кибетләргә, шулай ук алар алдындагы һәм ян-якларындагы киңлек, аларга керү юллары кардан һәм боздан чистартылырга тиеш.

23.5 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясендә рөхсәт ителми (тыела):

1) урамнарда, майданнарда, яшеллекләр белән участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрне чүпләргә;

2) гәмәлдәге законнарда ярашлы рәвештә жирләү урыннарыннан тыш гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль каберлек корылмалары (истәлекле корылмалар, коймалар) урнаштырырга;

3) бу максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән муниципаль жәмәгәт транспорты маршрутларының соңгы пунктларында транспорт чараларын юарга, салонны чистартырга һәм техник хезмәт күрсәтергә;

4) биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм башка төзекләндерү элементларын жимерергә һәм бозарга, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга;

5) язулар, рәсемнәр ясау, мәгълүмат-басма продукциясен ябыштыру һәм элгәндә, жәмәгәт транспортын көтү тукталышларына, стеналарга, баганаларга,

коймаларга (коймаларга) һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларга граффити ясау;

6) күчеп йөрүче милекне чикләрдән һәм (яки) бирелгән жир участкалары коймаларыннан читтә сакларга һәм сакларга;

7) тараны, сәнэгать товарларын һәм башка сәүдә әйберләрен тротуарларда, газоннарда, юлларда һәм сәүдә объектларына якин территорияләрдә урнаштырырга һәм жыярга;

8) йортларның, оешмаларның һәм учреждениеләрнең янәшәдәге территорияләрендә чүплекләр һәм пычраклар салу һәм агызу җайланмаларын урнаштыру, җитештерү һәм куллану калдыкларын урам юлларына, йорт яны территорияләренә, яшеллекләргә чыгару;

9) «Әлмәт шәһәре» муниципаль берәмлеге жирләрендә (кар чүплекләрен урнаштыру өчен билгеләнгән участкалардан тыш) кар массасын (карны) туплау һәм урнаштыру;

10) шәһәр территориясендә, шул исәптән предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр һәм шәхси йорт хужалыклары территорияләрендә теләсә нинди калдыкларны яндыру;

11) чүп-чарны, төзелеш калдыкларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын, савытларны, агачларны, яфракларны Әлмәт шәһәре территориясендә билгесез һәм бу максатлар өчен җиһазландырылмаган урында ташлау, урнаштыру һәм вакытлыча туплау.

23.6 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясендә чүп-чар (чүп-чар, кар, туфрак һ.б.) билгесез урыннарда ташланган очракта, мондый бозуларга юл куйган кешеләр ачыкланган бозуларны бетерү буенча чаралар күрәләр.

2. Калдыкларны санкцияләnmәгән урыннарда урнаштырган кешеләр үз хисабына әлеге территорияне җыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда жир участогын рекультивацияләргә тиеш. Әгәр 3 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыклар урнаштырган зат билгеләnmәгән булса, калдыкларны бетерү һәм санкцияләnmәгән чүплек территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне җыештыру өчен җаваплы оешмалар (яки әлеге төр хезмәтләр күрсәтү килешүдә каралган очракта калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

3. Билгеләнгән тәртиптә бирелmәгән һәм муниципаль милектә булган жир участкаларында (территорияләрдә) стихияле рәвештә барлыкка килгән чүплекләргә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

24 Бүлек. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп җыелу урыннарын санитар яктан тоту, җыештыру һәм төзекләндерү

24.1 статья.

1. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп торы урыннарына түбәндәгеләр керә:

1) майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, урманнарда оештырылган ял итү урыннары, пляжлар;

2) актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ. б.;

3) сәүдә объектлары территорияләре ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклап сату чөлтәре, җәмәгать туклануы, социаль - мәдәни билгеләнештәге объектлар комплекслары театрлар, кинотеатрлар һ. б.

24.2 статья.

1. Мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм башка гомуми файдаланудагы территорияләрне жыештыру:

1) мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын жыештыру 23.00 сәгатътән 8.00 сәгатъкә кадәр башкарылырга тиеш. Көндөз патруль урналарын һәм чүп жыю урыннарын жыештыру һәм чистарту үткәрелә;

2) кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда, яшеллекләр саклану һәм эрегән сулар агымын тәэмин итү шарты белән, химик реагентлар булмаган карны алдан билгеләнгән урыннарда вакытлыча туплау рөхсәт ителә.

24.3 статья.

1. Пляжны чистарту һәм санитар тоту (йөзү урыны):

1) пляжны төп жыештыру ул ябылганнан соң башкарыла һәм ярны, киенү бүлмәләрен, яшел зонаны жыештыруны һәм бәдрәфләрне жыештыруны һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндөз патруль жыештыру һәм чүп-чар жыю урыннарын чистарту үткәрелә. Катты көнкүреш калдыклары көн саен 8.00 сәгатъкә кадәр чыгарыла;

2) пляж территориясе урналар белән җиһазландырыла. Урналар арасындагы ара 40 метрдан артмаска тиеш;

3) пляжлар жәмәгать бәдрәфләре белән җиһазландырыла. Жәмәгать бәдрәфеннән су коену урынына кадәр ара 50 метрдан да ким булмаска һәм 200 метрдан да артык булмаска тиеш;

4) пляжның өске катламын йомшарту, чүп-чарны, башка калдыкларны бетерү һәм аннан соң комны тигезләү көн саен башкарылырга тиеш;

5) су коену өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны су коендыру тыела.

2. Катты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә пляжны (су коену урыннарын) ачу рөхсәт ителми.

24.4 статья.

1. Ваклап сату базарларын чистарту һәм санитар эчтәлек:

1) ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, яңгыр һәм эрегән сулар агымы өчен катты тышлыкларга һәм авышлыкларга ия булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализациягә ия булырга тиеш;

2) базар территориясен һәм аның тирәсендәге территорияне төп жыештыру ул ябылганнан соң башкарыла. Көндөз патруль жыештыру һәм катты көнкүреш калдыклары белән тулыланган чүп жыю урыннарын чистарту башкарыла;

3) елның жәйге чорында базар территориясендә атна саен дымлы жыештыру мәжбүри рәвештә башкарыла;

4) базар территориясе 40 кв. м мәйданга исәпләнгән бер урна исәпләнгән урналар белән җиһазландырыла, өстәвенә, алар арасындагы ара прилавка линиясе буенча 10 м дан артмаска тиеш.

2. Базар территориясендә һәм аның янында урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү оешмалары, предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар эшчәнлегә катты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү һәм кар чыгару буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төзелмичә рөхсәт ителми.

24.5 статья.

1. Сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларын жыештыру һәм санитар тоту:

1) Сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм янәшәдәге территорияләрне тулысынча жыештыру тәүлегенә ике тапкырдан да ким булмаган күләмдә (иртән һәм кич) башкарыла. Көндез патруль урналарын һәм чүп жыю урыннарын жыештыру һәм чистарту үткәрелә;

2) сәүдә һәм (яки) жәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә ике урна урнаштырыла;

3) вакытлыча урам сәүдәсе урыннарында 10 м радиуста янәшәдәге территорияләрне жыештыру үткәрелә, газоннарда һәм тротуарларда савытлар һәм товарлар туплауга юл куелмый;

4) калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

2. Башка сәүдә майданчыклары территорияләрен, стационар булмаган вак ваклап сату чөлтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны жыештыру елның жылы вакытында мәжбүри алдан сугару белән ябылганнан соң башкарыла. Агымдагы жыештыру көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

24.6 статья.

1. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп торы урыннарын төзекләндерү:

1) кешеләрнең ял итү һәм күпләп яшәү урыннары территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты катлам элементлары (плиткалы түшәм яки асфальт рәвешендә), өслекләрне тоташтыру элементлары, яшеллеләндерү, эскәмияләр, урналар һәм чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник җиһазлары, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту җиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр, яшеллеләндерү участокларын саклау элементлары (металл коймалар, махсус төр тышлыклар һ. б.);

2) ял итү һәм күпләп яшәү урыннарының барлык территорияләре, пляжлардан тыш, каты яппа яки чөчелгән үләннәр яки яшеллекләр белән үсемлекләр туфрагы булырга тиеш;

3) кешеләрнең ял итү һәм күпләп булу урыннарында яшеллеләндерү участокларын чөчәк бакчалары, газоннар, ялгыз, төркем, гади утыртулар, вертикаль, күп катлы, мобиль яшеллеләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

4) кешеләрнең ял итү һәм күпләп торы урыннары бәдрәфләрне урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәүче җиһазландырылган һәм эшләүче бәдрәф кабиналары белән комплектланырга тиеш;

5) пычрануга карап, кешеләрнең ял итү яки күпләп булу урыннарында фонтаннарны, буаларны, елга ярларын чистартырга кирәк;

6) массакүләм чаралар үткәргәндә аларның оештыручылары чараны үткәрү урынын, аңа якин территорияләрне жыештыруны һәм бозылган төзекләндерүне торгызуны тәэмин итәргә тиеш. Чараны үткәрү урынын, аңа якин территорияләрне жыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны уздыруга тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

2. Ял итү һәм күпләп торы урыннарында кешеләргә рөхсәт ителми:

1) савытларны һәм сәүдә җиһазларын моның өчен билгеләнмәгән урыннарда саклау, саклау;

2) территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычрату;

3) автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-

майлау сыеклыкларын агызырга;

4) автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар оештыру, билгеләнгән төртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштыру;

5) газоннарغا, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларына зыян китерергә;

6) кечкенә архитектура формаларына зыян китерергә һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

7) өстәлләрдә һәм эскәмияләрдә утыру;

8) сыек ризык калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан, ачыткы һәм сыра цистерналарыннан суны тротуарларга, газоннарға һәм юлларга агызырга;

9) автотранспорт чараларының түләүле тукталышларын оештыру законсыз;

10) стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштыру;

11) тротуарларның асфальт-бетон япмасын, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләргә төзекләндерүнең башка элементларын бозу;

12) территориядә сәүдә-суыту җиһазларын кую;

13) каты көнкүреш калдыкларын һәм төзелеш чүп-чарларын халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) җыярга, идарәче оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштырырга.

25 Бүлек. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

25.1 статья.

1.Йорт яны территориясен җыештыру:

1) җыештыру түбәндәге төртиптә башкарылырга тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын җыештыру, (бозлавык һәм тайгаклык очрагында бозга каршы катнашма белән сибү), ә аннары ишегалды территорияләрен җыештыру;

2) буран, кар яуган вакытта кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр үткәрелә;

3) механикалаштырылган җыештыруны көндөз машиналарның тизлегә 4 км/сәг. кадәр булганда үткәрергә рөхсәт ителә.

25.2 статья.

1.Жәйге чистарту:

1) йорт яны территорияләрен жәйге җыештыру: кул белән яки махсус машиналар ярдәмендә сөртү, юу яки сугару башлыча иртә, иртәнге һәм кичке, сәгәтьләрдә башкарылырга тиеш;

2) тротуарларны юуны турыдан-туры приотка полосасы белән чиктәш ачык тротуарларда һәм биналардан урамның йөрү өлешенә таба гына башкарырга кирәк;

3) көннең эссе вакытында тротуарларга су сибү кирәк булганда уздырыла, ләкин тәүлегенә ике тапкырдан да сирәгрәк түгел.

25.3 статья.

1.Кышкы чистарту:

1) түбәләрдә җыелган кар вакытында җиргә ташланырга һәм приотка полосасына күчәлелергә, ә киң тротуарларда биеклегә 1,01,5 м дан артаган валларга формалашырга тиеш;

2) җыелган кар тротуарлардан юл өлешенә, приотка полосасына, ә ишегалларында җыештыру урыннарына күчәлелеп торырга тиеш;

3) квартал эчендөгө юллардан күчерелгөн карны борт ташына параллель урнашкан өөмнөргө һәм валларга салырга яки юл буйлап, кагыйдә буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдәмендә жыярга кирәк, шул ук вакытта карның биеклегә 1,5 м-дан артмаса тиеш;

4) 6 метрдан артык киңлектөгә тротуарларда, урамнарның йөрү өлөшө газоннар белән аерылганда, карны тротуарның уртасына күчерергә рөхсәт ителә;

5) карны валларга һәм өөмнөргә салу эшләре тротуарларда кар яуганнан соң сизгез сәгатътән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә 20 сәгатътән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш;

6) ишегалларында, квартал эчендөгө юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның үтүенә комачауламый торган кар өеп бару рөхсәт ителә, яшеллек утыртмаларын һәм кар суларын биеклегә 1,5 метрдан артмаган саклауны тәмин иткөндө;

7) тротуарларны кулдан жыештырганда һәм квартал эчендөгө юлларда кар, алга таба агып китү өчен кар катламын калдырып, хәрәкәт астына төшөргә тиеш;

8) бозга каршы катнашма юл капламын эшкөртүнең шомалыгы барлыкка килгөндө, бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

9) боз ясалу эшкөрткөннән соң йомшартылган катнашмаларны, аларның ачык грунтка, агачларга яисә газларга элөгүнә юл куймыйча, күчерергә яисә күчерергә тиеш.

25.4 статья.

1.Яз жөтү белән:

1) эрегән суны нормаль чыгару өчен кирәк булган урыннарда су агымын тәмин итү өчен канауларны юып чистарту;

2) эрегән суны яңгыр челтәреленә люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә күчөрү;

3) кар эреп беткөч, ишегалды территорияләрен чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.

25.5 статья.

1.Күп фатирлы йортның йорт яны территориясә (алга таба йорт яны территориясә) үз эченә ала:

1) даими чистарту;

2) Күзөтү һәм яңгыр кабул итү коелары, дренажлар, тәлинкаләр, үткөрү торбалары люкларын һәм рәшәткәләрен ремонтлау һәм чистарту;

3) инженерлык челтәрләренә күзөтү коеларына, янгын су белән тәмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) киртәсез керүне тәмин итү;

4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм чыгару;

5) яшелләндерү һәм булган яшеллекләренә карау;

6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

25.6 статья.

1.Барлык төр калдыклар контейнерларга һәм бункерларга жыелырга тиеш, алар су үткөрми торган тышлыклы контейнер мәйданчыкларында каты көнкүреш калдыклары туплану нормаларына ярашлы рәвештә кирәкле күләмдә урнаштырыла.

25.7 статья.

1.Күпфатирлы йортларда яшөүче гражданныр:

1) йорт яны территорияләрендә чисталыкны һәм тәртипне саклау;

2) каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыктарны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус майданчыктарга гына урнаштырырга.

25.8 статья.

1. Идарәче оешмалар, торак милекчеләре ширкәтләре, торак кооперативлары яки башка махсус кулланучылар кооперативлары:

1) йорт яны территорияләрен 8.00 сәгатькә кадәр жыештыру һәм көн дәвамында чисталыкны саклау;

2) каты көнкүрөш калдыктары өчен контейнерлар урнаштыру, контейнерның хужасын күрсәтеп;

3) расланган график буенча каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыктарны чыгару;

4) контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыктарын, аларга керү юлларын чисталыкта һәм тәзек хәлдә тоту;

5) подъездларга керү урыннарында чүп-чар урналары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

6) территорияне сезонлы эксплуатациягә әзерләү, шул исәптән су агымын тәмин итү өчен канавканы юып чистарту, эрегән суларны яңгыр челтәренә люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә күчерү, кар эреп беткәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләрне башкару;

7) тайгак урыннары махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкөртү, комнан тыш);

8) яшеллекләрнең саклануы һәм аларны тиешле карау;

9) тышкы яктырту чараларын тәзек хәлдә тоту һәм аларны караңгы төшкәч кабызу;

10) жәйге вакытта һәм коры һава торышында көн саен яки расланган график буенча газоннарны, чөчәк бакчаларын, агачларны һәм куакларны сугару;

11) газоннарның саклануы һәм бөтенлегә, аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, боз кисәкләре һ. б.;

12) агачлар һәм куакларны яңа утырту, юллар челтәрен үзгәртеп планлаштыру һәм жиһазларны билгеләнгән тәртиптә килешенгән проектлар буенча гына урнаштыру, агротехник шартларны үтәү.

25.9 статья.

1. Йорт яны территориясендә рәхсәт ителми:

1) яфракларны, калдыктарның теләсә нинди төрен яндыру;

2) хужалык майданчыгынан тыш керләр, киёмнәр, келәмнәр һәм башка әйберләр элү;

3) контейнер майданчыктарына керү юлларын томалау;

4) урамнарның һәм юлларның йөрү өлешенә, тротуарларга, газонларга һәм яшел зоналарга контейнерлар (бункерлар) урнаштыру;

5) йорт яны территорияләрен үз белдеген белән коймалар кую;

6) үз белдегә белән ишегалды корылмалары һәм бакчалар төзү;

7) йорт яны территориясен металл ватыклары, көнкүрөш һәм төзелеш калдыктары, шлак, көл һәм башка житештерү һәм куллану калдыктары белән тутыру, савытлар жыярга һәм сакларга;

8) чүп-чар түгү, калдыктар һәм чүп-чар ташлау;

9) 9) биналар сайлыгында, кер киптерү һәм келәмнәрне чистарту майданчыктарында, балалар майданчыктарында, газларда, бордюрларга, жәяүлеләр коммуникацияләренә керү белән (юл-эксплуатацияләү һәм коммуналь

хезмәтләр машиналары хәрәкәтәннән тыш, шулай ук турыдан-туры юл кырыенда урнашкан сәүдә һәм башка предприятиеләргә һәм объектларга йөк ташучы транспорт чараларының иң кыска юлы буйлап, подъездга башка мөмкинлекләр булмаганда, транспорт чараларын кую һәм саклау. Шул ук вакытта хәрәкәт иминлеген тәмин ителергә тиеш), жылылык камераларында, канализация люкларында, автомобиль юлларына киртәләр тудыручы башка урыннарда, жәяүлеләр узу, территорияне жыештыру, экстрен хезмәтләр, башка махсус транспорт, чүп жыю машиналарын подъездларга, чүп-чар контейнерларына илтүче территорияләрдә;

10) автотранспорт чараларының түлөүле тукталышын оештыру;

11) тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру аша квартал эчендәге юлларны үз белдәге белән ябарга.

Йорт яны территориясенә керү – чыгу урыннарында шлагбаумнар төзегәндә, әлеге өлкәдә гамәлдәге норматив - хокукый актлар таләпләрен төгәл үтәргә.

12) машина юу, ягулык һәм майлар агызу, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне көйләү;

13) кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эш башкару;

14) йорт яны территориясенә ишегалды эчендәге юллары буенча транспортның транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга.

2. Торак йорт ишегалды ягыннан материаллар, жәмәгать биналары өчен продукция тояу рәхсәт ителми, анда тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары урнашкан. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның очларынан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк. Торак биналарда урнашкан оешмаларның турыдан-туры эшләве белән бәйле йөкләү-бушату эшләрен башкару мөмкин булмаган очракта, югарыда күрсәтелгән чикләүләргә ярашлы рәвештә, әлеге оешмаларга югарыда күрсәтелгән торак объектлары белән идарә итүне гамәлгә ашыручы оешмалар белән килешүләр төзәргә кирәк.

3. Транспорт чараларын ишегалды эчендә урнаштыру һәм табу кешеләрнең, шулай ук жыештыру һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

25.10 статья.

1.Йорт яны территорияләрен яшеллөндерү:

1) йорт яны территорияләрен яшеллөндерү, яшеллекләрен саклануын гамәлдәге закон таләпләренә ярашлы рәвештә идарәче оешмалар тәмин итә;

2) йорт яны территориясен яшеллөндергәндә, торак йортларның стеналарыннан 5 м диаметрлы агач ботаклары күчешенә кадәр ара 5 м - дан ким булмаса тиешлеген исәпкә алырга кирәк. Зуррак агачлар өчен ара 5 м-дан артык булырга тиеш, куаклар өчен 1,5 м. куакларның биеклегенә беренче кат биналарының тәрәзә уемының аскы кырыеннан артмаса тиеш.

25.11 статья.

1. Нәр йорт яны территориясендә булырга тиеш:

1) киём киптерү, киём, келәм һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хужалык майданчыгы;

2) балалар өчен уен һәм (яки) спорт майданчыклары, төзек һәм травма куркынычсызлыгы инвентарь белән тәмин ителгән.

2. Әгәр участок территориясенә зурлыгы рәхсәт итсә, участок чикләрендә

этләр йөрү өчен майданчык урнаштырылырга мөмкин.

25.12 статья.

1. Хужалык майданчыгында киём киптерү җайланмасы белән баганалар, киём киптерү өчен штангалар, элгечләр, чүп урналары, эскәмияләр булырга тиеш. Майданчыкны койма белән сакларга кирәк. Майданчыкларны, ял итү урыннары җиһазлары элементларын урнаштыру һәм төзекләндерү билгеләнгән таләпләргә туры китереп башкарылырга тиеш.

2. Йорт подъездлары алдындагы майданчыклар, юл һәм җәяүлеләр юллары каты катламлы булырга тиеш. Каты катламлар төзөгәндә эрегән һәм яңгыр суларының иреккә агымы мөмкинлеге каралырга тиеш.

25.13 статья.

1. Торак йортларга кертелгән җәмәгать билгеләнешендәге биналарның керү урыннары йортның торак өлешеннән аерым булырга, шул ук вакытта персоналның автотранспорт тукталышы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.

26 Бүлек. Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру

26.1 статья.

1. Торак йорт хужалары жир участогын һәм аның тирәсендәге территорияне (шул исәптән кардан) җыештыралар.

2. Шәхси торак төзелеше территориясендә рәхсәт ителми:

- 1) чүп-чарны ташларга, шлакны йорт территориясеннән читкә ташларга;
- 2) ишегалды һәм аның тирәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юл һәм юлның йөрү өлешенә күчерергә.

27 Бүлек. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр.

27.1 статья.

1. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компоненты булган территорияне төзекләндерү элементлары гамәлдәге закон таләпләренә ярашлы рәвештә проект документациясендә эшләнәргә һәм каралырга тиеш. Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияләргә төзекләндерү элементларына проект документациясә мәдәни мирас объектларын саклау, куллану, популярлаштыру һәм дөүләт саклау өлкәсендә вәкаләтле органнар белән килештерелә. Озак вакытлы яки даими кулланыла торган территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен беркетелергә тиеш.

2. Төзекләндерү элементларын, шул исәптән аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен, төзекләндерү элементларын милекчеләргә башкара.

28 Бүлек. Яшелләндерү

28.1 статья.

1. Яшеллекләр территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы булып тора. Төзекләндерү эшләре алып барганда, булган яшеллекләргә максималь саклау кирәк.

2. Әлмәт шәһәре территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланыла: стационар үсемлекләргә туфракка утырту һәм мобиль үсемлекләргә махсус күчмә

савытларга (контейнерлар, вазондар һ.б.) утырту. Стационар һәм мобиль яшеллөндөрү архитектура-ландшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чөчөк бакчалары, куаклар һәм агачлар белән мөйданчыклар һ.б.) табигый һәм ясалма рельеф элементларында, түбөлөрдө (түбә яшеллөндөрү), биналар һәм корылмалар фасадларында (вертикаль яшеллөндөрү) булдыру өчен кулланыла.

3. Яшеллөндөрү объектларын тоту-яшеллөндөрелгән территорияләренә төзеклөндөрү элементларын һәм яшеллөндөрелгән агачларны карау, күлөмлө корылмаларның конструктив элементларының әһәмиятсез деформацияләрен һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы вакытта күчмә кечкенә формаларны жыештыру буенча эшләр комплексы.

28.2 статья.

1.Яшеллөндөрү объектларында эшләр башкаруга таләпләр:

1) яшеллөндөрү объектлары янында төзелеш мөйданчыкларын оештырганда, проектта сакланган дип билгеләнгән яшеллекләренә бөтенлеген саклау чараларын күрергә кирәк, алар койма, түбән һәм киң таҗларны өлөшчә кисү, агач ботакларын саклау бөйләү, куакларның таҗларын бөйләү, транспорт чаралары юллары һәм тукталышлары янында урнашкан үсемлекләр астында туфрак участокларын вак таш белән күмеп кую һәм туфракның тыгызлануын кисәтү максатыннан башка техника;

2) территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, юлларны һәм тротуарларны төзеклөндөрү яшеллөндөрү башланганчы тәмамланьрга тиеш;

3) туфрак катламы бозылу белән бөйлә ремонт, төзелеш һәм башка эшләр үткәргөндө, аны алга таба куллану өчен туфракның уңдырышлы катламын алып ташларга һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләренә башкару тәмамлангач, бозылган жир кишәрлекләрен һәм агачларны торгызу кирәк. Реставрация эшләренә башкару проектында каралырга тиеш;

4) туфракка тирәнәйтү белән бөйлә эшләренә башкарганда, яшеллекләренә тамыр системаларын саклау буенча чараларны үтәү, ягъни скелет тамырларын (калынлыгы 0,5 см һәм аннан да күбрәк) аркылы (тамыр юнелеше буенча 90 градус) кисү һәм антисептик чаралар белән эшкөртүне тәэмин итү кирәк.

5) яфракларны һәм үләнне өемнөргә жыярга кирәк, аннары компостлаштырырга яки билгеләнгән төр типтә алып ташларга кирәк.

28.3 статья.

1.Яшеллек хужалары бурычлы:

1) яшеллекләренә саклануын һәм квалификацияле каравын тәэмин итү;

2) жәйге вакытта коры һава торышында газоннарны, чөчөк бакчаларын, агачларны һәм куакларны сугаруны тәэмин итөргө;

3) газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итү, аларда төрле материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозлавыкка каршы материалларны, башка зарарлы матдәләренә, шулай ук карны, бозны казуны, әгәр бу газоннарга зыян китерергә мөмкин булса, рөхсәт итмөү;

4) яшеллөндөрү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тотарга һәм аларны капитал чистартуны 10 елга бер тапкырдан да сирәгрәк башкарырга;

5) агачлар һәм куакларны яңа утырту һәм күчереп утырту, шулай ук юллар, мөйданчыклар, газоннар челтөрләренә планлаштыруын билгеләнгән төр типтә килешенгән проектлар буенча гына үзгөртү.

28.4 статья.

1. «Әлмәт шәһәре» муниципаль берәмлегенә яшелләндерелгән территорияләрендә рәхсәт ителми:

1) яшел зоналарның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, төзелешләрне урнаштыру;

2) агачларны һәм куакларны үз белдеген белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;

3) әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очрактарыннан тыш, торгызу эшләрен мәжбүри уздыру шарты белән транспорт чараларының газ һәм чәчәклекләрдә һәм чәчәклекләрдә заезды һәм урнашуы;

4) яшелләндерү объектларында чаңгыда һәм каналарда махсус билгеләнгән урыннардан тыш шуарга;

5) агачларга һәм башка яшеллекләргә гамактар, тирбәлешләр, турниклар, кер киптерү өчен баулар элдерергә, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм такталары, башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән күтәрү конструкцияләре, объектларга хәрәкәт юнәлеше күрсәткечләре, афишалар, белдерүләр, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәмин итү чаралары беркетергә, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электр чыбыкларыннан, лампалардан, чәнечкеле коймалардан тартмалар;

6) стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектлары урнаштырырга, шул исәптән елның вакытына карамастан автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;

7) төзелеш һәм башка материалларны тупларга;

8) бакчалар өчен казу эшләре алып барырга;

9) йорт хайваннарының газоннарында һәм чәчәк бакчаларында йөрүенә юл куярга;

10) роторлы кар жыю машиналарын махсус юнәлеш бирүче жайланмаларсыз кулланырга, алар карның яшеллеккә элгүен булдырмакка тиеш;

11) яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны тартмаларга һәм башка су үткөрү жайланмаларына күчерергә;

12) чүп - чарны газоннарда ташларга;

13) учаклар кабызырга;

14) сок чыгару өчен агачларны кисү, аларга башка механик зыян китерү;

15) күпьяллык чәчәкләр белән биләнгән җир участкаларыннан карны чыгару, шулай ук салкынга чыдам булмаган үсемлекләр утырту белән биләнгән участкаларны кардан ачу;

16) яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын бозу;

17) агач тамырларын агач ботагыннан 1,5 метр ераклыкта ачарга һәм агач муеннарына җир яки төзелеш калдыклары салырга;

18) транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзек булмаган), урман паркларының, бакчаларның, бульварларның, шәһәр урманнарының яшелләндерелгән территорияләрендә, елның вакытына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очрактарыннан тыш, тергезү эшләрен мәжбүри үткөрү шарты белән урнаштырырга;

19) транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзек булмаган), дөвалау, балалар уку һәм фәнни учреждениеләренә, сәнәгать предприятиеләренә, спорт комплексларының һәм торак кварталларның

яшеллөндерелгән территорияләрендә, ел фасылына карамастан, әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очраklarыннан тыш, тергезү эшләрән мәжбүри үткөрү шарты белән урнаштырырга.

29 Бүлек. Коймалар

29.1 статья.

1. Саклык жайланмасы төзеклөндөрүнең өстөмө элементы булып тора.

2. Коймалар:

1) максатлар (декоратив, саклагыч, аларның комбинациясе);

2) биеклеке (түбән 1,0 м, уртача 1,11,7 м, биек 1,83,0 м);

3) материалның төрөнө (металл, тимер-бетон һ. б.);

4) күз өчен үткөрүчәнлек дәрәжәсе (ачык, саңгырау);

5) стационарлык дәрәжәсе (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка коймалар.

3. Стеналарны проектлау аларның урнашуына һәм билгеләнешенә бәйле рәвештә гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән әйберләр каталоглары, шәхси проектлау проектлары буенча башкарыла. Жир асты корылмалары белән киселеш урыннарында урта һәм югары төрдәге коймаларны проектолаганда ремонт яки төзелеш эшләрә башкарырга мөмкинлек бирүче койма конструкцияләре каралган.

29.2 статья.

1. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен саклау әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеш регламентларына ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш. Жәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә саңгырау һәм тимер-бетон коймалар проектолау рәхсәт ителми. Сәнәгать, махсус территорияләр декоратив тимер-бетон панельләрдән ясала ала.

29.3 статья.

1. Интенсив жәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яки төзелеш һәм реконструктив эшләр башкару зоналарында агачлар үскән очракта, башка саклау төрләре булмаганда, аларның биеклегә 0,9 м һәм аннан да күбрәк, диаметры 0,8 м һәм аннан да күбрәк булган, яшьләрәнә, агач токомына һәм башка характеристикаларына бәйле рәвештә саклагыч приствольный коймалар каралырга тиеш.

30 Бүлек. Өслекләрне каплау

30.1 статья.

1. Жир өслеген каплау Әлмәт шәһәре территориясендә куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт шартларын тәмин итә, шулай ук төзелгән төзелешнең архитектура кыяфәтен формалаштыра.

2. Төзәтү максатларында түбөндәге төр тышлыклар билгеләнгән:

1) каты (капиталь) тышлыклар монолит яки жыелма тышлыклар, шул исәптән асфальт - бетоннан, цемент-бетоннан, табигый таштан башкарыла;

2) табигый хәлдә булган табигый яки ясалма сыек Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчүләр, керамзит, резина валчыклар), тыгызланган яки бәйләүче материаллар белән ныгытылган коры катнашмалардан ясалган йомшак (капиталь булмаган) тышлыклар;

3) газон япмалары үлән япмаларын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган япмалар;

4) катнаш тышлыклар тышлыклар комбинациясеннән торган тышлыклар (газонга баткан рәшәткәле плитка яки газон рәшәткәсе, яки йомшак тышлык).

3. Япма төрләрән сайлау аларның максатчан билгеләнеше буенча башкарылырга тиеш:

1) мөмкин булган чик йөкләнешләренә, хәрәкәт характерын һәм составын исәпкә алып каты, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләр;

2) аерым территорияләренә (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләр йөрү өчен майданчыкларны, йөрү юлларын) тәзекләндергәндә, аларның үзенчәлекле үзлекләрен исәпкә алып, йомшак;

3) газонлы һәм иң экологик яктан чиста дип кушылган.

4. Кулланыла торган тышлыкның колористик чишелеше формалашучы мохитнең төсле чишелешен исәпкә алырга тиеш.

30.2 статья.

1. Каты катлауларның кырыйлы өслеге булырга тиеш, коры хәлдә тоташу коэффициенты 0,6 дан ким булмаска тиеш, дымлы хәлдә 0,4 дән ким булмаска тиеш. Кафель, метлах плитки, жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, жир өстендәгә һәм жир астындагы үтүләрдә, биналарның керү төркемнәре баскычларында һәм майданчыкларында ясалма һәм табигый таштан ясалган шомә яки ялтыратылган плитәләр кулланырга ярамай.

30.3 статья.

1. Шәһәрнең гомуми файдалану территорияләрендә барлык киртәләр (түбәнлекләр, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмат һәм урам техник жиһазлары), шулай ук жәмәгать транспортын көтү һәм урам аша чыгу урыннарында тротуар кыры тактиль япма полосалары белән аерылып тора. Тактиль япма киртәгә, урам кырыена, куркыныч участок башына, хәрәкәт юнәлешен үзгәртүгә һ. б. кадәр 0,8 метрдан да ким булмаган ераклыкта башланырга тиеш. Әгәр тактиль япмада киңлегә 15 мм һәм тирәнлегә 6 мм артык булган буй бороздкалар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенча урнаштырырга ярамай.

30.4 статья.

1. Агачлар өчен, башка саклану төрләре булмаганда (шул исәптән, багана яны рәшәткәләре, бордюрлар, периметраль эскәмияләр) баганадан 1,5 м радиуста саклагыч япмалар: вак таш, вак таш, газон рәшәткәләре башкарыла. Саклау япмасы жәяүлеләр коммуникацияләре япмасыннан бер дәрәжәдә яки аннан югарырак башкарыла ала.

31 Бүлек. Өслекләренә берләштерү

31.1 статья.

1. Өстәлләр тоташу элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар, баскычлар керә.

31.2 статья.

1. Юл борт ташлары тротуар һәм юл өлеше тоташуында урнаштырыла, юл өлеше дәрәжәсеннән норматив рәвештә 150 мм-нан ким булмаган югарылык белән, ул тышлык өслеген ремонтлау очрагында да сакланырга тиеш. Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары борт ташын куллану кирәк.

2. Жәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән тоташтырганда бакча бортын

урнаштырырга мөмкин, ул газон дәрәжәсеннән 50 мм-нан да ким булмаган аралыкта 0,5 м-дан да ким булмаган аралыкта артып китә, бу газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарларының япмага элөгүен кисәтә, аның хезмәт итү вакытын арттыра. Жәяүлеләр зоналары территориясендә табигый материалларны (кирпеч, агач, ташлар, керамик борт һ.б.) төрле типтагы тышлыкларны бизәү өчен кулланы мөмкин.

3. Жәяүлеләр коммуникацияләренәң авышлыгы 60 промилледан артык булганда баскычлар урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

4. Төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп йөрү объектлары, инвалидлар һәм картлар йортлары урнашкан урыннарда баскычлар һәм баскычлар 50 промилледан артык авышлыкта каралырга тиеш, аларны пандус белән озата барырга тиеш. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 дип кабул ителә. Баскычларның беренче баскычларының кыры төшү һәм күтәрелү вакытында ачык контраст төсмерле полосалар белән аерып күрсәтергә кирәк. Бер марш эчендә тышкы баскычларның барлык баскычлары баскычларның киңлегенә һәм күтәрелү биеклегенә буенча бертөрле урнаштырыла.

5. Пандусны саклаучы конструкцияләр булмаганда, 75 мм биеклектәге саклагыч бортик һәм култыклар каралырга тиеш.

6. Пандус башында һәм ахырында юлның горизонталь өлешләре тирә-юньдәге өслектән текстура һәм төс белән аерылып тора.

7. Баскычның яки пандусның ике ягында 800920 мм биеклектә кул белән каплау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм ераклыктагы түгәрәк яки турыпочмаклы кисәктәге култыклар каралган.

32 Бүлек. Майданнар.

32.1 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясендә түбәндәге төр майданчыклар урнашкан:

- 1) балалар майданчыклары;
- 2) спорт майданчыклары;
- 3) этләргә йөртү һәм өйрөтү өчен;
- 4) машиналар тукталышы өчен;
- 5) чүп жыю урыннарын урнаштыру өчен.

2. Төркөлгән мәдәни мирас һәйкәлләренәң һәм аеруча саклана торган табигый территорияләргәң саклау зоналары чикләрендә майданчыкларны урнаштыруны һәйкәлләргәң саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә киңеш ителә.

32.2 статья.

1. Балалар майданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым майданчыклар яки яшь кызыксынулары буенча зоналаштырылган комплекслы уен майданчыклары буларак оештырыла.

1) балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының тәкъдим ителгән исемлегенә үз эченә ала:

- йомшак каплау төрләре;
- майданчыкның өслеген газон белән тоташтыру элементлары;
- яшелләндерү;
- уен җиһазлары;
- эскәмияләр һәм урналар;
- яктырту җиһазлары.

2. Торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә

яшьтәге балалар майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаска тиеш, кече һәм урта мәктәп яше - 20 метрдан да ким булмаска тиеш, комплекслы уен майданчыклары - 40 метрдан да ким булмаска тиеш, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш. Балалар уен майданчыклары контейнер майданчыкларыннан ким дигәндә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

3. Балалар майданчыклары:

жәйге вакытта тигезсезлекләргә ком белән каплап, өслеген планлаштыру;

- иртәнге вакытта сөртү һәм дымлану;

- буялырга, майданчыктагы коймаларны һәм корылмаларны елына бер тапкырдан да сирәгрәк буярга, ә кирәк булганда ремонт ясарга;

транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш майданчыкларыннан, кунаклар тукталышларыннан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларыннан аерып куелырга;

- автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкалары.

4. Травматизмнан саклану өчен майданчык территориясендә тамырлар яки түбән ботаклар, жир өстендәге иске, кисеп алынган жиһазлар (туктаклар, фундаментлар) калдыклары, жиргә тирәнәйтелмәгән металл аралар (кагыйдә буларак, турниклар һәм тирбөлешләр) булырга тиеш түгел.

5. Янәшәдәге территорияләргә реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә эш алып бару һәм төзелеш материалларын жыю рөхсәт ителми.

6. Яктырту жиһазлары майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш. 2,5 м биеклектә яктырту жиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

7. Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

8. Балалар майданчыкларын тоту һәм аларны куркынычсызлык белән тәмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүчеләргә йөкләнә.

32.3 статья.

1. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән. Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының тәкъдим ителгән Исемлегә үз эченә ала:

1) йомшак яки газон төрләре (Жәйге чорда);

2) спорт жиһазлары.

2. Спорт майданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшелләндерү майданчык периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләндерүне кулланырга мөмкин. Капканың биеклегә 2,53 м төшкел итә, майданчыклар бер - берсенә тоташкан урыннарда биеклегә 1,2 м дан ким түгел.

3. Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яки рекреацияләргә составында махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (Сәламәтлек сукмаклары) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлары рәвешендәге спорт жиһазлары заводта эшләнгән дә, жәрәхәтләр алуны булдырмаучы махсус эшкәртелгән өслеге булган бүрәнәләрдән һәм бруслардан эшләнгән дә булырга мөмкин (жимерекләр, тишекләр булмау һ.б.). Урнаштыру вакытында сертификатланган жиһаз каталоглары белән җитәкчелек итәргә кирәк.

32.4 статья.

1. Торак төзелеш территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл

уеннары өчен ял итү майданчыклары оештыру мөмкин. Торак йортларның төрәзәләренән тыныч ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаса тиеш, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары 25 метрдан да ким булмаса тиеш.

2. Ял итү майданчыгында тәкъдим ителгән төзекләндерү элементлары исемлегә гадәттә үз эченә ала:

- 1) каты каплау төрләре;
- 2) майданчыкның өслеген газон белән тоташтыру элементлары;
- 3) яшеллөндерү;
- 4) өстәлләр, эскәмияләр һәм урналар (һәр эскәмиядә ким дигәндә бер);
- 5) яктырту җиһазлары.

3. Майданчыкның тышлыгын плиткалы түшәм рәвешендә проектлау киңәш ителә. Ял итү майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә балалар уеннары зонасында каты төр япма урнаштыруга юл кую киңәш ителми. Парк территориясендә үлөндә ял итү өчен майданчык-болыннар оештырылырга мөмкин.

32.5 статья.

1. Этләргә йөртү майданчыклары вәкаләтле органнар белән килешкән урыннарда билгеләнгән тәртиптә урнаштырыла.

2. Этләр йөрү майданчыгы территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегә үз эченә ала:

- 1) төрле каплау;
- 2) киртә;
- 3) эскәмияләр, урналар, эскрементларны утильләштерү өчен контейнер;
- 4) яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары;
- 5) периметраль яшеллөндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

3. Этләр йөрү өчен майданчыклар микрорайонның һәм яшеллектән Азат торак районның гомуми файдаланудагы территорияләрендә, юлларның техник зоналарында, 110 кВттан артмаган көчәнешле электр тапшыру линияләре астында, беренче һәм икенче билбауларның су белән тәэмин итү чыганаclarы санитар зонасынан читтә урнаштырылырга тиеш. Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләр йөрү майданчыкларының зурлыгы 400600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв. м. кадәр кабул ителә, төзелеш шартларында булган территорияль мөмкинлекләрдән чыгып, майданчыкларның кечерәк күләме кабул ителергә мөмкин.

4. Майданчык чигеннән торак һәм иҗтимагый биналар төрәзәләренә кадәр ара 25 метрдан ким булмаса тиеш, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары, ял итү майданчыклары участокларына кадәр 40 метрдан ким булмаса тиеш.

5. Площадканың коймасы, кагыйдә буларак, биюклегә 1,5 метрдан ким булмаган җиңел металл чөлтөрдән эшләнә. стена элементлары һәм секцияләре арасындагы ара, аның аскы кыры һәм җир хайванга майданнан китөргә яки үзәнә җәрәхәтләр китерергә мөмкинлек бирмәскә тиеш.

6. Майданчык территориясендә майданчыктан файдалану кагыйдәләре белән мәгълүмати стенд урнаштырылырга тиеш.

32.6 статья.

1. Әлмәт шөһәре территориясендә автостоянкаларның түбөндәге төрләре урнашкан: автомобильләргә кыска вакытлы һәм озак саклау.

2. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында

төзеклөндөрү элементларының мәжбүри исемлеге үз эченә ала:

- 1) каты каплау төрлөрө;
- 2) өслөктөргә кушылу элементлары;
- 3) фехтовкалау, чүп савытлары яки кечкенә контейнерлар;
- 4) яктырту жиһазлары;
- 5) мәгълүмат жиһазлары (күрсәткечләр).

3. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участкаларына керү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән киселергә тиеш түгел. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит жәяүлеләр юлларын оештыру рөхсәт ителми.

4. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакыт саклау участогы калган территориядән 3 м киңлектәге яшеллекләр белән аерып куелырга мөмкин.

32.7 статья.

1. Шәһәр территорияләрендә житештерү һәм куллану калдыкларын жыю өчен контейнерлар, бункерлар (чүп жыючылар) өчен майданчыклар санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры китереп, шулай ук вәкаләтле органнар, оешмалар белән аларның компетенциясенә туры китереп килешкәннән соң урнаштырылырга тиеш.

2. Майданчыкларны торак биналар төрәзәләреннән, балалар учреждениеләре участкалары чикләреннән, ял итү урыннарыннан 20 метрдан да ким булмаган аралыкка урнаштырырга кирәк, торак төзелеш участкаларында керү урыннарыннан 100 метрдан да ерак түгел, ерак подъезддан жәяүлеләр юллары буенча исәпләгәндә, шул ук вакытта майданчык территориясе юлларга тоташырга тиеш, әмма транспорт йөрүенә комачауламаска тиеш.

3. Майданчыкны аерым урнаштырганда (юллардан ерак) контейнерларны чистарту һәм борылыш майданчыклары (12 м x 12 м) булу өчен транспортның уңайлы керү мөмкинлеген күздә тотарга. Транзит Транспорт һәм жәяүлеләр коммуникацияләреннән күрү зонасыннан тыш, биналарның урам фасадларыннан читтә майданчыклар урнаштыруны проектларга кирәк. Площадка территориясен күлгә зонасында урнаштырырга кирәк (якындагы төзелеш, түбәләр яки яшеллекләр утырту).

4. Чүп жыю урыннарын урнаштыру өчен майданчыктагы территорияне төзеклөндөрү элементларының мәжбүри исемлеге: каты япма төрлөрә, майданчыкның өсләген янәшәдәге территорияләр белән тоташтыру элементлары, яктырту жиһазлары һәм майданчыкны яшелләндерү.

5. Майданчыкның япмасын транспорт юлларының япмасына охшаш итеп урнаштырырга кирәк. Суның туктап калуын һәм контейнерның тәгәрәвен булдырмас өчен, майданчыкның япмасының авышлыгын 510% тәшкил итеп, юл өлеше ягына урнаштырырга кирәк.

33 Бүлек. Кече архитектура формалары.

33.1 статья.

1. Кече архитектура формаларына төп таләпләр булып:

1) архитектура һәм ландшафт тирәлеге характерына, территорияне төзеклөндөрү элементларына туры килү;

2) материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфатлары, тышкы мохит тәэсирен исәпкә алып, аларны озак вакыт дәвамында саклау;

3) ныклык, ышанычлылык, конструкция куркынычсызлыгы.

2. Кече архитектура формаларын проектолаганда һәм сайлаганда

сертификациялэнгән әйберләр каталогларыннан файдалану киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пункт үзәкләре, күп функцияле зоналар өчен кече архитектура формалары шәхси проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

34 Бүлек. Жәмәгать транспортын көтү павильоны конструкцияләре

34.1 статья.

1. Жәмәгать транспортын көтү павильоны конструкцияләре яктырту, чатырлар, эскәмияләр, чүп-чар урналары һәм гражданнар һәм оешмаларның белдерүләре өчен аерым щитлар белән жиһазландырылырга тиеш. Павильонда тукталышның исеме, номерлары һәм жәмәгать транспорты маршрутлары расписаниесе күрсәтелә.

35 Бүлек. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

35.1 статья.

1. Тышкы мәгълүмат чараларының тышкы кыяфәтенә һәм урнашу урынына таләпләр җирле үзидарә вәкилләклә органы карары белән билгеләнә.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), аларны саклау һәм куллану турында Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чараларындагы мәгълүмат Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы закон таләпләрен үтәп урнаштырылырга тиеш. Ике һәм аннан да күбрәк телләр кулланылган очракта текстлар эчтәлегә һәм техник бизәлешә буенча бертөрле булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

2. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

3. Мәгълүмат конструкциясе хужасы куркынычсызлык кагыйдәләрен бозу өчен, шулай ук мәгълүмат конструкцияләрен монтажлау һәм эксплуатацияләү шартларын бозу очрагындагы төзексезлекләр һәм авария хәлләре өчен җаваплы.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын һәм аның тирәсендәге территорияне җыештырырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чараларын тиешенчә тотмаган өчен, җир участогын һәм аның тирәсендәге территорияне җыештырган һәм санитар тоткан өчен тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары хужалары җаваплы.

4. Реклама конструкциясеннән мәгълүматны бетергәндә реклама кыры ачык төсмерле баннер тукыма белән капланырга тиеш.

5. Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә сүтелергә тиеш.

Реклама конструкциясен монтажлаганнан соң (демонтажлаганнан соң) реклама конструкциясе хужасы реклама конструкциясен урнаштыру урынының бозылган төзекләндерүен өч тәүлектән артык булмаган срокта торгызырга тиеш.

6. Әлмәт шәһәре территориясендә мәгълүмати һәм басма продукцияне (листовкалар, белдерүләр, афишалар һәм башка продукцияне әзерләү ысулына һәм кулланыла торган материалларга карамастан) коймаларга, коймаларга,

биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның стеналарына, аерым торучы терәкләргә (яктырту, контакт челтәре һ.б.), агачларга һәм алар өчен куелмаган агачларга язу, ябыштыру һәм элү тыела конструкцияләрнең һәм аерым торган транспорт чараларының максатлары.

35.2 статья.

1. Әлмәт шәһәре территориясендә:

1) реклама конструкцияләрен Башкарма комитет биргән рәхсәтсез урнаштырырга;

2) Башкарма комитет килешмичә тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру;

3) мәгълүмат-реклама продукциясен тәрәзәләргә, ишекләргә, межоконный киңлекләргә һәм әлеге төр продукцияне урнаштыру өчен каралмаган башка урыннарда урнаштырырга;

4) реклама конструкцияләрендә автотранспортның газоннарда керүе белән Сурәтләрне (плакатларны) алыштырырга;

5) реклама конструкцияләрен һәм аларның мәгълүмати-реклама тутырылуын килешкән дизайн-проекттан читкә тайпылып урнаштырырга;

6) реклама конструкциясе тирәсендә ертылган һәм җирдә яткан плакатлар, баннерлар (реклама продукциясе) һәм башка материаллар калдырырга;

7) тышкы реклама чараларын һәм бозылган рәсемле яки рәсемсез мәгълүматны куллану;

8) реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын тиешле хәлдә (буяу булмау, тутыкма булу, ертылган плакатлар һ. б.) тоту;

9) сүтелгән реклама конструкцияләренең бетон нигезләрен газонга калдырырга;

10) Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмат хәбәрен урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырына зыян китерү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру, ябыштыру;

11) тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын аларга беркеткәндә корылмаларга һәм объектларны бизәүгә зыян килү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметү.

35.3 статья.

1. Үз белдеге белән ясалган язуларны, шулай ук ведомствога карамыйча барлык объектлардан үз белдеге белән урнаштырылган мәгълүмати һәм басма продукцияне бетерү буенча эшләрне оештыру өлеге продукцияне урнаштырган язуларны башкарган кешеләргә йөкләнә. Бу кешеләр булмаган очракта, объектларның фасадларыннан, стеналарыннан, коймаларыннан үз белдеге белән ясалган язуларны бетерү буенча эш өлеге объектларның милекчеләре яки арендаторлары тарафыннан башкарыла.

36 Бүлек. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә җир эшләрен башкаруга төп таләпләр

36.1 статья.

1. Җир эшләре бары тик вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән җир эшләрен башкаруга язмача рәхсәт (ордер) булганда гына башкарыла.

2. Җир эшләрен башкаруга рәхсәт (ордер) бирү башкарма комитет карары белән расланган административ регламент нигезендә башкарыла.

3. Җир эшләрен башкаруга рәхсәт (ордер) :

Юллар, юллар, тротуарлар һәм майданчыкларны бер объект эчендә асфальт катламы калыңлыгына фрезерлау белән кисү, тәүлек дәвамында япманы торгызу яки баланс тотучы белән килешенгән объектның графигы;

- бер объект эчендә өч тәүлек дәвамында япманы торгызу яки баланс тотучы белән килешенгән объектның графигы белән юлларны, юлларны, тротуарларны һәм берәмлек материалдан ясалган майданчыкларны ремонтлау;

юл япмасының ярыкларын, деформациялә җепләрен ябу;

- юл өслеген эшкәртү;

гомуми озынлыгы 100 м дан артмаган участокларда ялгыз борт ташларын алмаштыру;

көч капачларын, реперларны, газ һәм кабель келәмнәрен алыштыру һәм көйләү;

күчеш тибындагы юл япмасын, ныгытылган һәм ныгытылмаган юл кырыйларын, аергыч полосаларны, жир япмасы битләүләрен, су агызу кюветларын профильләү һәм планлаштыру;

юл су агызу корылмалары системасын Бу корылмаларның эшен кыенлаштыра торган нанослардан, пычрактан, чүп-чардан, чит әйберләрдән чистарту;

юл хәрәкәтен оештыруның техник чараларын тышкы ремонтлау, аларның аерым элементларын алыштыру, тротуарларда һәм яшеллекләр зонасында 0,3 м тирәнлектәге юл билгеләре өчен тимер-бетон нигезле терәкләр урнаштыру;

- деформация җепләре элементларын, яктырту терәкләрен, парпетларны, көрнәз ташларын, тротуар плитәләрен, авышлыкларны һәм конусларны торгызу яки ремонтлау белән бәйлә күперләрдә, юл үткәргечләрдә, яр буйларында, тоннельләрдә эшләү, юл хәрәкәте чикләмичә эш алып бару шарты белән;

яшеллекләргә (шул исәптән сүтелгәннәр урынына куаклар утыртуны), парклар, бакчалар, скверлар җәяүлеләр юлларын карау;

10 кв. м. кадәр майданлы павильоннарны жир эшләре башкармыйча, шулай ук 0,3 м. кадәр тирәнәйткәндә урнаштыру;

0,3 м тирәнлеккә кадәр тирәнәйтелгәндә аерым торган реклама конструкцияләрен урнаштыру;

0,3 м тирәнлектәге биналар канатларының нигезләрен (нигезләрен) төзү өчен жир эшләре;

җәяүлеләр һәм көч коймаларын, шәһәр пассажир транспортын көтү павильонын ремонтлау.

36.2 статья.

1. Жир эшләрен жир эшләрен башкаруга рәхсәтсез (ордер), жир эшләрен башкаруга вакытыннан алда рәхсәт (ордер) буенча, авария рәвешендә планлы эшләр башкару тыела һәм жир эшләрен үз белдеге белән башкару дип таныла.

36.3 статья.

1. Жир эшләрен башкаруга рәхсәт (ордер) бирелми:

- территориянең комплекслы үсеш зонасында жир эшләрен башкару өчен территорияне планлаштыру буенча проект документациясе расланганчы;

- жир эшләрен башкаруга элек бирелгән рәхсәтләргә (ордерларны) ябу вакытын һәм тәртибен бозган очракта.

36.4 статья.

1. Авария хәлендәге жир эшләре булып, жир эшләрен башкаруга рәхсәт (ордер) рәсмиләштерүне таләп итүче жир эшләре башкару тыела.

36.5 статья.

1. Жир эшләрән башкаруға рәхсәт (ордер) оешманың, предприятиенен, учреждениесенен вазыйфаи затына яки объектларны төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау буенча физик зат - заказчыга механикалаштырылган ысул белән дә, кул белән дә 0,3 метрдан артык тирәнлек белән башкарыла торган жир эшләрән башкарганда бирелә.

2. Жир эшләрән башкаруға рәхсәт (ордер) алучыларның салымнар, жыемнар, иминият взнослары, пенялар, штрафлар, салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә түләнергә тиешле процентлар буенча үтөлмәгән бурычы булмаса тиеш.

36.6 статья.

1. Жир эшләрән башкаруға рәхсәт (ордер) заказчы, подрядчы, эшләрнен төре, Күләме, вакыты һәм урыны күрсәтелгән оешмаларга карата гамәлдә.

2. Заказчы яки подрядчы функциясе тапшырылган очракта, проект карарлары, төрләре, күләме, башка оешманың жир эшләрән башкаруға рәхсәтендә (ордерында) күрсәтелгән эшләрнен үткәрелү вакыты һәм урыны үзгәргән очракта, рәхсәт (ордер) яңадан рәсмиләштерелергә тиеш.

36.7 статья.

1. Жир эшләрән башкаруға рәхсәт (ордер) гамәлдәгә төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре белән каралган норматив дәвамлылыкны исәпкә алып, эшләрне башкаруның тәкъдим ителгән календарь графигына ярашлы рәвештә билгеле бер вакытка рәсмиләштерелә.

2. Жир эшләрән башкаруға рәхсәт (ордер) белән күрсәтелгән эшләрнен башлану вакыты 10 көннән артык тоткарланган очракта, жир эшләрән башкаруға бирелгән рәхсәт (ордер) гамәлдә түгел дип таныла һәм срок тәмамланганнан соң 3 көн эчендә вәкаләтле органга кайтарылырга тиеш.

3. Билгеләнгән срокларда эшләр башкарылмаган очракта, заказчы, ордерда күрсәтелгән эш тәмамлану вакыты тәмамланганчы өч календарь көннән дә ким булмаган вакыт эчендә, вәкаләтле органга эшләрне башкару срокларын озаити үтенече белән мөрәҗәгать итәргә тиеш.

4. Жир эшләрән башкаруға рәхсәт (ордер) вакыты тәмамлангач, озаити гамәлгә ашырылмый.

36.8 статья.

1. Эшләр бары тик жир эшләрән башкаруға ордерда күрсәтелгән эш житештерүче тарафыннан гына башкарыла.

36.9 статья.

1. Жир эшләре башланганчы, жир эшләре башкаручы оешма, юридик яисә физик зат жәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте куркынычсызлыгын, төзелеш зонасында булган барлык предприятиеләргә һәм оешмаларга, учреждениеләргә керү юлларын һәм якин килү юлларын, юл билгеләрен, күрсәткечләрен, яктыртуны, мәғлүмат щитларын урнаштыруны тәмин итәргә, эш башкаручы оешманың исеме, фамилиясе язылган табличка элдерергә тиеш эшләрне башкару өчен жаваплы кеше, оешманың телефон номеры. Эшләр ябылу, пассажир транспорты маршрутлары үзгәрү белән бәйле булган очракларда, тиешле белдерүләрен эш вакыты күрсәтелгән матбугатка урнаштырырга.

2. Ачыш ясаучы оешма, төзелеш оештыру проектына ярашлы рәвештә, эш

урынын ышанычлы койма белән саклый. Кичке һәм төнге вакытта коймаларда юл хәрәкәте кагыйдәләрендә каралган яктылыкны кире кайтаручы кисәтүче билгеләр булырга тиеш. Караңгы төшкәч, казу урыннары яктыртыла.

36.10 статья.

1. Жир асты корылмаларының зыян күрүен кисәтү һәм саклык чараларын күрү өчен заказчы яки эш житештерүче жир эшләре башланганчы бер тәүлектән дә соңга калмыйча эксплуатация хезмәтләренең вәкаләтле вәкилләренә һәм башка оешмаларга, учреждениеләргә һәм физик затларга, жир асты корылмалары яки башка объектлары булган жир кишәрлекләренең хокук ияләренә хәбәр итәргә тиеш.

2. Эксплуатация һәм башка оешмаларның житәкчеләре жир эшләре башкарылган урынга үз вәкаләтле вәкилләренең килүен тәэмин итәргә тиеш. Бер үк вакытта жир асты корылмаларының, коммуникацияләренең һәм башка мөлкәтнең саклануын тәэмин итү һәм зыян күрүен кисәтү максатыннан жир эшләрен башкаруның аерым шартлары төгәлләнә һәм язма рәвештә теркәлә.

3. Жир асты инженерлык челтәрләренең, яшеллекләренең саклануы, хәрәкәт иминлегә өчен төзелеш яки ремонт-тергезелеш эшләрен башкаручы оешма җаваплы. Күрше яки киселешле коммуникацияләр зарарланган очракта, алар өлеге коммуникацияләренә эксплуатацияләүче оешма күрсәтмәсе буенча эш башкаручы оешманың көче һәм чаралары белән шунда ук торгызылырга тиеш.

36.11 статья.

1. Эшләр житештерүче эш башкару урынында жир эшләре башкаруга рөхсәт (ордер) оригиналы, эшләр башкару проекты, жир кишәрлекләре һәм жир асты корылмалары хокук ияләрен Килештерү, ә транспорт чараларының Әлмәт шәһәре автомобиль юллары буенча хәрәкәтен вакытлыча чикләү яки вакытлыча туктату очрагында булырга тиеш - Башкарма комитетның транспорт чаралары хәрәкәтен һәм юл хәрәкәтен оештыру схемасын вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) турындагы карары һәм күзәтчелек оешмалары вәкилләренең беренче таләбе буенча жир эшләре башкарган өчен җаваплы зат тарафыннан аларның таныклык документлары булганда күрсәтеләргә тиеш.

2. Эшләр башкарганда төзелеш өлкәсендәге нормаларның һәм кагыйдәләренең мәҗбүри таләпләре үтәләргә тиеш.

3. Коммуникацияләр корылмасы һәм трассалары күсәрләрен (эшләр башлангандан алып контроль төшереп алудан алып траншеяләренә тутыруга һәм объектны файдалануга тапшыруга кадәр) лицензияләнган, өлеге эшчәнлек төренә тиешле рөхсәт булган оешма көче белән һәм проект документациясе нигезендә Натурага чыгару башкарыла.

4. Жир асты коммуникацияләрен һәм корылмаларын төзекләндерүнең төп ысулы булып төзекләндерелгән өслеген ачмыйча ябык ысул тора. Ачык ысул ябык ысул белән эш алып бару мөмкин түгеллеген дәлилләү булганда гына рөхсәт ителә.

5. Муниципаль берәмлекнең яшелләндерелгән территориясендә жир эшләре башкарганда, казу эшләрен башкаручы оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр яки физик затлар:

- яшеллекләренә сүтүгә һәм тамыр системасын ялангач калдыруга рөхсәт рәсмиләштерергә;

төзелеш территориясендәге агачларны 2 м биеклектәге тоташ калканнар белән уратып алырга. калканнарны агач ботагынан 0,5 м ераклыкта өчпочмак белән урнаштырырга, шулай ук 0,5 м радиустагы өчпочмак тирәли агач түшәм ясарга;

юлларны, майданнарны, ишегалларын, тротуарларны һ. б. асфальтлау һәм жәю вакытында агач тирәсендә диаметры 2 м-дан ким булмаган буш урыннар калдырырга, аннан соң тимер-бетон рәшәткә Яки Башка тышлык урнаштырырга;

кабель, канализация торбалары һәм башка корылмалар салу вакытында траншеяләрне агач ботагыннан 15 см калынлыктагы агач ботагыннан 2 м, 15 см калынлыктагы агач ботагыннан 3 м, куаклардан 1,5 м калынлыктагы агач ботагыннан казырга, читтән торган скелет ботагы нигезеннән ераклыкны исәпкә алганда;

төзелеш материалларын тупламаска һәм машиналар һәм автомобильләр тукталышларын газоннарда, шулай ук агачтан 2,5 м һәм куаклардан 1,5 м ераклыкта урнаштырмаска. Янучан материалларны жыю агачлардан һәм куаклардан 10 метрдан да якынарак башкарылмый;

- яшеллекләрне су белән тутырмаска һәм төзелеш материаллары белән пычратмаска;

керү юлларын һәм күтәрү кранын урнаштыру өчен урыннарны яшеллекләр белән территориядән читтә урнаштырырга һәм агачларның урнаштырылган коймаларын бозмаска;

агачлар һәм куакларның тамыр системасы зонасындагы эшләрне төп скелет тамырлары урнашкан урыннан түбәнрәк, тамыр системасына зыян китермичә башкарырга;

жир эшләрен башкарганда жирнең өске уңдырышлы катламын алу, бурлау һәм саклау үткәргә. Бураланган үсемлек туфрагын бу яки яңа территорияләрне яшелләндергәндә куллану өчен вәкаләтле муниципаль оешмаларга тапшырырга;

- төзелеш эшләрен башкарганда, туфракны табигатьне саклау чараларын үткәргә һәм бозылган жирләрне торгызуга вәкаләтле орган күрсәткән урыннарда чыгаруны тәмин итәргә.

6. Камилләштерелгән урамнарда, юлларда, тротуарларда, майданнарда һәм башка төзекләндерелгән территорияләрдә жир эшләре түбәндәге шартларны үтәп алып барыла:

- эшләр 300 метрлы участокларда башкарылырга тиеш;

- алдагы участокларда эшләргә элеккеге участоклардагы барлык эшләр тәмамлангандан соң гына рәхсәт ителә, шул исәптән торгызу эшләре һәм территорияләрне жыештыру;

7. Урамнарның йөрү өлешендә эшләр башкарганда, траншея чикләрендәге яппа (асфальт, бетон, вак таш) сүтелә һәм эш житештерүче тарафыннан махсус билгеләнгән урынга чыгарыла. Бордюр, дерн сүтелә һәм аның икенчел куллану өчен яраклылыгы билгеләнә. Эшләр житештерүче шулай ук сүтелгән юл һәм тротуар яппасының, борт ташының, баскычларның һәм плитәләрнең саклануын тәмин итәргә тиеш;

8. Суны траншеяләрдән, котлованнардан, коелардан суыртып, булган яңгыр канализациясе челтәренә жиберергә яки шланглар һәм телинкәләр буенча алып китәргә. Яңгыр һәм эрегән суларны казу урыннарында һәм аларга якын территорияләрдән үткөрүне эш башкаручы оешма тәмин итәргә тиеш.

9. Жир эшләре үткәргәндә, уңдырышлы катламны саклау өчен, алдан жиһазландырылган урыннарда жирнең өлгә катламын алу (калынлыгы 15 см-дан ким булмаган), бурлау һәм саклау кирәк. Территориядә туфракны күмгәндә минераль туфракны һәм туфракның өске уңдырышлы катламын гына кулланырга рәхсәт ителә.

10. Траншеяләр аша жәюлеләр күперләре төзелергә тиеш. Кышкы вакытта алар системалы рәвештә кардан һәм боздан чистартылырга һәм жир эшләрен башкаручы оешма көче белән бозга каршы катнашма сибелергә тиеш.

36.12 статья.

1.Жир эшләрән башкарганда тыела:

- 1) урамнарның янәшәдәге участокларын пычрату һәм яңгыр канализациясен пычрату;
- 2) су үткөрү торбаларын, кюветларны һәм газоннарны күмеп кую;
- 3) газ үткөргечләренең, жылылык трассаларының, электр тапшыру линияләренең һәм элемтә линияләренең саклау зоналарында Материалларны һәм конструкцияләрне жыю;
- 4) Люк капкачларын, күзәтү коеларын һәм камераларын, су агымы рәшәткәләрен һәм яңгыр кабул итү коеларын, юл буендагы тәлинкәләрен һәм кюветларны, үткөрү торбаларын һәм дренажларны, геодезия билгеләрен, юлның йөрү өлешен һәм жир эшләре башкару өчен бүленмәгән тротуарларны жир белән яки төзелеш материаллары белән тутыру;
- 5) расланган проектта каралмаган, кызыксынган оешма белән килешмичә булган жир асты корылмаларын күчерү;
- 6) булган жир асты корылмалары янындагы эшләр (түтүкләр, коелар, кабельләр, фундаментлар һәм башкалар) экскаваторлардан эш оештыру проектында каралганнан азрак ераклыкта файдалану. Бу очракларда эш кул белән башкарыла;
- 7) шәһәр урамнары буенча чылбырлы транспорт һәм машиналарны йөртү.

36.13 статья.

1. Жир эшләрен башкаручы заказчы яки эш житештерүче жир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) вакыты тәмамланганчы бозылган төзекләндерүне комплекслы торгызуны башкарырга тиеш.

2. Заказчы яки эш житештерүче траншеяләрне күмеп, объектны файдалануга тапшырганчы башкаручы төшерергә тиеш.

3. Урамнарның һәм тротуарларның йөрү өлешендә кире күмеп кую катламлы тыгызлау (су сибү) белән, кышкы вакытта эрегән ком белән башкарыла. Яшел зонаны (газоннарны) торгызганда (кире күмеп кую) территорияне төзекләндерү газон үләннәре орлыкларын чәчү белән үсемлекләр туфрагы белән башкарыла. Үсемлек туфрагы катламының калынлыгы аның жәелгән урыннарында 30 см-дан ким булмаска тиеш.

4. Урамнарның йөрү өлеше, юллар, шулай ук тротуарлар астында эшләр башкарганда, капламаларны торгызу туры линияләр буенча, юллар һәм тротуарлар күчешенә параллель һәм перпендикуляр рәвештә башкарыла, капламаның зыян күрмәгән өлеше траншеядән ике якка 20 сантиметрга юллар буенча һәм тротуарлар буенча 15 сантиметрга бораулау жайланмасы белән ачылганда, һәм бөтен киңлегенә тотыла зыян күргән тышлык, һәм экскаватор белән ачылганда 20 һәм 15 сантиметрдан да ким түгел. Шулай ук вакытта иске асфальт-бетон кисеп алына, чистартыла, вертикаль стеналар һәм нигезнең өслеге битум белән майлана.

5. Төзекләндерү эшләреннән соң туфракны, Материалларны, конструкцияләрне, төзелеш чүп-чарларын һәм коймаларны жыештыру мәжбүри.

6. Магистральләрдә, скверларда, паркларда, жөяүлеләр юлларында, шулай ук транспорт һәм жөяүлеләр хәрәкәте зур булган урыннарда юл япмаларын торгызу өчен, төзекләндерү эшләре төзелеш оешмасы траншеяне тутырганнан соң ук башлангычқа тиеш, калган очракларда траншеяне тутырганнан соң 2 тәүлектән артык түгел.

7. Юл япмасының терәк катламын торгызу ел әйләнәсе башкарыла. Кышкы чорда аварияләре жир эшләрен башкарганда, эш житештерүче зыян күргән урынны

кардан һәм боздан тулысынча чистартырга һәм юл япмасының терәк катламын торгызырга һәм кышкы чор дәвамында аның торышын күзәтергә тиеш; жылы чорда, эмма 25 апрельдән дә иртәрәк түгел, 31 майга кадәр асфальт-бетон япманы тулысынча торгызырга тиеш.

Асфальт-бетон япмаларны торгызуның технологик эзлеклелеге тышкы һава температурасы көзен $+10^{\circ}\text{C}$ һәм язын $+5^{\circ}\text{C}$ түбән булмаган очракта башкарылырга тиеш. Асфальт-бетон япмаларны торгызу мөмкин булмаган очракта, аларны тимер-бетон плитәләрдән жыелма япмаларга алыштырырга рөхсәт ителә.

8. Кышкы чорда, тотрыклы тискәре температуралар башланганда, бозылган төзекләндерү вакытлыча схема буенча башкарыла, эшләрне башкару мөмкин булмау сәбәпле, һәм киләсе елның 31 маена кадәр, гарантия хаты һәм торгызу эшләренең календарь графигы нигезендә, тулысынча торгызылырга тиеш.

9. Жир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) ябылганнан соң өч ел эчендә жирнең сыйфатсыз ябылуы, туфракның утыруы яки торгызылган тышлыкның деформациясе ачылган очракта, заказчы барлык кимчелекләрне шунда ук үз хисабына бетерә яки подрядчы тарафыннан аны үтәүне финансларга һәм тапшыруга тәкъдим итәргә тиеш.

10. Төзекләндерү эшләрен (юл япмасын, яшеллекләрне һ.б.) үз көчләре белән башкару мөмкинлеге булмаганда, оешма, предприятие, юридик һәм физик зат өлгә эшләрне башкаруга махсуслаштырылган оешмалар белән килешү төзәргә тиеш. Килешү төзү төзекләндерү элементларын торгызу өчен эш башкаручы оешманың җаваплылыгын бетерми.

Объектлар төзегәндә Шәһәр төзекләндерү элементларын (яшел зоналар, тротуарлар, борт ташлары, геодезия билгеләре, кече архитектура формалары) саклау мөмкин булмаган очракта, заказчы яки эш җитештерүче үз хисабына торгызу ясый.

11. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, юридик һәм физик затлар башкарган эш бозылган төзекләндерүне комплекслы торгызганнан соң тәмамланган дип санала.

12. Эшләр тәмамлангач һәм төзекләндерү эшләре торгызылгач, заказчы подряд оешмасы белән берлектә вәкаләтле органга жир эшләре башкаруга рөхсәт (ордер) ябу өчен документлар пакетын тапшыра. Эшләрнең тәмамлану датасы булып жир эшләре башкаруга рөхсәт (ордер) ябылуга гариза бирү датасы санала.

13. Жир коммуникацияләре һәм корылмалары хужалары юл япмалары дәрәжәсендә күзәтү коелары һәм яңгыр кабул итүчеләрнең люкларын (капкакларын) урнаштырырга һәм сакларга тиеш. СНИП таләпләренә туры килмәсә, люкларның биеклеген төзәтү тиешле органнарның беренче таләпләре буенча 48 сәгать дәвамында башкарылырга тиеш. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларының ачык люклары һәм камералары, һәм коеларның җимерелгән люклары булырга тиеш түгел. Аларны алмаштыру тиешле органнар таләп иткәннән соң 2 сәгать эчендә башкарылырга тиеш.

36.14 статья.

1. Эшләр тәмамлангач, жир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) алган юридик һәм физик затлар вәкаләтле органга түбәндәге документларны тапшырырга тиеш:

- 1) жир эшләрен башкаруга элек бирелгән рөхсәт (ордер);
- 2) жир эшләрен башкаруга рөхсәт (ордер) алынган бозылган төзекләндерүне тулысынча торгызуны раслаучы эш урыннары фотолары;
- 3) электрон рәвештә башкаручы төшереп алу (DWG/SIT Форматы) яки инженер челтәрләренең һәм коммуникацияләренең борылыш нокталары координаталары каталогы.

36.15 статья.

1. Жир асты корылмаларында, инженерлык коммуникацияларендө аларны эксплуатацияләү процессында яки төзелеш эшләрә алып барылганда, аларның нормаль эшләвен бозуга яки бәхетсезлек очраклары өчен алшартлар барлыкка килүгә китергәндә, күрсәтелгән инженерлык корылмаларын һәм коммуникацияларне эксплуатацияләүче оешма аварияне бетерү өчен урынга шунда ук авария бригадасын жиберергә тиеш, ул җаваплы кеше аварияне бетерүгә һәм аның нәтижеләрен бетерүгә керешергә тиеш.

Авария эшләрә тулысынча бетерелгәнче өзлексез режимда алып барыла.

2. Казу эшләрә башланганчы, авария бригадасын жиберү белән бер үк вакытта, эксплуатацияләүче оешма авария турында рәхсәтләр (ордерлар) бирүгә вәкаләтле органга хәбәр итәргә, авария турында эш урынын җентекле географик (адреслы) бәйләп, телефонограмма жиберергә, шулай ук авария турында Әлмәт районы буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының инженерлык корылмаларын эксплуатацияләүче оешмаларга телефон грамотасы белән хәбәр итәргә тиеш (кирәк булганда юлны чикләү яки ябу).

3. Авария турында телефонограмма алганнан соң, авария урынына янәшә инженер коммуникацияләре һәм жир асты корылмалары булган оешма җитәкчеләре авария урынына җаваплы вәкилләрнең килүен вакытында тәмин итәргә һәм булган коммуникацияләр һәм корылмаларның саклануын тәмин итү өчен кирәкле шартлар турында язма рәвештә тулы күрсәтмәләр бирергә тиеш.

3.1 вәкаләтле орган телефонограмма алган көнне авария-тергезелеш эшләрен башкаруга рәхсәт (ордер) ача, әгәр эшләр кичке һәм төнге вакытта башкарылган булса, ял һәм бәйрәм көннәрендә, якин эш көнәндә Вәкаләтле органда рәхсәт (ордер) рәсмиләштерелгән очракта, авария эшләрен башкарырга рәхсәт ителә.

4. Аварияне бетерү буенча эшләр башкарылган урында даими рәвештә авария эшләрен башкаручы оешманың җаваплы вәкиле булырга тиеш, аның үзәндә хезмәт таныклыгы, аварияне бетерүгә гариза, вәкаләтле органга жиберелгән эшләрне башкару урынын җентекле географик (адреслы) бәйләүче телефонограмма күчермәсе булырга тиеш.

5. Төрле материаллар һәм җиһазлар туплаган яки авария урынында туфрак яки төзелеш чүп-чарларын урнаштырган оешмалар, әгәр бу авария эшләренә комачаулый икән, аварияне бетерү буенча эшләр башкаручы оешма таләпләре буенча, шунда ук һәм үз хисабына эш зонасын азат итәргә тиеш.

6. Аварияләр, коммуникациянең (корылманың) төренә карамастан, аварияле урыннарда төзекләндерү тулысынча торгызылуга карамастан, өч тәүлек дәвамында, ә кышкы чорда биш тәүлек дәвамында бетерелергә тиеш.

7. Төзәтү һәм яшелләндерү эшләрен махсус оешмалар башкарырга тиеш.

Шул ук вакытта юл һәм тротуарлар япмасын торгызу буенча эшләр елның вакытына карамастан (автотранспортның авариясез хәрәкәтен тәмин итү һәм механизацияләнгән җыештыру өчен) 24 сәгать дәвамында башкарылырга тиеш.

8. Кышкы чорда эшләр башкарганда, кечкенә архитектура формаларын, яшеллекләрен торгызу мөмкин булмаганда һәм асфальт япмасын үзгәртеп кору кирәк булганда, эш җитештерүче 31 майга кадәр соңгы төзекләндерүне башкарырга тиеш.

9. Төзекләндерүне торгызу 36.15 статьясы нигезендә башкарыла. чын кагыйдәләр.

10. Авария булган инженерлык челтәрләре хужалары өч ел дәвамында төзекләндерү торышы өчен җаваплы.

11. Авария-тергезелеш эшләрән үткәрү объекты төзекләндерү һәм юл-ремонт эшләренең чынлыкта үтәлешен һәм аларның сыйфатын тикшергәннән соң контрольдән алына (авария-тергезелеш эшләрән башкару рәхсәтен (ордерын) ябу), бу хакта эш башкаручы оешма вәкилләре, территориянең баланс тотучысы, шулай ук Россия Эчке эшләр министрлыгының Әлмәт районы буенча бүлеге катнашында акт төзелә (әгәр эшләр йөрү өлешендә башкарылган булса).

12. Аварияне вакытында бетермәгән һәм территорияне төзекләндермәгән өчен, шулай ук ордерны рәсмиләштермәгән өчен гамәлдәге законнарға ярашлы рәвештә җаваплы.

13. Җир астындагы корылмаларга һәм коммуникацияләргә зыян китерү өчен җаваплылыкны эш башкаручы оешмалар һәм аларны җитештерү өчен җаваплы зат башкара.

36.16 статья.

1. Җир эшләре башкаруга бирелгән рәхсәтләр (ордерлар) реестры Әлмәт муниципаль районы сайтында «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә «Әлмәт муниципаль районының җир-мөлкәт мөнәсәбәтләре һәм шәһәр төзелеше эшчәнлегенә комитеты» бүлегендә, «Җир эшләре башкаруга бирелгән рәхсәтләр (ордерлар) реестры» нда бастырыла.

37 Бүлек. Юл сервисы объектларының эчтәлегенә

37.1 статья.

1. Сервис объектлары территорияләрен тоту мондый объектларның хужасы (хужасы) тарафыннан башкарыла.

Юл буендагы сервис объектлары территорияләрен төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлегенә үз эченә алырга тиеш:

- уңайлы хәрәкәт өчен каты каплау;
- территорияне яктырту, архитектура-декоратив яктырту;
- аларны урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәүче бәдрәф кабиналары;
- чүп савытлары һәм кечкенә чүп савытлары;
- яшелләндерү (газоннар, чәчәк бакчалары) һәм яшелләндерү участокларын саклау элементлары (чыгышлар).

37.2 статья.

1. Сервис объектларын һәм аларга якын территорияләргә урнаштыру һәм тоту таләпләренә үз эченә ала:

сервис объектларына керү-чыгу юллары күчү-тизлек полосалары белән җиһазландырылырга тиеш;

сервис объектларының күчеш-тизлек полосалары һәм территорияләргә тышкы яктырту белән җиһазландырылырга тиеш;

хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы майданчыгына съездлар юлдан су чыгару системасы белән бәйлә озынча су агызу тәэмин ителсә өчен (съездлар астында су үткәрү торбалары салынырга тиеш) төзекләндерелергә тиеш;

хәрәкәт һәм съездларга хезмәт күрсәтү корылмасы майданчыгының озынча авышлыгы юлның каршы ягына юнәлтелергә тиеш. Түгәрәкләү радиуслары чикләрендә ул 20% тәшкил итәргә тиеш;

площадка һәм аңа съездлар автомобиль юлы белән тигез ныклы камилләштерелгән тышлыкка ия булырга тиеш;

ГОСТ 52289-2019 таләпләренә ярашлы рәвештә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары булу юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары. Юл

билгеләрен, билгеләрне, светофорларны, юл коймаларын һәм юнәлеш бирүче җайланмаларны куллану кагыйдәләре»;

сервис объекты территориясендә эксплуатация һәм тоту процессындагы кимчелекләрне бетерү ГОСТ Р 59292-2021 гомуми файдаланудагы автомобиль юллары таләпләренә ярашлы рәвештә башкарылырга тиеш. Жәйге тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль ысуллары һәм ГОСТ Р 59434-2021 гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Кышкы тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль ысуллары.»

функциональ билгеләнеш буенча хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы территориясе, шул исәптән, санитар-гигиена зонасына ия булырга тиеш;

тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга һәм бирелгән техник шартларга ярашлы файдаланылырга тиеш;

«Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 24.11.1995 ел, №181-ФЗ Федераль закон нигезендә, юл буендагы сервис объектларының транспорт чаралары тукталышында инвалидлар идарә иткән транспорт чараларын бушлай парковкага өчен урыннар бүлеп бирелергә тиеш.

38 Бүлек. Уңайлы мохиткә махсус таләпләр

38.1 статья.

1. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни-көнкуреш хезмәт күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкәннәр һәм мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен торак пунктлар мохитенә керү мөмкинлеген, әлеге объектларны югарыда күрсәтелгән затларның хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән җиһазландыруны күздә тотарга киңәш ителә.

2. Өлкән яшьтәгеләрнең һәм мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрнең хәрәкәтенә ярдәм итүче техник чаралар һәм җиһазлар проектлау, төзү, урнаштыруны яңа төзелештә заказчы тарафыннан расланган проект документациясенә ярашлы рәвештә башкарырга киңәш ителә.

3. Барлык гомуми файдаланудагы парковкарда, шул исәптән социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектлары (торак, иҗтимагый һәм житештерү биналары, Корылмалар һәм корылмалар, шул исәптән физкультура-спорт оешмалары, мәдәният оешмалары һәм башка оешмалар урнашкан урыннар), ял итү урыннары тирәсендә, I, II төркем инвалидлар идарә итә торган транспорт чараларын һәм транспорт чараларын бушлай парковкага өчен 10 проценттан да ким булмаган урыннар (эмма бер урыннан да ким булмаган урыннар) бүлеп бирелә мондый инвалидларны һәм (яки) инвалид балаларны йөртүче акчалар. III төркем инвалидлары арасыннан гражданның өлеге өлеш нормалары Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә таратыла. Күрсәтелгән транспорт чараларында «Инвалид» таныклык билгесе урнаштырылырга һәм өлеге транспорт чаралары турында мәгълүмат федераль инвалидлар реестрына кертелергә тиеш.

39 Бүлек. Ярминкәләр һәм башка массакүләм чаралар вакытында төзекләндерүне оештыру

39.1 статья.

1. Ярминкәләр, күргәзмәләр, бәйрәм, күңел ачу, концерт, реклама һәм башка массакүләм чаралар вакытында өлеге чараларны оештыручылар һәм заказчылар

(авыл хужалыгы ярминкәләре очрагында - катнашучылар (сәүдә объектлары)) әлеге Кагыйдәләргә ярашлы рәвештә чисталыкны һәм тәртипне саклауны, яшеллекләрне (чәчәк түтәлләрен, газоннарны, агачларны, куакларны) вакытында саклауны тәмин итәргә тиеш чүп-чарны җыю, җыю һәм тиешле территориядән чыгару, аның туплануына юл куймаска.

2. Күрсәтелгән массакүләм чараларны оештыру вакытында, чисталыкны тәмин итү максатыннан, оештыручылар һәм заказчылар махсус оешмалар белән тиешле территориядән чүп-чарны вакытында җыю, җыю һәм чыгару, яшеллекләрне торгызу буенча килешүләр төзәргә тиеш. Әлеге Килешүне (килешүне) төземичә чаралар үткөрү рөхсәт ителми.

3. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән чаралар тәмамланганнан соң, оештыручылар, заказчылар яки җаваплылар чүп-чарны кичекмәстән чыгаруны, яшеллекләрне торгызуны тәмин итәргә тиеш. Әлеге чаралар бер көннән артык дәвам иткән очракта, чүп-чарны җыю һәм чыгару көн саен башкарыла.

4. Ярминкәләр оештыру өчен урыннар һәм сезонлы сәүдә, цирклар, хайваннар бакчалары һ.б. өчен мәйданчыклар әлеге чараларны үткөрү максатыннан күрсәтелгән территорияләр бирелгән кешеләр тарафыннан тотыла.

39.2 статья.

1. Ярминкәләр, күргәзмәләр, бәйрәм, күңел ачу һәм башка массакүләм чаралар вакытында калдыкларны һәм чүп-чарны вакытлыча урнаштыру өчен урналар, чүп контейнерлары, биотуалетлар урнаштырыла. Урнаштырылган урналар, контейнерлар һәм биотуалетлар саны территориянең чисталыгын тәмин итәргә тиеш.

39.3 статья.

1. Ярминкәләр, шулай ук күргәзмә, реклама, концерт, күңел ачу һәм башка массакүләм чаралар үткөрү чорына сәхнәләрне, стендларны, жиһазларны, механизмнарны һәм конструкцияләрне, павильоннарны, чатырларны һ.б. вакытлыча урнаштыру объектлар корылмаларына куелган норматив таләпләрне исәпкә алып, шулай ук Әлмәт муниципаль районы җирле үзидарә органнарының тиешле рөхсәтләрен алып, билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

39.4 статья.

1. Ярминкәләр һәм (яки) сезонлы сәүдә, цирклар, хайваннар бакчалары һ. б. оештыруга рөхсәт алучы затлар:

территорияне тиешле дәрәжәдә тоту, шул исәптән аны санитар чистартуны тәмин итү;

- каты көнкүреш калдыкларын чыгару турында килешү төзәргә;

чүп җыю һәм чүп җыю өчен чүп җыю урыннары (урналар) урнаштырырга;

барлык төзекләндерү элементларын, аерым алганда, бирелгән территориядә яшеллекләрне саклауны тәмин итәргә;

- рөхсәт гамәлдә булгач, оештыручылар төзекләндерү объектын торгызырга һәм зыян китерелгән очракта түләүләрне тулы күләмдә башкарырга тиеш.

40 Бүлек. Шәһәр мохитен комплекслы төзекләндерү һәм үстерү проектларын кабул итүдә һәм гамәлгә ашыруда жәмәгатьчелек катнашу формалары һәм механизмнары

40.1. Гомуми нигезләмәләр. Ижтимагый катнашуның бурычлары, файдасы һәм формалары

40.1.1 статья.

1.Шәһәр халкының әйләнә-тирә мохит белән канәгатьлеген арттыру, тормыш һәм шәһәр мохите сыйфатын күтәрү максатларында актив шәһәрлеләрнең, берләшмә вәкилләренең шәһәр территорияләрен төзекләндерү проектларын кабул итүдә һәм гамәлгә ашыруда катнашу, шәһәр үсеше субъектларының фикерләрен реаль исәпкә алу кирәк.

40.1.2 статья.

1.Барлык кызыксынучыларның киң катнашуын һәм жәмәгать мәнфәгатьләренең һәм теләкләренең оптималь комбинациясен, һәм һөнәри экспертизаны тәмин итү өчен кирәк:

1) жәмәгатьчелек сорадын ачыклау, хәрәкәт итүче кыйммәтләрне формалаштыру һәм каралган проектның максатларын билгеләү этабында Жәмәгатьчелек катнашуын максимальләштерү;

2) мәсьәләне чишүнең альтернатив концепцияләрен эшләүдә жәмәгатьчелек катнашуын һәм һөнәри экспертизаны, шул исәптән проект семинарлары һәм ачык конкурслар механизмын кулланып, берләштерү;

3) әлеге территориягә һәм әлеге мәсьәләгә кагылышлы шәһәр тормышының барлык субъектларын җәлеп итеп төзелгән вариантларны карау;

4) сайланган концепцияне белгечләргә эшләп бетерү өчен тапшыру, кабат финал карарын карау, шул исәптән барлык кызыксынган субъектлар катнашында аның нәтиҗәләгән һәм җәлеп итүчәнлеген көчәйтү.

40.2. Ижтимагый катнашуны оештыру принципнары һәм механизмнары

40.2.1 статья.

1.Жәмәгатьчелек катнашының барлык формалары барлык кызыксынган якларны тулырак күтүгә, аларның чын мәнфәгатьләрен һәм кыйммәтләрен ачыклауга, аларның теләсе нинди шәһәр үзгәрешләрен проекткада чагылышына, проектларны гамәлгә ашыру максатлары һәм планнары буенча килешүгә ирешүгә, территорияне үстерү стратегиясен гамәлгә ашыручы проектлар тирәсендә шәһәр тормышының барлык субъектларын мобилизацияләүгә һәм берләштерүгә юнәлдерелгән.

40.2.2 статья.

1.Территорияләргә төзекләндерү проектлары турында ачык фикер алышуны проект бурычларын формалаштыру этабында һәм проекткауның һәр этабы нәтиҗәләргә буенча оештырырга кирәк.

40.2.3 статья.

1.Территорияләргә төзекләндерү һәм үстерүгә кагылышлы барлык карарлар, тиешле территорияләрдә һәм шәһәр тормышының барлык субъектларында яшәүчеләрнең фикерен исәпкә алып, ачык һәм ачык кабул

ителергә тиеш.

40.2.4 статья.

1.Халыкка һәм шәһәр тормышының башка субъектларына шәһәр мохитен төзекләндерү һәм комплекслы үстерү өлкәсендәге бурычлар һәм проектлар турында мәғлүмат һәм мәғлүмат бирү дәрәжәсен арттыру өчен «Интернет» челтәрендә интерактив портал булдыру киңәш ителә, ул өлгә өлкәдә иң тулы һәм актуаль мәғлүмат бирә – портал кулланучылары өчен мөмкин кадәр аңлаешлы итеп оештырылган һәм тәкъдим ителгән.

40.2.5 статья.

1.«Интернет» челтәрендә төп проект һәм конкурс документациясенә иреккә керүне тәмин итергә, шулай ук төзекләндерү проектлары турында ачык фикер алышуларны видеоязмалауны һәм аларны махсуслаштырылган муниципаль ресурсларда урнаштыруны тәмин итергә кирәк. Моннан тыш, проект материалларына җәмәгатьчелектә Комментарийлар бирү һәм фикер алышу мөмкинлеген тәмин итү киңәш ителә.

40.2.6 статья.

1.Карарлар кабул итү һәм комплекслы төзекләндерү проектларын гамәлгә ашыру процессында гражданның катнашуын гамәлгә ашыру өчен түбәндәге форматларга иярергә кирәк:

1) территорияне үстерү буенча максатларны һәм бурычларны уртак билгеләү, әйләнә-тирәлек проблемаларын һәм потенциалларын инвентаризацияләү;

2) сайланган территориядә төп активлык төрләрен, функциональ зоналарны һәм аларның үзара урнашуын билгеләү;

3) жиһазлар, капитал булмаган объектлар, кече архитектура формалары төрөн тикшерү һәм сайлау, шул исәптән аларның функциональ билгеләнешен, тиешле габаритларын, стиль карарын, материалларын билгеләү;

4) территориянең функциональ зоналаштырылуын исәпкә алып, каплама төрләрен сайлауда консультацияләр;

5) яшелләндерүнең фаразланган төрләре буенча консультацияләр;

6) яктырту һәм яктырту жиһазларының фаразланган төрләре буенча консультацияләр;

7) проектны эшләүдә катнашу, архитекторлар, проекткаучылар һәм башка профильгә белгечләр белән карарлар турында фикер алышу;

8) проект карарларын проекткау процессында катнашучылар һәм булчак кулланучылар, шул исәптән жирле халык (өлкәннәр һәм балалар), эшмәкәрләр, күрше территорияләр хуҗалары һәм башка кызыксынучылар белән килештерү;

9) проектны гамәлгә ашыру процессына җәмәгатьчелек контролен гамәлгә ашыру (шул исәптән теләсә кайсы кызыксынучылар тарафыннан контроль өчен мөмкинлек, шулай ук эшчә төркем, проектның Иҗтимагый советы яки проектның күзәтү советы формалаштыру);

10) территорияне эксплуатацияләү процессына җәмәгать контролен гамәлгә ашыру (шул исәптән теләсә кайсы кызыксынучылар тарафыннан контроль өчен мөмкинлек, шулай ук эшчә төркем, проектның Иҗтимагый советы яки территорияне эксплуатацияләүне бәяләү өчен проектның күзәтү советы формалаштыру).

40.2.7 статья.

1. Проектларны гамәлгә ашырганда жәмәгатьчелеккә планлаштырылган үзгәрешләр һәм барлык мөмкин булган коммуникация чаралары ярдәмендә бу процесста катнашу мөмкинлегенә турында мәғлүмат бирүне тәэмин итәргә кирәк:

1) Бердәм мәғлүмати интернет - ресурс (сайт яки кушымта) булдыру, ул мәғлүмат җыю, «онлайн» катнашуны тәэмин итү һәм проект барышы турында даими мәғлүмат бирү, жәмәгать фикер алышулары нәтижеләре буенча фото, видео һәм текст хисаплары бастырып чыгару буенча бурычларны хәл итәчәк.

2) төрле яшәтгә кешеләрнең киң колачын һәм проектның потенциал аудиториясен үз эченә алган җирле массакуләм мәғлүмат чаралары белән эшләү.

3) проектлана торган объектка якин урнашкан торак йортларның подъездларында, шулай ук объектның үзәндә махсус стендларда; кешеләрне җәлеп итү һәм туплау урыннарында (иҗтимагый һәм сәүдә-күңел ачу үзәкләре, билге урыннары һәм мәйданчыклары), проектлана торган объект белән янәшә урнашкан әһәмиятле һәм социаль инфраструктура объектларының холлларында афишалар һәм белдерүләр эленү территория яки анда (Поликлиникалар, мәдәният йорты, китапханәләр, спорт үзәкләре), иҗтимагый фикер алышулар үткәру мәйданчыгында (кабул итү төркем зонасында, махсус мәғлүмат стендларында).

4) мәктәпләр һәм балалар бакчалары аша җирле халыкка мәғлүмат бирү. Шул исәптән мәктәп проектлары, рәсемнәр конкурсын оештыру. Теләкләр, иншалар, макетлар, проектлар җыю, анкеталар тарату һәм укучыларның атаналары өчен чакырулар.

5) очрашуда катнашучыларның шәхси чакырулары шәхсән, электрон почта яки телефон аша.

6) төрле шәһәр һәм һөнәри җәмгыятьләргә мәғлүмат җиткерүне тәэмин итү өчен социаль челтәрләр һәм интернет-ресурсларын куллану.

7) кечкенә анкеталарны тутыру һәм җыю өчен җайланмалар белән интерактив стендлар урнаштыру, жәмәгать тормышы үзәкләрендә һәм күп санлы кешеләрнең булган урыннарында карталаштыру һәм теләкләр җыю өчен территориянең генераль планы белән стендлар урнаштыру.

8) проектлау объекты территориясендә зур үтеп керүчәнлек булган урыннарда махсус мәғлүмат стендлары урнаштыру. Стендлар анкеталар, мәғлүмат һәм кире элемент җыю, жәмәгать фикер алышулары нәтижеләре буенча проектлау процессының барлык этапларын һәм хисапларны игълан итү өчен мәйданчык буларак та эшли.

9) проектлар турында фикер алышу интерактив форматта түбәндәге инструментлар ярдәмендә катнашуны җәлеп итү һәм тәэмин итү өчен инструментларның киң җыелмасын кулланып башкарылырга тиеш: анкета, сораштыру, интервьюлау, картировкалау, фокус-төркемнәр үткәру, кулланучыларның аерым төркемнәре белән эшләү, проект семинарлары оештыру, проект семинарлары (воркшоплар) оештыру, иҗтимагый фикер алышулар үткәру, өлкәннәр һәм балалар катнашында дизайн-уеннар үткәру, мәктәп укучылары һәм студентлар белән проект остаханәләрен оештыру, мәктәп проектлары (рәсемнәр, иншалар, макетлар), территорияне эксплуатацияләүне бәяләү.

40.2.8 статья.

1. Проектлауның һәр этабында конкрет ситуация өчен максималь яраклы механизмнарны сайларга кирәк, алар проектта кызыксынучы барлык яклар өчен гади һәм аңлаешлы булырга тиеш.

40.2.9 статья.

1. Жәмәгать фикер алышуларын үткөрү өчен проектлау объекты белән янәшә, яхшы транспорт зонасында урнашкан, кешеләргә яхшы билгеле булган ижтимагый һәм мәдәни үзәкләрне (мәдәният йорты, мәктәпләр, яшьләр һәм мәдәни үзәкләр) сайларга кирәк.

40.2.10 статья.

1. Жәмәгатьчелек фикер алышулары проект процессында катнашучыларга карата нейтраль позициягә ия булган тәҗрибәле модератор катнашында үткөрелергә тиеш.

40.2.11 статья.

1. Очрашулар, проект семинарлары, воркшоплар, дизайн-уеннар һәм башка жәмәгать фикер алышулары форматы нәтиҗәләре буенча очрашу турында хисап формалаштырылырга, шулай ук очрашуның видеоязмасы проектның мәгълүмати ресурсларында да, муниципалитетның рәсми сайтында да урнаштырылырга тиеш.

40.2.12 статья.

1. Квалификацияле катнашуны тәмин итү өчен проект, проектка кадәр тикшеренү нәтиҗәләре, шулай ук проект турында актуаль мәгълүматны бастырып чыгару жәмәгатьчелек фикер алышуын уздыруга 14 көн кала башкарыла.

40.2.13 статья.

1. Төзекләндерү өлкәсендә жәмәгать контролен теләсә кайсы кызыксынган физик һәм юридик затлар, шул исәптән фото-, видеофиксация өчен техник чаралар, шулай ук Интернет челтәрәндә гомумшәһәр интерактив порталлар кулланып, гамәлгә ашырырга хокуклы. Төзекләндерү өлкәсендә ачылган һәм жәмәгать контроле кысаларында теркәлгән бозулар турында мәгълүмат чаралар күрү өчен шәһәрнең башкарма хакимиятенең вәкаләтле органына һәм (яки) Интернет челтәрәндәге гомумшәһәр интерактив порталына жиберелә.

40.2.14 статья.

1. Төзекләндерү өлкәсендә жәмәгать контроле мәгълүматның ачыклыгын тәмин итү турында законнар һәм башка норматив хокукий актлар нигезләмәләрен, торак һәм коммуналь хезмәтләр өлкәсендә жәмәгать контролен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

41 Бүлек . Кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык

41.1 статья.

1. Гражданның, вазыйфаи һәм юридик затларның өлегә кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылыкка тарту Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

41.2 статья.

1. Җаваплылык чараларын куллану хокук бозучыны гамәлдәге законнар һәм өлегә Кагыйдәләр нигезендә китерелгән матди зыянны каплау бурычыннан азат итми.

Шөһәр Башлыгы

Т.Д. Нагуманов